

**A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR
2014. ÉVI MUNKAJELENTÉSE**

TARTALOMJEGYZÉK

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
II. Működési feltételek.....	6
II. 1. Gazdálkodás, költségvetés, pénzügy.....	7
II. 2. Kiadási előirányzatok alakulása.....	8
II. 3. Bevételi előirányzatok alakulása.....	9
II. 4. Humánerőforrás	10
II. 5. Infrastrukturális fejlesztések (épületek, raktárak, infokommunikációs eszközök, egyéb technikai felszerelések).....	11
III. SZAKMAI TEVÉKENYSÉG.....	16
III. 1. Az illetékességi terület felügyelete	16
III. 2. Állománygyarapodás	18
III. 3. Állományvédelem és reprográfia.....	22
III. 3.1. Általános tevékenység, állományellenőrzés	22
III. 3.2. Restaurálás, konzerválás (OL és a megyék együtt)	22
III. 3.3. Könyvkötészeti munkák	22
III. 3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmzés, digitalizálás)	23
III. 4. A levéltári anyag nyilvántartása.....	24
III. 5. Rendszerezés, rendezés.....	27
III. 5.1. Alapszintű rendezés	28
III. 5.2. Középszintű rendezés	29
III. 5.3. Darabszintű rendezés	31
III. 5.4. Ellenőrző rendezés.....	33
III. 5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzetelés, átrendezés)	34
III. 6. Selejtezés	35
III. 7. Segédletkészítés.....	37
III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat	41
III. 8.1. Ügyviteli, kutatási és kiállítási célú iratkölcsonzés	46
III. 8.2. Az MNL online szolgáltatásai 2014-ben	47
III. 8.3. Általános trendek	49
III. 8.4. Az 5 legnagyobb látogatottságú szolgáltatás	49
III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység.....	54
III. 9.1. Tudományos konferenciák.....	54
III. 9.2. Kiadványkészítés	55
III. 10. Közművelődés, oktatás, PR-tevékenység.....	56
III. 11. Könyvtári munka	59
III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése	63
III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok	63
III. 14. Pályázatok.....	67
III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés	68

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A 2014-es évben – a tervezhető alapfeladatok ellátása mellett – kiemelt jelentőségű feladat volt az integráció működési kereteinek megszilárdítása, a harmonikus működési-üzemeltetési feltételek biztosítása, a megkezdett levéltárfejlesztési beruházások befejezése, a közös szakmai munka szervezeti kereteinek elmélyítése, az egységes nyilvántartási rendszer bevezetése, a külső források bevonására irányuló pályázati tevékenység eredményes megvalósítása. A fenntartói támogatásnak köszönhetően a 2014. évben az intézmény működésének feltételei biztosítottak voltak. Mindez – az integráció sikerének egyik legfontosabb zálogaként – garanciát nyújtott arra, hogy a szervezet a tárgyév során is kiszámítható személyi és infrastrukturális keretek között működhetett, továbbá lehetőséget biztosított az intézményrendszeren belül tervszerűen végrehajtott, az alapfeladatok ellátásához nélkülözhetetlen beruházásokra, illetve a szakmai munka színvonalát befolyásoló infrastrukturális fejlesztésekre.

A szakmai célok magas színvonalú, eredményes megvalósításához az egyik legalapvetőbb követelmény a megfelelő iratőrzési, feldolgozási és munkakörülmények megteremtése. Örömteli tény, hogy 2014-ben az MNL megyei tagintézményeiben több jelentős beruházás is befejeződhetett, illetve megkezdődhetett. A feladatok színvonalas, kiegyenlített ellátásához a szervezet személyi állományának szinten tartása, majd fokozatos és tervszerű növelése is szükséges volt, amit a szervezet következetes – a mindenkori költségvetési helyzetet szem előtt tartó – humán erőforrásfejlesztési stratégiája biztosította.

Az MNL gazdálkodásában 2014-ben is elsődleges szempont volt a jogszabályoknak megfelelő, illetve a fenntartói elvárásokhoz igazodó, felelős, etikus és takarékos működés. Az intézmény ennek érdekében – a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és ellenőrzéséről szóló jogszabályok alapján – alakította ki belső ellenőrzési és kockázatkezelési rendszerét. A tárgyévi költségvetés biztosította pénzeszközök mellett az MNL arra törekedett, hogy 2014-ben is minél szélesebb körben kihasználja mind a hazai, mind a nemzetközi pályázati lehetőségeket nyújtotta forrásokat, hiszen ezek eredményessége nagymértékben befolyásolja a szakmai feladatellátás minőségét. A hazai és EU pályázati források bevonása több jelentős fejlesztés megkezdését tette lehetővé, illetve járult hozzá a levéltár által őrzött több mint 300 ezer iratfolyóméter maradandó értékű iratanyag megfelelő tárolási körülményeinek biztosításához, modern szempontok szerinti feldolgozásához, valamint a levéltár által nyújtott szolgáltatások színvonalának növeléséhez.

A 2014-es munkaterv kiemelt szakmai feladata volt az MNL egységes nyilvántartási rendszerének bevezetése, a levéltári anyag elektronikus hozzáféréseinek minél nagyobb mértékű biztosítása, valamint több tagintézményben is előtérbe került a levéltári anyag kutathatóságát, feldolgozását segítő egységes adatbázisok további építése. A szolgáltatások színvonalának fejlesztését, a levéltári anyag kutathatóságának növekedését eredményezte, hogy 2014-ben a hálózatfejlesztéseknek köszönhetően a kutatótermek számítógépein elérhetővé vált az MNL belső hálózatán található adatbázisok egy jelentős része, az adatbiztonság szempontjait is figyelembe vevő fejlesztés révén a kutatók olyan levéltári állományokban is kutathatnak, amelyek a világhálón még nem elérhetőek. Az igen népszerű családtörténeti kutatások számára bír nagy jelentőséggel, hogy az anyakönyvi mikrofilmek a tárgyév folyamán mind nagyobb arányban váltak elektronikusan elérhetővé Óbudán, illetve a tagintézmények kutatóterméiben. Mindemellett a megyei levéltárak adatbázisainak döntő részét sikerült integrálni az MNL Adatbázisok online felületére, ami az MNL megyei levéltárai digitalizált állományainak egységes kereshetőségét, felhasználhatóságát biztosítja a kutatók számára.

Az MNL Országos Levéltára kutatószolgálat a Elektronikus Levéltár Projekt keretében beszerzett Scope nyilvántartási programot – a jogszabály által előírt nyilvántartási kötelezettségnek eleget téve – a kutatótermi folyamatokhoz kapcsolódva (regisztráció, kérések és kutatási esetek rögzítése) akadálytalanul használja, és az elektronikus szolgáltatások – online kikérés – (Scope, ScopeQuery, ELP szolgáltatások) bevezetésére megkezdte a felkészülést.

2014-ben kiadásra került a digitalizálási szabályzat, amely egységes kereteket teremt a digitalizálást és mikrofilmezést előkészítő rendezési munkáknak, a digitalizálás technikai követelményeinek és az elektronikus iratok kutatók számára történő hozzáférhetővé tételére.

A 2014. év egyik kiemelt szakmai eredményének tekinthetjük, hogy az év folyamán elkészült és megvitatásra került az MNL középtávú (2015-2019) közművelődési koncepciója, amit a főigazgatói jóváhagyást követően 2015 elején vezethettünk be. Az MNL közművelődési stratégiája nemcsak egységes keretbe foglalja az Országos Levéltár és a megyei levéltárak ez irányú feladatait, de lehetőséget biztosít a közművelődési rendezvények, a levéltári anyagra épülő oktatási és levéltárpedagógiai programok összehangolására és kidolgozására is.

2014-ben az MNL-ben folytatott tudományos kutatómunkát mind határozottabban az intézményi szintű közös tudományos, kutatási projektek megvalósítása jellemezte. Több olyan eredményes programot tudhatunk magunk mögött, amelyet az MNL valamennyi tagintézményének közreműködésével valósítottunk meg („Szomszédaink voltak...”, a magyarországi holokauszt 70. évfordulójára készített kiállítás, a „Törvényes megszállás” című, a megszálló szovjet csapatok működését bemutató forráskiadvány, vagy az I. világháború centenáriuma készített kiállítás). Az MNL számára a továbbiakban is fontos intézményi feladat a tudományos és kiadványkészítési tevékenység, ezért az intézmény a jövőben is biztosítja egyes, tudományos munkakörben foglalkoztatott munkatársaknak a kutatónap igénybevitelét. Az egységes szabályozás érdekében kutatónap kizárólag pályázat útján, a 2014. évtől online formátumban benyújtott egyéni tudományos tervek és beszámolók alapján igényelhető az MNL-ben. A pályázatokról a főigazgató dönt a felügyeleti vezetők, valamint az Intézményi

Tudományos Tanács véleményének kikérése után. Fontos szempont, hogy az egyéni tudományos témáknak összhangban kell lenni az intézmény középtávú tudományos tervével.

Míndezek mellett 2014-ben hangsúlyos feladatként jelentkeztek az MNL egységes tudományos célkitűzésein és adatszolgáltatási kötelezettségein alapuló levéltári kutatások is (pl. szovjet katonai megszállással, holokauszt- és első világháborús megemlékezésekkel, kártalanítás nélkül elkobzott vagyontárgyakkal kapcsolatos feltáró munkák).

Ugyancsak a szakmai munkafolyamatok összehangolása szempontjából fontos eredmény, hogy a tárgyévben a megyei tagintézmények bevonásával elkészült az MNL Hungarika stratégiája, amely egységes keretbe foglalja a határon túli magyar vonatkozású levéltári anyag gyűjtésével, hosszú távú fennmaradásával kapcsolatos feladatok koordinációját.

Szintén a 2014-es év eredménye, hogy összeállításra került az MNL belső továbbképzési, oktatási koncepciójára vonatkozó javaslat, amelyben a tervezett képzéseket egységes, világos tartalommal megtölthető modulokból felépülő rendszerbe foglalták a MOTIKO munkatársai.

Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény egységes végrehajtása érdekében főigazgatói utasítás adott útmutatást a megyei levéltárakban őrzött állami anyakönyvek kutatásához.

2014-ben már adottak voltak az integrációnak és a jogszabályi előírásoknak megfelelő, a hatékony működtetést lehetővé tevő intézményi szervezeti keretek, biztosított volt az MNL szakmai és gazdálkodási feladatellátását meghatározó, azt egységessé és szakszerűvé tevő szabályzatok és munkautasítások, valamint informatikai fejlesztések rendszere, így az üzemeltetés területéről fokozatosan nagyobb hangsúlyt lehetett fektetni a szakmai stratégiák előkészítésére.

Az MNL megyei tagintézményeinek 2014. évi szakmai és gazdálkodási beszámolójában visszatükröződik a megyei levéltárak általánosan javuló, stabilizálódó helyzete, szerény előrelépés tapasztalható mind a költségvetési források, mind a humán erőforrás ellátottság tekintetében a korábbi időszakhoz képest. Több megyei levéltár esetében előrehaladás történt a megyei levéltárak épületeinek korábbi időszakból származó, az igazgatási feladatokat és a költséghatékony működtetést megnehezítő széttagoltság, általános infrastrukturális elmaradottság, valamint a megyei levéltárak jogszabályok szerinti működését akadályozó raktári kapacitások hiányának felszámolásában. E területen hozott az előző évhez képest is elmozdulást a 2014-es évben, hogy több tagintézményben is épület- és raktárfejlesztési beruházások, a balesetveszély elhárítását és a veszélyeztetett iratanyag biztonságát szolgáló karbantartások indultak el, mind szisztematikusabb jelleggel. Az ingatlanállomány állapotfelmérésére és fejlesztésére épülő középtávú infrastruktúrafejlesztési koncepció kidolgozása 2014-ben megkezdődött.

Az MNL tagintézményeinek működéséhez szükséges humán erőforrás biztosítása – a fenntartó által biztosított létszámkeretek erejéig – a tárgyév során is folyamatos volt. 2014-ben több megyei levéltár vezetésében is lényeges változások történtek; tragikus haláleset, tartós betegség, vezetői megbízás lejárt, vagy felmentés miatt több levéltár-igazgatói megbízás kiadására és vezetői pályázat lebonyolításra került sor (Bács-Kiskun, Fejér, Győr, Nógrád, Somogy, Sopron). Több tagintézményben sikerült a szakmai, tudományos terület támogatására minőségi humán erőforrás fejlesztéseket végrehajtani, előnyben részesítve a még be nem töltött szakmai munkaköröket (levéltári informatikus) és a szakmai megújulás szempontjait. A tárgyévben új kihívást jelentett az intézményrendszer számára a közfoglalkoztatási programba történő bekapcsolódás, amelynek eredményes megvalósítása a szakmai munka mennyiségére, feltételeire is hatással volt.

A szervezet irányításának kiemelkedő fórumai voltak 2014-ben is a főigazgatói értekezletek, a rendszeresen megtartott megyei igazgatói, főosztályvezetői értekezletek. Ezeken a fórumokon az intézmény működésével, működtetésével, gazdálkodásával kapcsolatos alapvető információk, a szakmai munkavégzéssel, munkatervvel, beszámolókkal összefüggő feladatok, vezetői tájékoztatók mellett rendszeresen sort kerítettünk a tudományos és szakmai kérdések megvitatására, az eredmények értékelésére is. Arra törekedtünk, hogy a tagintézmény-vezetők tanácskozásai mellett, azzal párhuzamosan az üzemeltetésben és a szakmai feladatok végrehajtásában érintett kollégák számára is lehetőséget biztosítsunk az egyeztetésekre. 2014-ben első alkalommal tartottuk a megyei igazgatói értekezletet Székesfehérváron. A jövőben rendszeressé tesszük a megyei tagintézmények bevonását az igazgatói értekezletek lebonyolításába. Gyakorlattá kívánjuk tenni az igazgatói és főosztályvezetői értekezletek együttes megtartását, amely a tagintézmények közötti együttműködést erősíti.

A közel 30 helyszínen és több mint 80 telephelyen működő integrált intézmény belső kommunikációs folyamatainak eredményesebbé és költséghatékonyabbá tételét szolgálta az év során megvalósított hálózatfejlesztés, az egységes mobiltelefon-szolgáltatás igénybevétele és a hivatalos levelezést biztosító közös elektronikus levelezési címek kialakítása. A Magyar Nemzeti Levéltár vezetése és a tagintézmények munkájának szorosabb összehangolását, hatékonyabbá tételét szolgálták az év során tett intézményi látogatások, amelynek keretében mód nyílt a helyszíni szakmai egyeztetésekre, tapasztalatszerzésre, a megyei levéltárak munkatársaival történő személyes kapcsolatfelvételre.

Az MNL megyei tagintézményei a 2014-es évben is a levéltárak működését irányító szakmaspecifikus és általános jogszabályok, valamint az MNL által kiadott szabályzatok, illetve munkautasítások szerint végezték feladataikat. A megyei levéltárak szakmai tevékenységét alapvetően a szakszerűség, pénzügyi gazdálkodásukat a takarékoság jellemezte. A megyei levéltárak döntő része a tárgyévre ütemezett szakmai feladatokat teljesítette, a nem tervezhető feladatok (adatszolgáltatások, szakmai dokumentumok véleményezése, kutatószolgálati esetek, anyakönyvi másodpéldányok utólagos bejegyzései,

ügyfélszolgálati megkeresések stb.) esetében a jogszabályok és belső szakmai szabályzatok által kijelölt határidőket betartották.

Megfelelő teret szenteltünk a nemzeti évfordulós megemlékezéseknek, közös szakmai-tudományos rendezvények lebonyolításával, kiállítások rendezésével, publikációkkal. 2014-es munkánk során is fontos szempont volt a megyei levéltárak korábbi helyi, országos és nemzetközi szakmai kapcsolatainak fenntartása, továbbfejlesztése, lehetőség szerint törekedtünk a társintézményekkel, felsőoktatási intézményekkel, a megyei tudományos szervezetekkel való együttműködésre, a levéltárak munkájának, szakmai eredményeinek közvélemény számára történő bemutatására.

A megyei tagintézmények a munkatervek végrehajtása során – a területi illetékesség szempontjait figyelembe véve – számoltak a közigazgatás átalakításával kapcsolatban megnövekedett gyűjtőterületi, szervnyilvántartási feladatokkal, a területi illetékesség alapján szervnyilvántartás felülvizsgálatával. Raktári kapacitásainak megfelelően tervezték és hajtották végre a megyei levéltárak a még levéltárba nem került, 1990 előtt keletkezett tanácsi iratanyag felmérését, a rendszerváltozás után keletkezett, jogszabályok alapján levéltárárett, maradandó értékű iratanyag lehetőség szerinti folyamatos átvételét.

A teljesítményalapú munkabeszámoló adatai is alátámasztják, hogy az MNL tagintézményei munkájuk során 2014-ben is arra törekedtek, hogy a felhasználókat és a közvéleményt folyamatosan és pontosan tájékoztassák, a levéltárak munkáját, az általuk őrzött kulturális örökséget bemutassák, népszerűsítsék. Ennek érdekében a megyei tagintézmények döntő része honlapjának rendszeres karbantartását, adattartalmakkal való feltöltését és az elektronikus tartalomszolgáltatás fejlesztését lehetőségei szerint igyekezett megvalósítani. A 2014-es év azonban rávilágított arra is, hogy az MNL központi honlapjának, egységes arculatának kidolgozása – a felhasználói elvárások, a levéltári anyag egységes nyilvántartása, valamint az integráció sikeres megvalósítása érdekében – elodázhatatlan és megkerülhetetlen feladat, amelynek előkészítése 2014 végén megkezdődött.

2014-ben – a pályázati lehetőségeknek megfelelően – tervszerűen folytatódott az MNL tagintézményeinek több évtizedes hagyományokkal rendelkező kiadványkészítési munkája, a helyi közéletben meghatározó szereppel bíró tudományos konferenciák, levéltári napok szervezése. Ezek helyi és országos tudományos és közművelődési, kultúraközvetítő jelentőségét a teljesítményalapú beszámoló adatai is alátámasztják. Örömteli tény, hogy a tárgyév során az Országos Levéltár hagyományos, nagy látogatottságnak örvendő rendezvényei mellett több megyei tagintézmény is kapcsolódott az országos keretekben szervezett programokhoz, a „Múzeumok éjszakája” és a „Nyitott levéltárak” rendezvénysorozathoz.

2014-ben – a fiatalabb generációk felé fordulás jegyében – több megyei levéltár is (részben EU pályázati forrásoknak köszönhetően) jelentős lépéseket tett a tehetséggondozás, a levéltárpedagógiai és tanórán kívüli oktatási feladatok ellátása terén.

Fontos kiemelnünk, hogy részben EU források bevonásával 2014-ben is folytatódott az MNL munkatársainak szakmai, nyelvi továbbképzése, és az MNL által meghirdetett levéltárkezelői, segédlevéltárosi képzéseken, felsőfokú szakirányú képzésben több munkatárs is részt vett, miként örömteli az is, hogy több tudományos munkakörben foglalkoztatott fiatal kolléga vesz részt tanulmányi szerződés alapján felsőoktatási, doktori iskolai képzésben.

Az MNL stratégiai feladata a nemzetközi szakmai kapcsolatok továbbfejlesztése, erősítése, így az Országos Levéltár korábbi kapcsolatrendszere és a megyei tagintézmények határokon átnyúló széleskörű kapcsolatai a 2014. évben is lehetőséget biztosítottak a nemzetközi szakmai közéletben való aktív szerepvállalásra.

II. Működési feltételek

Érintett szervezeti egységek

Főigazgatói Titkárság

Gazdasági Igazgatóság

Szakmai Koordinációs Központ

Informatikai és e-levéltári Osztály

Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztály

Állományvédelmi és Reprográfiai Főosztály

Cseh Tamás Archívum

Az MNL Országos Levéltára

1945 előtti Kormányservek Főosztálya

1945 utáni Kormányservek Főosztálya

Magánlevéltárak, Gyűjtemények és Gazdasági Szervek Főosztálya

Kutatószolgálati, Tájékoztatási és Levéltár-tudományi Szakkönyvtár Főosztály

Az MNL megyei tagintézményei

Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára

II. 1. Gazdálkodás, költségvetés, pénzügy

A Magyar Nemzeti Levéltár Gazdasági Igazgatósága az Országos Levéltár szervezeti egység keretein belül, az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, az államháztartásról szóló törvény végrehajtására vonatkozó 368/2011. (XII. 31.) és az államháztartás szervezeti beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendeletek alapján látja el tevékenységét. Feladatai közé tartozik többek között a gazdálkodási folyamatok megszervezése, működtetése, a levéltár rendelkezésére bocsájtott költségvetési támogatás és saját bevételek hatékony és szabályos felhasználásának felügyelete, előirányzat-gazdálkodás, bér- és munkaerő-gazdálkodás, vagyongazdálkodás, ingatlanfenntartás, pénzügyi beszámoltatással kapcsolatos feladatok ellátása.

A Gazdasági Igazgatóság felső vezetésében 2014. évben nem volt változás. Betöltésre került a jogi és munkaügyi főosztályvezetői álláshely. A Gazdasági Igazgatóság hivatalban lévő vezetői a 2014. évben:

Nemesné Zsigmondi Erzsébet	gazdasági igazgató
Marxné Máté Zsuzsanna	megyei gazdasági igazgatóhelyettes
Sipos Ágnes	pénzügyi és számviteli főosztályvezető
Vizsy József	műszaki főosztályvezető
Dr. Bathelt Sándor	jogi és munkaügyi főosztályvezető

A Gazdasági Igazgatóság szervezeti egységei és létszámuk 2014. december 31-én:

Gazdasági igazgató	1 fő
Megyei tagintézményi gazdasági igazgatóhelyettes	1 fő
Pénzügyi és Számviteli Főosztály	9 fő
Jogi és Munkaügyi Főosztály	5 fő
Műszaki Főosztály	16 fő
Közbeszerzési referens	2 fő
Ügyviteli munkatárs	1 fő
Hivatalsegéd	1 fő

A Magyar Nemzeti Levéltár 2014 folyamán mindvégig megőrizte fizetőképességét, kötelezettségvállalásait maradéktalanul teljesítette. A gazdálkodási folyamatok szabályozottságát, a folyamatokban lévő kockázatok csökkentését, az újonnan kiadmányozott 18 db gazdálkodási szabályzat hivatott biztosítani. (A Magyar Nemzeti Levéltárban a szervezeti változással is összefüggésben 37 db új szabályzat kiadására került sor, amelyből 18 db a Gazdasági Igazgatóság hatáskörébe rendeltlen készült el.) Adó- és beszámolási kötelezettségeinknek rendre eleget tettünk.

A levéltári integrációval a Műszaki Főosztály feladatai szintén növekedtek a megyei tagintézményi vagyongazdálkodási, ingatlan fenntartási tevékenységekkel. Az integrációs folyamatok új feladatokat is generáltak, hiszen a Magyar Nemzeti Levéltár gazdálkodási adatai alapján – több folyamatra kiterjedően is – a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény hatálya alá kerültünk.

A Gazdasági Igazgatóság a megyei tagintézmények gazdasági ügyintézőinek bevonásával látja el feladatait. 2014-ben kialakítottuk a Gazdasági Igazgatóság és a megyei tagintézmények gazdálkodással összefüggő munkamegosztás rendjét, a gazdasági ügyintéző munkatársak részére több alkalommal és több témában is szakmai képzést, konzultációt szerveztünk.

A szabályszerű, takarékos gazdálkodást, az esetleges működési kockázatokat a 2012. szeptember 1. napjától kinevezett költségvetési főfelügyelő segítette.

A Gazdasági Igazgatóság 2014. évi működését – az általánosan ellátandó feladatok mellett – az államháztartásról szóló 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet előírásai egyértelműen meghatározták. Az új államháztartási számvitel alkalmazásával járó kezdeti nehézségek áthidalásával egyidejűleg számviteli rendszerünket is átalakítottuk. A korábban külön adatbázisban lévő tagintézményeket egyetlen adatbázisba rendeztük, témaszámrendszeres elkülönítést vezettünk be. Az új nyilvántartási számviteli rendszer bevezetésével garantálható a számviteli nyilvántartásokkal szembeni elvárások teljesülése, vezetői információs igények kielégítése, költségvetési beszámolás segítése, az éves szinten több mint 200 ezer főkönyvi könyvelési tétel rögzítése.

A korábbi sokszínű arcot mutató számviteli nyilvántartást, az adókötelezettségekkel kapcsolatos eltérő álláspontok szerinti feladatellátást felszámoltuk, egyértelmű iránymutatásokkal szabályszerű, belső kontrollokon alapuló ügyviteli nyilvántartási

követelményrendszert alakítottunk ki. A megyei gazdasági ügyintézők részére személyes, budapesti jelenléttel együtt járó képzést végeztünk, amely alapján a betanított munkatársak önállóan, szabályosan, gazdasági igazgatósági konzultációval tudják ellátni feladataikat.

2014-ben a pénzügyi beszámoltatás rendszerén belül rendre elkészítettük a költségvetési beszámolókat, a negyedéves mérlegjelentéseket, a létszám- és összetételére, a vagyongazdálkodásra vonatkozó statisztikai adatszolgáltatásokat, adóhatósági bevallásokat, tartozásállományra vonatkozó jelentéseket.

A munkaügyi csoport szakszerű feladatellátását, esetleges hibák felmerülési gyakoriságának csökkentését, a csoport szabályozott működését a 2014 nyarán megbízott jogi és munkaügyi főosztályvezető, majd a 2014. utolsó negyedévben kinevezett főosztályvezető-helyettes segítette.

2014 folyamán 43 db közbeszerzési eljárást indítottunk. Ebből 30 db központosított, 9 db nyílt, 4 db tárgyalás nélküli egyszerű közbeszerzési eljárás volt, amelyekből 2014. december 31-ig 18 db sikeresen zárult le, 7 db eljárás várhatóan 2015. I. negyedévben fejeződik be.

Pályázati tevékenységgel összefüggésben és a megyei tagintézményi munkatársakkal együttműködve 113 db NKA, 3 db OTKA, 13 db egyéb hazai, és 6 db európai uniós pályázat pénzügyeit kezeltük, működtünk közre.

Egyértelműen kijelenthető, hogy a megyei levéltárak költségvetése 2014-ben az előző év hasonló időszakában megfigyelhető tendenciáknak megfelelően az integráció előtt évekhez képest jelentősen konszolidálódott, a dologi kiadások szigorú felügyelete mellett is biztosította a működés alapvető feltételeit. A közös gazdálkodási keretek kezelését elősegítette az egységes nyilvántartások bevezetése, a Gazdasági Igazgatóság személyi állományának megerősítése és az egységes gazdálkodási eljárásrendek kialakítása.

Kiemelt előirányzatok és azok teljesítéseinek alakulása (Az adatszolgáltatás nem a lezárt könyvelés adataiból készült!)

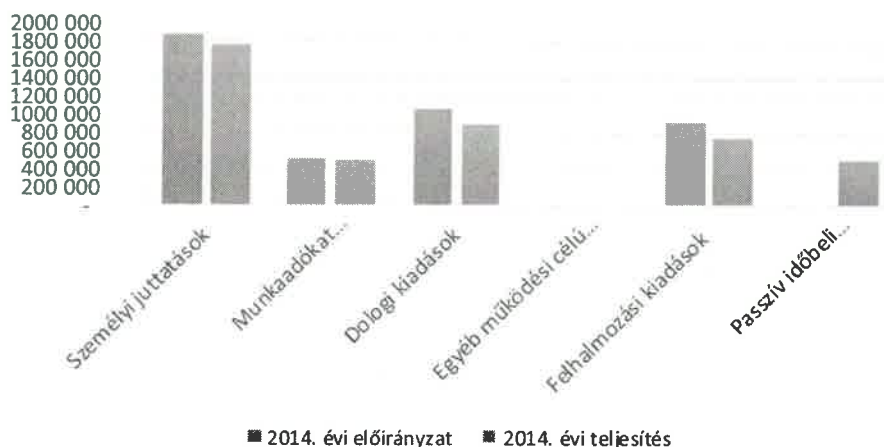
II. 2. Kiadási előirányzatok alakulása

adatok E Ft-ban

Jogcím	Eredeti előirányzat	Előző évi maradvány igénybevétel	Bérmunkaadók, prémiumévek program támogatása	Pályázathoz, saját bevételhez kapcsolódó módosítás	Kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítás	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés %-a
Személyi juttatások	1 738 100	6 001	54 783	86 778	-	1 885 662	1 774 632	94,11
Munkaadók terhelő járulékok	474 100		14 865	26 816	-	515 781	491 781	95,35
Dologi kiadások	430 200	457 889		189 761	- 400	1 077 450	891 394	82,73
Egyéb működési célú kiadások				900	200	1 100	1 100	100,00
Felhalmozási kiadások (beruházás + felújítás)	425 000	363 520		123 457	200	912 177	733 659	80,43
Passzív időbeli elszámolások					-		499 604	..
Összesen:	3 067 400	827 410	69 648	427 712	-	4 392 170	4 392 170	100,00

--- Passzív időbeli elszámolások = 2014. december 31-i maradvány

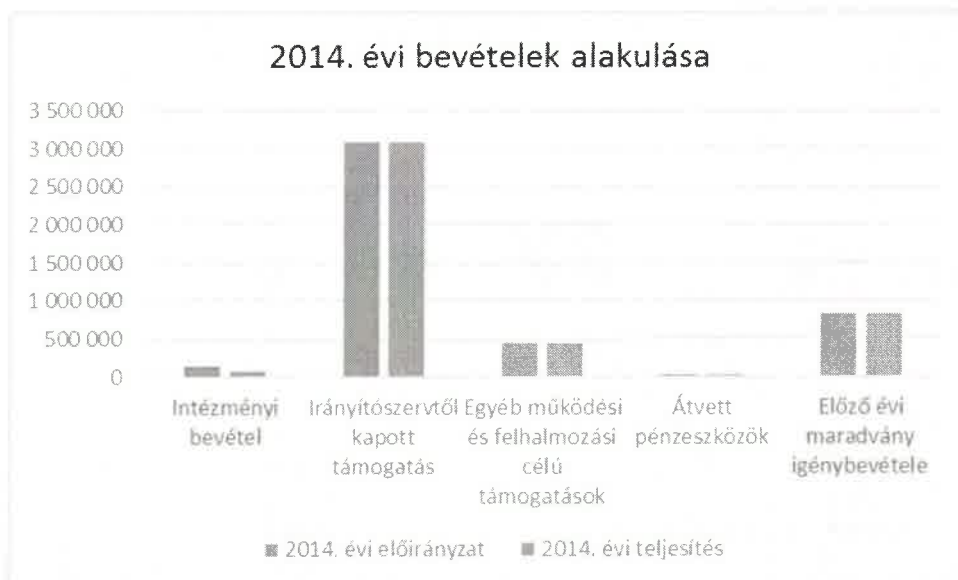
Előirányzat és teljesítés 2014. év

II. 3. Bevételei előirányzatok alakulása

adatok E Ft-ban

Jogcím	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés %-a
Intézményi bevétel	135 000	135 000	65 991	48,88
Irányítószervtől kapott támogatás	2 932 400	3 084 348	3 084 348	100,00
Egyéb működési és felhalmozási célú támogatások		448 182	448 182	100,00
Átvett pénzeszközök		5 452	5 452	100,00
Előző évi maradvány igénybevétele		827 410	827 410	100,00
Összesen:	3 067 400	4 500 392	4 431 353	98,47

A 2014. december 31-ei működési és felhalmozási előirányzat- és pénzmaradvány 100%-ban pályázati, illetve alaptevékenységgel összefüggő kötelezettségvállalásainkhoz kapcsolódik. A felhalmozási kiadások előirányzat-maradványa 2014-ben vállalt, pénzügyileg 2015-ben realizálódó intézményi beruházásaink, felújításaink pénzügyi fedezetéül szolgál, kimutatására a passzív időbeli elszámolások között került sor.

2014-ben foglalkoztatottanként évi 96.000 Ft béren kívüli juttatás kifizetésére került sor, amely kifizetői járulékkal együtt 85 millió forintot tett ki.

II. 4. Humánerőforrás

A Magyar Nemzeti Levéltár költségvetési engedélyezett létszámát 2014-re 704 főben határozta meg a fenntartó. E létszám az intézményi alapfeladatok zökkenőmentes ellátását teszi lehetővé. Az MNL költségvetésének legnagyobb tételét 2014-ben is a személyi jellegű kiadások jelentették. A tárgyév fontos eredménye, hogy a megyei levéltárak személyi állománya 2014-ben sem csökkent, sőt több, a korábbi évek során jelentős létszámcsökkentést megélt tagintézmény humánerőforrás ellátottsága javult. Az MNL 20 megyei levéltárában a Szervezeti és Működési Szabályzat által meghatározott módon az engedélyezett létszám rendelkezésre állt, a betöltött státuszok aránya a teljesítés alapján jó arányt ért el. A betöltött álláshelyek száma alapján a megyei levéltárakra átlagosan 23-24 fős létszámkeret jutott, de a tényleges létszámadatak között jelentős eltérések mutatkoznak az egyes tagintézmények között. A tagintézmény vezetők esetében 2014-ben több személyi változás is történt, a megyei levéltár-igazgatók és igazgató-helyettesek körében tragikus halálest, tartós betegség, vezetői megbízás lejárt, vagy felmentés miatt több magasabb vezetői, illetve vezetői megbízás kiadására, valamint vezetői pályázat lebonyolításra is sor került (Bács-Kiskun, Fejér, Győr, Nógrád, Somogy, Sopron). A központi intézményekben két, főosztályvezető-helyettesi státuszt érintő esetben került sor vezetőváltásra. Megtörtént az általános főigazgató-helyettesi pályázat kiírása.

2014-ben új elemként jelent meg a közfoglalkoztatás az MNL tagintézményeiben. A magyar levéltárügy elmúlt évtizedek során végrehajtott legnagyobb szervezeti változását követően a közfoglalkoztatásban rejlő lehetőségek önálló foglalkoztatóként való kihasználása olyan cél, amelyet szeretnénk országos lefedettséget biztosító intézményrendszerünkben megvalósítani. A szervezet közfoglalkoztatási programja – a levéltári szakalkalmazottak szakmai irányításával – a levéltári szakmai feladatok támogatását, a szolgáltatások színvonalának továbbfejlesztését tűzte feladatául. A Magyar Nemzeti Levéltár belső szabályzatban is kidolgozta a közfoglalkoztatás eljárásrendjét, ami hozzájárul a projekt sikeres megvalósításához. Úgy véljük, mindez nemcsak saját szervezetünk eredményesebb működéséhez, de a közfoglalkoztatás nemzetgazdasági programjának hatékony megvalósításához is hozzájárul. A közfoglalkoztatás mellett ugyancsak örömdetes jelenség az egyes közművelődési rendezvények lebonyolítása, kísérő feladatok ellátása terén az önkéntesség és az iskolai közösségi szolgálat megjelenése az MNL-ben.

Az MNL 2014-ben is törekedett arra, hogy pályázati forrásból és saját szervezésű tanfolyamokon biztosítsa munkavállalói szakirányú, nyelvi továbbképzését, tudományos munkakörben foglalkoztatott alkalmazottainak tudományos fokozatszerzési eljárásban való részvételét.

A 2014-es adatok alapján megállapítható, hogy a megyei tagintézmények munkavállalói között szerény mértékben növekedett a megváltozott munkaképességű és esélyegyenlőségi foglalkoztatottak száma.

II. 5. Infrastrukturális fejlesztések (épületek, raktárak, infokommunikációs eszközök, egyéb technikai felszerelések)

Az infrastrukturális feltételek körében a 2014. évi munkaterv megvalósítása során a legsúlyosabb problémát továbbra is az MNL intézményeinek széttagoltsága, a raktári kapacitások akut hiánya, az ingatlanok vagyoni jogi helyzetének tisztázatlansága, az ingatlanok súlyos amortizálódottsága jelentette.

Az MNL központi és megyei tagintézményeinek infrastrukturális helyzete a 2014. évben:

Megyei levéltár	Település	Telephely (raktár)	Fiókleveletár	Kutatóterem	Vendégszoba	Gépjármű kora (év)
MNL OL	1	4	0	3	2	8 és 1
MNL BKML	4	5	3	5	0	18
MNL BaML	1	2	0	3	1	12
MNL BéML	2	2	1	2	2	8
MNL BAZML	3	3	2	3	0	16
MNL CSML	6	8	4	5	1	5
MNL FML	1	1	0	1	0	20
MNL GYMSML GYŐR	2	3	1	2	0	nincs
MNL GYMSML SOPRON	1	3	0	1	0	nincs
MNL HBML	2	6	1	3	0	12
MNL HML	1	1	0	1	1	15
MNL JNSZML	1	1	0	1	0	5
MNL KEML	2	4	1	2	1	9
MNL NML	3	4	2	3	3	9
MNL PML	2	2	1	2	2	12
MNL SML	2	3	1	2	0	6
MNL SZSZBML	2	4	0	1	1	5
MNL TML	1	3	0	1	1	6
MNL VaML	2	3	1	2	4	17
MNL VeML	2	2	1	2	4	9 és 6
MNL ZML	1	3	0	1	2	9
Összesen	42	67	19	46	25	10

A megyei tagintézmények ingatlanállománya állami tulajdonba és az MNL kezelésébe került, jóllehet az ingatlanok vagyongazdálkodási jogi helyzetének rendezése még mindig nem zárult le. Örömteli tény azonban, hogy 2014-ben – részben az előző évben megkezdett folyamatok eredményeként – lehetőség nyílt az MNL több megyei tagintézményénél is ingatlanfejlesztési beruházásokat befejezni, illetve elindítani. Mindezek ellenére az MNL költségvetése számára a 2014-es évben is jelentős – olykor nem tervezhető – kihívásokat jelentettek a megyei levéltári ingatlanok súlyos amortizálódásából, a raktári kapacitások akut hiányából, az elmúlt időszakban elmaradt állagmegóvó karbantartásokból, el nem végzett javításokból, az ingatlanok korábbi, más megyei szervezetekkel közös használatából származó üzemeltetési problémák. 2014-ben, az MNL tagintézményeinek előző évi átfogó infrastrukturális felmérésére alapozva, megkezdődött a legsúlyosabb infrastrukturális kérdések megoldására, a raktári kapacitáshiány szisztematikus felszámolására irányuló ingatlanfejlesztési

stratégia kidolgozása.

Az összesen közel negyedmillió iratfolyó méter mennyiségű maradandó értékű iratanyagot őrző megyei tagintézmények többségében az állományvédelmi felmérések tapasztalatai alapján a levéltári anyag biztonságos elhelyezésére, hosszú távú őrzésére alkalmatlan raktárak találhatóak (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Győr-Moson, Hajdú-Bihar, Nógrád, Somogy, Szabolcs-Szatmár, Tolna, Veszprém), és az utóbbi években a munkatársak munkavégzését veszélyeztető munkakörülmények alakultak ki (Heves). Ezek felszámolására a 2014. évben több munkafolyamat is megindult.

Az MNL költségvetési helyzete és a fenntartói támogatás lehetővé tette, hogy 2014-ben a megyei levéltárak elhelyezési és raktározási körülményei tekintetében több pozitív változás is elkezdődhetett. 2014. elején átadásra került az MNL Fejér Megyei Levéltára felújított épülete, ahol a közel 16 ezer ifm kapacitású raktárakban a 11 ezer ifm iratanyag elhelyezésén túl még több éven keresztül biztosított a területi illetékesség alapján levéltárba kerülő maradandó értékű iratanyag átvétele. 2014-ben az MNL Nógrád Megyei Levéltára esetében megkezdődött a salgótarjáni központtal szomszédos honvédségi ingatlan átvétele, levéltári célú átalakítása, Somogy megyében pedig megindult az önkormányzat által átadásra kerülő Bartók Béla úti iskolaépület műszaki felújítása, az első ütem kivitelezése. Veszprém és Baranya megyében TIOP pályázat keretében fejeződött be, míg Szabolcs megyében kezdődött meg új multifunkcionális oktatóterek kialakítása. Az MNL Békés Megyei Levéltára Békési Fióklevéltárban befejeződött a meglévő épület fűtési és szellőztetési problémáinak, hiányosságainak megoldása, a nyílászárók cseréje. Hajdú-Bihar megyében fenntartói hozzájárulással megvásárlásra került egy közel 3000 iratfolyó méter kapacitású raktár. Heves megyében a balesetveszély elhárítása érdekében a levéltár elektromos hálózatának felújítása indult meg, Komárom-Esztergom megyében az épület beázása miatt a Vörösmarty út 14. és a Deák Ferenc út 2. sz. alatti műemlékvédelem alatt álló levéltárépületek tetőszerkezetének javítása, festése történt meg. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a levéltár központi épülete tetőszerkezetének azbesztmentesítése és TIOP beruházással egybekötött fejlesztése, szigetelése ért befejezéséhez, Baranya Megyében az életveszélyes tetőszerkezet egy részének felújítására került sor. Ugyancsak ebben az évben fejeződött be az MNL Veszprém Megyei Levéltára – néhány évvel ezelőtt átadott épülete – veszprémi székhelyének földszintjén elhelyezett négy iratraktár utólagos szigetelési munkálata.

Az MNL 2014. évi költségvetésében jelentős üzemeltetési kiadásokat eredményezett az intézményrendszer széttagoltsága, az épületek műszaki állapota, a szállítási feladatok és a kényes raktárberletek költségei. Ennek érdekében folytattunk tárgyalásokat használaton kívüli állami (honvédségi) ingatlanok átvétele, felújítása és levéltári közfeladatok ellátására irányuló hasznosítása érdekében. A megyei tagintézmények jelentős részénél a levéltári raktárak állapota nem teszi lehetővé, hogy hosszú távú fennmaradásuk érdekében megfelelő körülményeket teremtsünk a nemzeti kulturális örökség részét képező, a közigazgatás működését és az állampolgárok jogbiztonságát szolgáló dokumentumoknak. A levéltárak általános infrastrukturális elmaradottsága, az ágazat forráshiánya csak határozott fenntartói támogatással oldható meg, ezért továbbra is fontos lenne EU pályázati forrásokat bevonni a magyar levéltárügy infrastrukturális problémáinak hosszabb távú megoldása érdekében. Mindezek mellett a széttagoltság fokozatos megszüntetése modern levéltárépületek létrehozásával, illetve bizonyos esetekben állami tulajdonban lévő ingatlanok használatba vételével, épületvásárlással tűnik megvalósíthatónak. A fióklevéltárak jövőbeni fenntartása – a nehéz körülmények ellenére is – intézményi érdek, hiszen a társadalom szélesebb rétegeinek elérésében, a sokrétű levéltári szolgáltatások nyújtásában meghatározó szereppel bírnak, és a helyi tudományos-kulturális közéletben is fontos szerepet töltenek be.

Fontos előrelépés, hogy a megyei tagintézmények által használt ingatlanok döntő része az MNL vagyonkezelésébe került, a levéltárakat, raktárakat befogadó állami és önkormányzati tulajdonú épületekért, épületrészekért a jogszabályi változás eredményeként nem kell bérleti díjat fizetni, ami kedvezően hat az intézmény költségvetésére. Az üzemeltetés, a karbantartás és a felújítás során azonban komoly nehézségeket – plusz költségeket, hatósági ügyintézési időt, olykor jogvitát – eredményezett, hogy az ingatlanok tulajdonjogának rendezése az integrációt követő év során sem zárult le. A korábbi fenntartási időszakból származó, más állami, önkormányzati intézményekkel közös használatban lévő, vagy önkormányzati tulajdonú épületek (Bács-Kiskun, Békés, Borsod, Csongrád, Sopron, Somogy, Szabolcs, Tolna) helyzetének rendezése ugyancsak a következő időszak kiemelt feladata. A tagintézmények több szervezeti egysége is műemlékileg védett épületben működik, és több, nem az MNL tulajdonában lévő épületben működő megyei és fióklevéltár esetében merült fel probléma az épületek, közművek közös használatából eredően, illetve vetődik fel időről időre a költözés kényszerének veszélye is. A megyei tagintézmények által birtokolt ingatlanok vagyonkezelői szerződéseinek megkötése, módosítása tárgyában napi szintű egyeztetést, szervezést folytattunk az MNV Zrt. képviselőivel, szerződés-kötés tárgyában részleges eredményeket értünk el.

A tagintézmények infrastrukturális ellátottságának nehézségei, ellentmondásosságai a megyei levéltárak kutatótermeinek, vendégszobáinak, infokommunikációs eszközparkjának és gépjárműveinek állapotában is tetten érhetők. A közönségszolgálati terek megújítására 2014-2015-ben NKA pályázat révén tud megvalósulni. A felmérések azt támasztják alá, hogy jelentősebb fejlesztések nélkül, objektív okok miatt, a tagintézmények jogszabályokban előírt szakmai alapfeladataik (gyűjtőterületi munka) ellátására is csak nehezen lesznek képesek. Egyre súlyosbodó általános problémát jelent az informatikai eszközök beszerzésének tilalma, amely a géppark amortizálódása, a szükséges felújítások elmaradása következtében összességében nagyobb volumenű kiadásokat fog eredményezni. A levéltárak egységes nyilvántartási rendszerének bevezetése szempontjából is előfeltétel az ÁROP fejlesztés megvalósítása, amely átmeneti enyhülést hozhat a technikai eszközök vonatkozásában, azonban a folyamatos, tervszerű fejlesztésekről gondoskodni kell. 2014-ben a megyei levéltárak gépjárműparkjának elöregedése, (tíz év feletti átlagos élettartam, több mint 300 ezer futott km, jelentős szervizköltségek több megye esetében is), vagy a gépjármű teljes hiánya (Győr, Sopron) a területi illetékesség alapján végzett gyűjtőterületi munkát nehezítette. Jóllehet a közigazgatás átalakulásával együtt járó iratkezelési, irattározási kihívások, az iratképzőknél, iratörzőknél tapasztalt problémák megkövetelik a maradandó értékű iratanyag védelmével kapcsolatos

folyamatos szervellenőrzést.

Több megyei levéltár is rendelkezik vendégszobával, de ezek megfelelő felújítás, karbantartás nélkül nem tudják szolgálni a tudományos kapcsolatok fenntartását, nem tudnak hozzájárulni az intézményrendszeren belüli szociális-jóléti juttatásokhoz, a bevételi források növeléséhez.

Az MNL megyei levéltárainak általános infrastrukturális helyzetének felmérése alapján 2014 őszén megkezdtük egy átfogó közép- és hosszú távú infrastruktúrafejlesztési koncepció kidolgozását, amely eredményeképp a közeljövőben már konkrétan meghatározhatóvá válnak a következő időszak karbantartási, levéltár-fejlesztési prioritásai.

A Műszaki Főosztály hatékony közreműködésével és felügyelete alatt – a teljesség igénye nélkül – a következő ingatlan beruházási és felújítási feladatokat végeztük el:

- Fejér Megyei Levéltár székesfehérvári székház építési beruházás befejezése. A projekt megvalósításához az Emberi Erőforrások Minisztériuma még 2012-ben biztosított pénzügyi fedezetet. Az ingatlan birtokbaadása 2014. január 28-án megtörtént, a beruházás Magyar Nemzeti Levéltárhoz kapcsolódó bekerülési értéke jelentős, 506 millió forint.
- A fenntartó 80 millió forintos támogatásával 2013. novemberben megkezdett beruházással 2014. január 22-én adtuk át a nagyközönség részére a Cseh Tamás Archívumot. Az Archívumot az MNL által birtokolt Úri utca 54-56. sz. alatti ingatlanban, egy 250 m²-es helyiségcsoportban működtetjük.
- Folytatódott a 2014-ben megkezdett, Bécsi kapu téri épület nyílászáróinak felújítása, életveszélyes nyílászárók cseréje.
- Nem lehetett tovább halasztani a Bécsi kapu téri ingatlan vízvezeték hálózatának részleges cseréjét.
- Időszerűvé vált a Bécsi kapu téri épület liftjének felújítása, fődarabjainak cseréje.
- Megvalósult a 2013-ban megtervezett, Békés Megyei Levéltár Békés településen található fióklevéltár ingatlanának fűtési-szellőztetési rendszer felújítása, korszerűsítése, nyílászárók cseréje.
- Utólagos falszigetelés keretében megszüntettük a Veszprém Megyei Levéltár falnedvedését.
- Sor került a Nógrád Megyei Levéltár leendő helyéül szolgáló, volt HM ingatlan átalakítására. A műszaki átadás 2015. februárban lesz.
- Szintén ingatlanfejlesztési stratégia részét képezte a Somogy Megyei Levéltár leendő helyéül szolgáló, volt általános iskola épületének átépítése, felújítása. A beruházás két ütemben valósul meg, az első ütem átadása 2015. január 30-ig megtörténik.
- Több éves problémát orvosoltunk, amikor a Hess András téri épületben felülvizsgáltuk, majd kicserélttük az évekkel ezelőtt lejárt szavatosságú tűzoltó készülékeket, tűzcsapokat.
- Sor került a Pest Megyei Levéltár évtizedek óta életveszélyes kéményének felújítására, bélelésére.
- Őszi viharkárt hártottunk el a Baranya Megyei Levéltár által birtokolt ingatlan tetőszerkezetének felújításával.
- A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár tárolási kapacitásának növelése céljából Debrecen városában vásároltunk egy ingatlant.
- A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárban TIOP pályázat keretében, jelentős önrész vállalásával sor került az ingatlan azbesztmentesítésére, látogatóbarát terek fejlesztésére.
- Közbeszerzési eljárást folytattunk le a Heves Megyei Levéltár elektromos hálózatának korszerűsítésére, tetőszerkezet felújítására. A kivitelezés 2015. február 3-án kezdődik, finanszírozását saját bevételeink terhére vállaltuk.
- Szintén évtizedes műszaki problémát orvosoltunk a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár két épületének tetőfelújításával.
- Megterveztettük és engedélyeztettük a Hess András téri épület leendő bejáratát, amely bejárat kialakítását a Bethlen Gábor Alapkezelővel korábban közös bejárat lezárása tesz szükségessé.
- A Bécsi kapu téri ingatlan földszintjén kialakítandó kiállító-terem készültségi foka 95%-os teljesítésen áll, berendezését NKA pályázat terhére finanszírozzuk.

A beruházási és felújítási feladatok rangsorolásánál minden esetben a műszaki prioritásokat vettük figyelembe. A szervezeti

integrációval olyan tagintézményi épület felújítási feladatokat is el tudunk végezni, amelyek ugyan műszakilag korábban is indokoltak voltak, de az elmúlt évtizedek során pénzügyi fedezet nem állt rendelkezésre.

2014-ben közbeszerzési eljárás keretében racionalizáltuk a meglévő nyomtató-szkenner-másológép állományt (multifunkcionális nyomtatók), amely technikai fejlesztés a levéltárszakmai feladatok ellátásán túl egyértelműen növelte a szervezeti egységek közötti kapcsolattartás és információáramlás eszközrendszerét. A következő időszakban a költséghatékony üzemeltetés érdekében a nyomtató- és fénymásoló eszközök karbantartását központilag végezzük.

A tervben szerepelt az informatikai infrastruktúra megújítása. A tervbeli adatok összehasonlítása a mostanival, szinte alig mutat különbséget, ami azt jelenti, hogy nem sikerült megvalósítani a gépek fejlesztését.

Az MNL informatikai ellátottsága							
Tagintézmény	Összes számítógép	Cserélendő 2013. dec.	Cserélendő 2014. dec.	Arány 2014. dec.	XP 2013. dec.	XP 2014. dec.	XP arány 2014. dec.
Bács-Kiskun	29	21	21	72%	4	4	14%
Baranya	35	21	21	60%	29	29	83%
Békés	22	0	0	0%	21	21	95%
Borsod-Abaúj-Zemplén	25	15	15	60%	25	25	100%
Csongrád	46	24	24	52%	43	43	93%
Fejér	16	9	9	56%	11	11	69%
Győr	16	8	8	50%	6	6	38%
Hajdú-Bihar	39	15	15	38%	22	22	56%
Heves	24	12	12	50%	20	20	83%
Jász-Nagykun-Szolnok	15	9	9	60%	11	11	73%
Komárom-Esztergom	27	11	11	41%	13	13	48%
Nógrád	35	28	28	80%	22	22	63%
OL	396	190	188	47%	205	157	40%
Pest	63	16	16	25%	33	33	52%
Somogy	38	4	4	11%	26	26	68%
Sopron	18	10	10	56%	12	12	67%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	23	10	10	43%	16	16	70%
Tolna	18	6	6	33%	17	17	94%
Vas	30	19	19	63%	24	24	80%
Veszprém	46	23	23	50%	34	34	74%
Zala	29	20	20	69%	24	24	83%
Összesen:	990	471	469	47%	618	570	58%

Az összes számítógép a munkaállomások, szerverek és notebook számítógépek összege

A cserélendő számítógép a hét évnél idősebb, 2GHz-nél lassabb vagy 1GB memóriánál vagy 60 GB merevlemez-nél kisebb kapacitású számítógép. A határok megállapításánál a Poszeidon és a Scope programok erőforrás igényét vettük

figyelembe.

Az XP azon számítógépek száma, amelyeken 2014. áprilisában lejáró támogatású, MS Windows XP operációs rendszer van.

A célok megvalósíthatóságát kedvezőtlenül befolyásolta az intézmény elöregedett informatikai infrastruktúrája. Továbbra is indokolt a megyei tagintézményekben használt levéltárosi és kutatótermi munkaállomások és a hálózati eszközök ütemezett cseréje. Mind ezt, mind a tagintézmények közös informatikai szolgáltatásainak kialakításához szükséges felhőalapú szolgáltatás kialakítását egyaránt akadályozza az informatikai eszközökre vonatkozó beszerzési tilalom.

III. SZAKMAI TEVÉKENYSÉG

III. 1. Az illetékességi terület felügyelete

Az MNL-en belül egyrészt a Szakmai Módszertani Központ keretében működő Módszertani, továbbképzési és iratkezelés-felügyeleti koordinációs osztály (MOTIKO) másrészt valamennyi megyei tagintézmény a jogszabályok előírásait és a közigazgatás átszervezését figyelembe véve hajtották végre 2014. évi illetékességi területi felügyeleti munkájukat. Fő célkitűzés volt a munka során a maradandó értékű iratanyag felmérése, megmaradásának biztosítása, a levéltári átadás szakszerű előkészítése, ennek érdekében pedig az iratképzők iratkezelésének és irattárainak ellenőrzése.

A közigazgatás átszervezése is ráirányította a figyelmet a szervnyilvántartás karbantartásának jelentőségére. A külső iratképzőkkel kapcsolatos adatok folyamatos gondozását, a szervek alakulásának és átalakulásának nyomon követését, a gyakorta még manuálisan vezetett szervdossziék adatainak számítógépes rögzítését az illetékes szervezeti egységek szakmai szempontból kiemelkedő jelentőségűnek, illetve a folyamatos levéltári munka elemét képező feladatnak tartották a munkaterv megvalósítása során.

A megyei levéltárak gyűjtőterületi munkája során a 2014-es évben egy alkalommal sor került iratmentésre, az MNL HBML soron kívül átvette a felszámolótól a Hajdú-Bét Zrt. állampolgári jogbiztosító szereppel bíró iratait.

A szerveket igény szerint szaktanácsadással segítették a levéltárak, a megyei tagintézmények honlapjain az iratképző szervek munkatársai megtalálták a legfontosabb jogszabályokat, a selejtezési jegyzőkönyv és az átadás-átvételi jegyzék mintáit. A szervellenőrzések során korábban tapasztalt problémák megoldása céljából néhány megyében továbbképzést is tartottak a levéltárak az iratképzők munkatársai számára, az iratátadások, iratkezelés szakszerűsége és meggyorsítása érdekében.

A szervellenőrzéseket minden esetben a takarékoság és hatékonyság figyelembevételével szervezték meg, így egy-egy ellenőrzés során több iratképző látogatására is sor került. A tervben nem szereplő, de év közben iratkezelési problémát jelző szerveknél soron kívüli ellenőrzésre is került sor.

A MOTIKO 2014. évi munkájában meghatározó volt, hogy az osztály személyi állománya jelentősen átalakult, konszolidálódott, az ezzel kapcsolatos szervezőmunka, az új munkatársak betanítása jelentős időt igényelt.

A levéltár megnevezése	Ellenőrzött szervek száma (terv / megvalósulás db)	Ellenőrzött szervek fond-főcsoportok	Szervdossziék vezetése (hagyományos / elektronikus)	Iratkezelési szabályzat / irattári terv jóváhagyása (alkalom)	Selejtezés jóváhagyása (darab)	Ellenőrzésben résztvevők száma (fő)	Saját gépkocsi igénybevétele (alkalom)
MNL MOTIKO	33/144	XVIII., XIX., XX., XXVI., XXVII., XXVIII.	hagyományos	62	541	11	1
MNL MGYG	12/24	XI, XXIX.	elektronikus	14	90	6	0
MNL Központi összesen	60/172			76	631	17	1
MNL BKML	39 / 39	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	hagyományos	6	205	1	35
MNL BaML	39 / 35	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	hagyományos	8	92	6	38
MNL BéML	60 / 60	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXVII.	hagyományos	12	87	5	34
MNL BAZML	81 / 59	XXIV., XXXVII.	hagyományos	21	209	2	22
MNL CSML	61 / 60	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXVII.	hagyományos	10	122	7	9

MNL FML	55 / 57	VIII., XXIV., XXV., XXVII.	hagyományos	8	109	6	3
MNL GYMSML Győr	6 / 6	XXXVII.	hagyományos	2	32	1	-
MNL GYMSML Sopron	7 / 2	XXXVII.	hagyományos	2	60	1	-
MNL HBML	99 / 48	VIII., XXIV., XXIX., XXX., XXXVII.	hagyományos	24	267	13	13
MNL HML	62 / 62	VIII., IX., X., XXIV., XXIX., XXXVII.	hagyományos	29	116	9	12
MNL JNSZML	30 / 26	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	hagyományos	4	91	3	7
MNL KEML	112 / 83	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.	elektronikus	14	66	8	81
MNL NML	30 / 30	VIII., XXIV., XXXVII.	hagyományos	4	71	4	24
MNL PML	60 / 50	XXIV., XXIX., XXXVII.	hagyományos	8	291	7	15
MNL SML	47 / 49	VIII., XXXVI., XXXVII.	hagyományos	13	118	2	13
MNL SZSZBML	127 / 86	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.	hagyományos	14	76	4	20
MNL TML	48 / 48	VIII., XXIV., XXXVII.	hagyományos	2	78	2	7
MNL VaML	22 / 19	IX., X., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.	hagyományos	5	107	6	5
MNL VeML	41 / 38	XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.	hagyományos	10	142	5	9
MNL ZML	91 / 96	VIII., IX., X., XXIV., XXV., XXIX., XXXVI., XXXVII.	elektronikus	7	106	9	14
Megyei levéltárak összesen	1117 / 953			203	2445	101	361
MNL összesen	1177/1125			279	2876	117	362

A megyei levéltárak gyűjtőterületi munkája során feltárt jelentősebb problémák a következők voltak. Az elektronikusan keletkezett dokumentumok kezelése az iratképzőknél gyakran ad hoc jellegű, azokat optikai meghajtókon, off line módon tárolják, és az elektronikus iktatóprogramok használata során az iktatókönyvek nyomtatása elmarad. Nehézkes az elektronikus segédletek átadása, problémák vannak az iratkezelő programok eltérőségével, biztonsági mentésekkel, elektronikus iratkezelésnél fel kell hívni a figyelmet az iktató- és mutatókönyvek év végi kinyomtatására. A tanácsi iratok

levéltári átvételénél több megyében is probléma a raktári kapacitások hiánya, a közigazgatás átszervezésével létrejött új szervek és jogelődök közötti szabályszerű iratátadás megfelelő lebonyolítása. A vállalatok, szervezetek maradandó értékű iratainak átvétele bizonytalan. A Klebelsberg Iskolafenntartó Központnál, illetve több oktatási intézménynél hiányzik az iratkezelési szabályzat. A kórházi kórlapok selejtezhetségiében továbbra sincs egységes álláspont, előfordul, hogy a kórházi iratok esetében nem tartják illetékesnek a levéltárat. Az iratátadás előkészítése során problémák merültek fel az átadási jegyzőkönyv formai követelményeinek be nem tartásából, az iratanyag savmentes dobozokba történő elhelyezéséből adódóan. Általános tapasztalat, hogy a közfeladatot ellátó szervek irattáraiban jelentős részben nem megfelelő körülmények uralkodnak (fertőzött iratanyag). Az oktatási intézményeknél nem megfelelő az iratok tárolása és kezelése, gyakran nincs külön kialakított irattár, hanem a legkülönbözőbb helyeken (folyosón beépített szekrényekben, irodákban őrzik az iratokat) és az irattárakban nem végeznek rendszeres iratselejteztést. A legtöbb iratképző szervnek akut irattárolási problémái vannak a szűk tárolókapacitások miatt; selejtezésre a szervek ennek ellenére általában nem fordítanak kellő gondot, melynek okaként az alacsony személyzeti létszámot jelölik meg.

A MOTIKO-val munkakapcsolatba kerülő szervek általában együttműködőek voltak. Az elmúlt évekhez képest először fordult elő, hogy a minisztériumok minta iratkezelési szabályzatát és irattári tervét a BM (amely a KIM-től vette át 2014-ben a feladatot) a levéltárral egyeztetette. Általánosan jellemző a szervekre az iratok tételbe sorolásának elmaradása vagy a téves tételbe sorolás. Sok szervnél nincsenek tisztában az irattári terv jelentőségével, illetve nem tudják, hogy melyik a hatályos, a tételbe soroláskor iránymutatást adó szabályzat. Ezen a gyakorlaton a szoftverek általános terjedése mindenképpen javít. Több helyen előfordult továbbá, hogy egy ügyben több iktatószámot adtak ki, ami később, az iratkezelés folyamán komoly problémák forrása lehet. Gyakori a téves tárgymeghatározás. Mindemellent alapvető probléma az állami élet szinte egészét jellemző folyamatos átszervezés. Negatív példaként említhető a Magyar Állami Operaház esete, ahol nem kaptunk lehetőséget az ellenőrzésre. A Türr István Képző és Kutató Intézet esetében az iratkezelési szabályzat ügye áll hosszú ideje elintézetlenül a vezetői és ügyintézői személycserék miatt. Pozitív példaként a Honvéd Művészegyüttest említhetjük meg, ahol az illetékesek maguk fordultak a levéltárhoz szakmai segítségért, illetve kérték el az iratkezelési szabályzatot a szervnél folyó irattári munka szakszerűségének érdekében. Gyakori tapasztalat, hogy a levéltárárt iratanyag nincs átadásra kész rendezettségi szinten.

A központi gazdasági szervek esetén időről időre előforduló nehézséget jelent a megfelelő együttműködés elérése. A nem állami tulajdonú szervek, különösen a felszámolóknak költségnövelő tényezőként tekintenek a maradandó értékű és a hosszú ideig őrzendő iratokra, a rendezés, levéltári átadás és őrzés kötelezettségeire. Sokszor akkor sikerül együttműködésre bírni őket, amikor észlelik az ehhez fűződő érdeküket (az iratanyag mennyiségének csökkentése selejtezéssel, átadással). Az állami tulajdonú szervek esetén több ízben problémát jelentett a közfeladat-ellátás bizonyítása, azaz a közfeladat fogalma. Ehhez ugyanis a jogszabályok olyan iratkezelési követelményeket társítanak, amelyek részben szigorúbbak, részben a gazdasági szervek számára kevésbé alkalmasak. A szervek szóban jelzik az elektronikus iratátadás lehetőségét, de tényleges átadási igény még csak egy esetben merült föl.

A munkatervben előírt ellenőrzéseket néhány kivételtől eltekintve elvégezték, ugyanakkor sor került számos terven felüli ellenőrzésre is.

A 2014. évben az MNL gyűjtőterületi munkájának összehangolása érdekében az MNL OL Módszertani, továbbképzési és iratkezelés-felügyeleti koordinációs osztály munkatársai a megyei levéltárak kollégáinak bevonásával két egyeztető megbeszélést is tartottak, egyrészt az egészségügyi dokumentáció, másrészt a tételszámos iratkezelési rendszer bevezetésétől kezdve őrzési idejükben jelentős változáson átment tanácsai és önkormányzati iratok egyes irattári tételeinek megőrzésével kapcsolatosan. A megbeszélések eredményeként döntés-előkészítő anyagokat készítettek az MNL felső vezetése számára, amelyek szakmai kiadványokban szeretnénk publikálni.

III. 2. Állománygyarapodás

A 2014. évi munkaterv kiemelt feladata volt az iratátvételi stratégiában foglalt prioritásoknak megfelelően a szerveknél még kint lévő, 1990 előtt keletkezett maradandó értékű anyagok átvétele.

Az Országos Levéltárban az 1945 előtti és 1945 utáni kormányzati szervek főosztályai a MOTIKO-val együttműködve végezték az iratátvételek előkészítését. Ennek eredményeképpen az Országgyűlés Hivatala átadta a 2012-2013. évi törvények hiteles példányait. Az 1945 utáni kormányzati szervek a tervezett 215,12 ifm helyett 509,46 ifm iratot vett át. A rendszerváltás előtt keletkezett anyagok közül kiemelkedő jelentőségű az Országgyűlés, a Minisztertanács, az Alkotmánybíróság, a Központi Statisztikai Hivatal, az Országos Anyag és Árhivatal, a Pénzügyi Központ iratanyaga, amelyek nemcsak a szocialista korszak teljes időközét fogják át, hanem esetenként a század elejéig mennek vissza (Pénzügyi Központ 1910-ig). A rendszerváltás után pedig a Gazdasági Versenyhivatal, a Duna Televízió, valamint a Legfőbb Ügyészség iratátadása emelhető ki. Az Igazságügyi Minisztérium iratanyaga 1946-tól 1998-ig tartalmaz iratokat. A Nemzeti Választási iroda is átadta az 2014. évi választások jegyzőkönyveit. A vállalati iratok gyarapodásának körében (összesen 173,35 ifm) a Ipari Épülettervező Vállalat, a Magyar Villamos Művek, Pécsi Hőerőmű Vállalat, és több filmstúdió maradandó értékű iratainak gyarapítására kerül sor (tervezett: 215,46).

Az MNL megyei tagintézményeinek 2014. évi szakmai munkáját alapvetően befolyásolta a raktári kapacitások hiánya, a

megyei levéltárak több mint 50%-a továbbra sem tudott munkatervi szinten iratanyag-átvétellel számolni (Baranya, Bács-Kiskun, Győr, Sopron, Hajdú-Bihar, Komárom-Esztergom, Nógrád, Pest, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye), de 10% alatti szabad kapacitással rendelkezik további 3 megye (Heves, Tolna, Zala megye) is. E tagintézményekben iratanyag beszállítására legfeljebb iratmentés esetén kerülhetett sor. A raktári kapacitások hiánya miatt a megyei tagintézményeknek az utóbbi évtizedekben jelentős mennyiségű kintlévősége halmozódott fel a jogszabályok alapján már levéltárárett iratanyag tekintetében. Az iratátvétel olykor több évtizedes elmaradása a törvényi kötelezettségeknek való megfelelés mellett problémát okoz az iratképzők, elsősorban önkormányzatok, jogszolgáltatási szervek irattárazási problémáinak felszámolásában való közreműködés esetén is. A 2014-es év végi adatok alapján jelentősebb szabad raktárkapacitással a megyei levéltárak alig harmada rendelkezik.

A megyei levéltárak raktári kapacitásainak függvényében törekedtek arra, hogy az 1990 után keletkezett, jogszabályok alapján levéltárárett maradandó értékű iratanyagot lehetőség szerint folyamatosan átvegyék. A megyei levéltárak többsége az önkormányzati hivatalok tanácsi korszakban keletkezett iratainak átvételét hajtotta végre, tekintettel arra, hogy a tanácsi korszak 25 éve lezárult, az iratok őrzési ideje jelentősen meghaladja a jogszabályban előírt 15 évet, és lezárt fondokról van szó. A megyei tagintézmények jelentős része raktári kapacitáshiány miatt nem tudta átvenni a kívánt mértékben az egyébként már levéltárba utalandó iratokat (Baranya, Hajdú-Bihar, Pest). Azonban új épületrész vásárlásával enyhíteni tudtuk a Hajdú-Bihar megyei tagintézmény raktárkapacitás hiányát, így az elmaradt iratanyagátvételeket rövid távon, de megoldottuk. Problémát jelent, hogy a szervellenőrzési tapasztalatok szerint az önkormányzati irattárak is zsúfoltak, ezért a tanácsi korszak iratait néhány iratképző az irattárakból olyan helyekre helyezte át, ahol a maradandó értékű levéltárárett iratanyag veszélynek van kitéve, megmaradásuk erősen kétséges, így a tanácsi korszak iratanyagának mielőbbi levéltári átvételét veszélyeztetettségük is indokolja.

A jogszolgáltató szervek, földhivatalok, egyéb iratképzők folyamatosan jelentős mennyiségű iratanyag átadását kezdeményezik a megyei levéltáraknál, amelyre azonban a tagintézmények döntő többsége, az említett okok miatt nem vállalkozhatott. Több esetben is csak a veszélyeztetett iratok átvételét lehetett megoldani.

Az iratátvétel az alábbi fondfőcsoportokat érinti: V. Megyei városok és községek, VIII. Tanintézetek, intézmények, IX. Testületek, XIII. Családok, XIV. Személyek, XV. Gyűjtemények, XXIII. Tanácsok, XXIV. Az államigazgatás területi szervei, XXV. A jogszolgáltatás területi szervei, XXIX. Vállalatok, XXX. Szövetkezetek, XXXVI. Megyei önkormányzatok, XXXVII. Városi, községi önkormányzatok. A tervek szerint a legmeghatározóbb mennyiséget a tanácsi iratok, a jogszolgáltatás területi szervei és az önkormányzatok iratanyagának átvétele képezte. Az elmúlt évekhez hasonlóan a papíralapú iratok mellett az új típusú (audiovizuális, elektronikus stb.) dokumentumok átvételére is a korábbi időszakhoz képest mind nagyobb arányban került sor.

Az illetékességből átvett iratok mennyisége: az Országos Levéltár által átvett iratmennyiség 2014-ben összesen 684,12 ifm volt (2013. évi tény: 215,05 ifm; 2012: 875,23 ifm; 2011: 879,04 ifm; 2010: 711,88 ifm; 2009: 1069,75 ifm; 2008: 996,91 ifm). A megyei levéltáraknál a 2014-ban illetékességi területéről állományba vett iratanyag mennyisége 2876,5 ifm-t tett ki (terv: 2448 ifm).

Mind a megyei levéltárak, mind az OL illetékességi körében történő iratátvétel a tárgyév folyamán meghaladta a tervben előirányozottat. Ennek nem az átgondolatlan tervezés az oka, hanem elsősorban az, hogy az iratátadó szervek – többnyire személyi kapacitás hiányára, illetőleg más okokra hivatkozva – a megjelölt határidőre nem tudták előkészíteni az iratokat. Számos esetben ezért az átadás-átvétel az előző évről átcúszik a következő év elejére. A 2013. évi beszámolóban jeleztük ezt, ott kevesebb volt a gyarapodás a tervezettnél.

A gyűjtőköri tevékenység keretében vásárlással, illetve ajándék vagy letét formájában gyarapszik az intézmény állománya. Ennek érdekében az OL munkatársai rendszeresen figyelték a legfontosabb kb. tíz antikvárium aukción kívüli kínálatát, és a javaslatok alapján vásárolta meg az intézmény a kereskedelmi forgalomban felbukkanó és gyűjtőkörbe tartozó maradandó értékű magániratokat. Az átvett és az antikváriumokban feltárt, illetve aukciókon szereplő, vagy online felületeken felbukkanó, a levéltári területet érintő iratok értékbecslését is elvégezték a kollégák. Az igényeknek megfelelően végezték a magánszemélyek, magáncégek, egyesületek által ajándékozásra, vételre felkínált iratok átvételét, becslését, vásárlását. Szintén az igényeknek megfelelően szakvéleményt és becslést készítettek kiviteli engedélyhez a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ számára. A gyűjtőköri munkát az MNL OL-ben a Magánlevéltárak, gyűjtemények és gazdasági szervek főosztálya végezte. A főosztály munkája kiterjedt a megyei levéltárak gyűjtőköri munkájának segítésére is. Az iratvásárlásokat sikeres NKA pályázat révén lehetett megvalósítani. A gyűjtőköri iratgyarapodás legfontosabb részeiről a Turul folyóirat 2014./4. füzetébe készítettünk beszámolót (Kurecskó Mihály: Összefoglaló az Országos Levéltár Magánlevéltárak, Gyűjtemények és Gazdasági Szervek főosztálya iratgyarapodásáról a 2012–2014-es években).

Az iratgyarapodás tételes jegyzékét a magyarországi közlevéltárak iratgyarapodásáról készült kiadvány tartalmazza (a levéltár honlapján lesz elérhető, várhatóan 2015 májusában).

Az MNL 2014. évi állománygyarapodási adatai:

A levéltár megnevezése	Illetékességi területről állományba vett iratanyag / dokumentum mennyisége (ifm)			Gyűjtőkörből származó gyarapodás	Átvétel tagintézményeken / szervezeti egységeken belül (ifm)	Állományba vett filmtári másolatok (db)	Állományba vett digitális másolatok (db)		Fogyás (ifm)
		Iratvásárlás (ifm)	Ajánlódékozás (ifm)	Letét (ifm)			MNL-ben készült :	MNL-en kívül készült	
MNL OL 1945 előtti f.ó.	1,32	-	0,06	-	-	-	-	-	-
MNL OL 1945 utáni f.ó.	509,46	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL OL Magánlev. f.ó.	173,34	1,85 + 9 térkép; 9 pecsénymó	5,11 + 3 térkép	1,11	-	4469+12 9422= 133891	-	5	1,02
MNL OL összesen	684,12	1,85 + 9 térkép; 9 pecsénymó	5,05 + 3 térkép	1,11	-	133891	-	5	1,2
MNL BKML	213,49	2,09	2,87	-	0,95	-	8682	-	-
MNL BaML	4,00	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL BéML	125,79	-	0,31	-	-	-	1176	-	-
MNL BAZML	254,93	-	0,41	1,05	-	-	-	-	3,40
MNL CSML	218,09 +796 db képes hanghordozó	0,02	3,07	-	-	-	-	-	-
MNL FML	63,54	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL GYMSML Győr	61,62	-	2,26	-	-	-	-	-	-
MNL GYMSML Sopron	77,34	-	3,46	-	-	-	-	-	-
MNL HBML	468,58 + 52 db térkép	-	0,44	-	-	-	-	-	-
MNL HML	64,05	-	0,12	-	-	-	-	-	-
MNL JNSZML	55,81	-	0,19	-	-	-	-	-	-
MNL KEML	84,39	-	4,54	-	0,02	-	-	-	0,48
MNL NML	157,54	0,01	0,01	-	-	-	-	-	81,09
MNL PML	6,72	-	-	-	-	-	-	-	-

MNL SML	530,09	-	2,06	11,00	-	-	-	-	238,15
MNL SZSZBML	7,00	18 térkép	0,39	-	-	-	-	-	-
MNL TML	202,17 + 5 térkép + 56 plakát + 12 kép- és hanghordozó	-	9,98 + 6 kép- és hanghordozó	-	-	-	252	-	-
MNL VaML	127,20	-	0,62	0,26	-	-	3	-	-
MNL VeML	90,04	0,09	11,54 + 13204 db kép- és hanghordozó	4,37	0,07	-	-	-	-
MNL ZML	64,11	-	0,68 + 72 db kép- és hanghordozó	-	-	-	-	-	-
Megyei levéltárak összesen	2876,50 57 db térkép + 56 db plakát + 64 db kép- és hanghordozó	2,21 + 18 térkép	42,95 + 13282 db kép- és hanghordozó	16,68	1,04	-	10113	-	323,12

III. 3. Állományvédelem és reprográfia

III. 3.1. Általános tevékenység, állományellenőrzés

2014-ben elkészült a megyei tagintézményeknél 2013-ban tett látogatások állományvédelmi tapasztalatainak összefoglalója, amelynek mellékleteiben megtalálhatók a tagintézményenkénti részletes állományvédelmi feljegyzések, amelyek tartalmazzák a raktári körülményekre, az iratok tárolására, csomagolására vonatkozó megállapításokat, hangsúlyozva az állományvédelmi követelményeknek nem megfelelő körülményeket. A mellékletek e mellett tartalmazzák az állományvédelmi műhelyek – restaurátor-, könyvkötő-, reprográfiai műhelyek, ahol ilyen van – felszereltségére, szakmai munkájára tett megállapításokat is. Az összefoglaló jelentésben műszaki és állományvédelmi oldalról megtett észrevételek, minősítések alapján 2014-ben több tagintézménynél elkezdődtek azok a műszaki felújítások, javítások, amelyek az akut raktározási problémákat okozták. Ezek a munkák a sürgősség, prioritások figyelembe vételével kezdődtek és átnyúlnak a következő évre/évekre is.

A megyei tagintézmények az állományvédelem alapvető feladataira mindenhol nagy hangsúlyt fektettek. A raktári klimatikus paraméterek (hőmérséklet, páratartalom) változásainak monitorozását folyamatosan végezték. A legtöbb tagintézmény már rendelkezik korszerű mérőműszerekkel, hordozható- vagy rögzített-, egy részük adatgyűjtős műszerekkel. A mért adatokat számítógépen rendszerezik.

Dobozolás

Az állományvédelem fontos részét képezi az iratanyag folyamatos átadozása. A rendezések során szinte mindenütt cserélik a régi, elhasznált tárolóeszközöket savmentes dobozokra, illetve savmentes palliumokba helyezik az ügyiratokat. Az MNL intézményeiben az év során átadozásra került

- az OL-ben 1053,68 ifm (10 176)
- a megyei tagintézményekben 1616,41 ifm (13 455 doboz) iratanyag.

III. 3.2. Restaurálás, konzerválás (OL és a megyék együtt)

Restaurálás

	Országos Levéltár	Magyei tagintézmények	Összesen	terv
oklevél, kódexlap, címereslevél	25 db	22 db	47 db	50 db
irat, nyomtatvány, könyvlap	142 784 fólió	18 016 fólió 2 kötet 5 nyomtatvány	160 800 fólió 2 kötet 5 nyomtatvány	103 070 folio 14 kötet
tervrajz, térkép	71 tervrajz 40 térkép	51 tervrajz 96 térkép	122 tervrajz 136 térkép	108 db
plakát, képeslap, családfa, rajz, fotó, üvegnegatív	2 fotó 4 családfa	1 fotó 107 plakát	3 fotó 4 családfa 107 plakát	5 db
pecsétmásolat	14 db	–	14 db	–

III. 3.3. Könyvkötészet munkák

	Országos Levéltár	Magyei tagintézmények	Összesen	terv
lapjavítás	4725 db	37 277 db	40 002 db	14 315
könyvkötés javítása	61 db	338 db	399 db	430
új könyvkötés készítése	94 db	359 db	453 db	477

palliumvágás	46 800 db	29 922 db	76 722 db	90 000
papír, karton, kérőlap, kísérőlap vágása	46 263 db	–	46 263 db	500
névtábla készítése	9 db	–	9 db	
téka készítése	95 db	316 db	411 db	100
védőtok, tasak, mappa készítése	2 db	560 db	562 db	–
védődoboz készítése	–	273 db	273 db	–
boríték készítése	1001 db	–	1001 db	–
spirálozás	31 db	–	31 db	–

III. 3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás)

A mikrofilmezés az utóbbi években háttérbe szorult magas költségigénye miatt, mennyiségi mutatói visszaestek, viszont a digitális felvételek száma ugrásszerűen megnőtt. Tervezett biztonsági (állományvédelmi) és kutatói megrendelésre végzett reprográfiai munkák, biztonsági másolatok készítése (digitalizálás, fotózás, mikrofilmezés, felvételek/másolatok száma) az alábbiak szerint alakult.

Mikrofilmezés: Az SKKK reprográfiai műhelyében 206 859 felvétel készült eredeti iratokról, ami a tervezettnél megfelelő (206 000), de részben más összetételben. Ez a felvételszám a Holocaust Memorial Museum és a Yad Vashem Intézet megrendeléseire készült. 146 997 felvételtől másodnegatív is készült az OL gyarapodására. Ezen kívül filmmásolatok készültek a szlovák–magyar csereegyezmény keretében (66 083 felvétel). A tagintézmények közül egyedül Tolna megyében végeztek mikrofilmezést, itt 201 544 felvétel készült.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
mikrofilmezés eredeti iratról	206 859 felvétel	201 544 felvétel	408 403 felvétel
filmmásolás	213 080 felvétel	–	213 080 felvétel

Egyedi digitalizálás (fotózás): Az SZKK fotóműhelyében 20 373 felvétel készült kutatói megrendelésekre, továbbá címereslevelekről, oklevelekről, pecsétokról, bemutatott iratokról, valamint kiállításokhoz, publikációkhoz. A tagintézmények közül Bács-Kiskun, Békés, Borsod, Csongrád, Sopron, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Somogy, Szabolcs, Vas és Veszprém végzett fotózást, részben kutatói megrendelésekre, részben állományvédelmi céllal.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
egyedi digitalizálás (fotózás)	20 373 felvétel	13 767 felvétel	34 140 felvétel

Tömeges digitalizálás (szkennelés): Az SZKK digitalizáló műhelyeiben 105 259 felvétel készült saját munkaerővel, kataszteri iratokról, összeírásokról, tervrajzokról, pártiratokról. A tagintézmények közül Baranya, Borsod, Csongrád, Sopron, Hajdú-Bihar, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom, Nógrád, Szabolcs, Vas és Veszprém végzett tömeges digitalizálást. Több megyében (pl. Sopron, Szabolcs-Szatmár-Bereg) a 2014. évi tudományos kutatást meghatározó projektek keretében a holokauszttal és a világháborúkkal kapcsolatos, sok esetben már 2013-ban kiválogatott forrásokat is digitalizálták. A szkennelés szinte kivétel nélkül mindenhol adatbázis-készítéssel kapcsolódik össze (pl. Nógrád, Pest). Jelentős a MaNDA közfoglalkoztatási programja keretében végzett digitalizálási tevékenység, amely a központi műhely mellett érinti Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megyét is.

tömeges digitalizálás	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
saját erőforrással	105 259 felvétel	69 227 felvétel	174 486 felvétel
MaNDA erőforrással	51 937 felvétel	74 570	126 507 felvétel
Összesen	157 196	143 797	300 993

Mikrofilm-digitalizálás: Az SZKK műhelyében 1 033 900 szkennelt fájl készült, és 1 712 200 javított, véglegesített fájl (részben a 2013-ban készült nyers felvételekből) készült, túlnyomó része az anyakönyvi mikrofilmekről.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
mikrofilm digitalizálás	1 712 200 felvétel	–	1 712 200 felvétel

III. 4. A levéltári anyag nyilvántartása

Az MNL megyei tagintézményei a levéltári anyag megfelelő dokumentálása és megőrzésének biztosítása érdekében 2014-ben is a 10/2002. NKÖM rendeletben meghatározottak szerint vezették nyilvántartásaikat. Tárgyévben a levéltári anyag nyilvántartása területén több meghatározó lépés történt.

A központi és megyei szervezeti egységek esetében a 2014. év fő feladata az új elektronikus levéltári nyilvántartó rendszer (Scope) használatba vétele, az iratanyag nyilvántartásainak minél teljesebb körű feltöltése – elsősorban raktári jegyzékekkel – és a nyilvántartás folyamatos vezetése volt. Az új rendszerre való átállásban csak ütemezési különbségek voltak a központi és a megyei intézmények között. Az OL egy lépéssel előbbre jár a Scope bevezetésében, az itt felhalmozódott tudás birtokában a megyei tagintézmények esetében könnyebben ment az átállás. Mivel minden intézményben a raktári jegyzékek megléte és elektronikus formájának feltöltöttsége rendkívül széles skálán mozog, így a ScopeArchive bevezetésével párhuzamosan az OL és a megyei levéltárak kiemelt feladatának tekintette 2014-ben a hiányzó raktári jegyzékek elkészítését, a régiak aktualizálását, egységesítését, elektronikussá tételét. Több helyen szükségessé vált a raktári jegyzékek pótlása, az új fondszerkesztési alapelveknek megfelelően több fondfőcsoportban számos raktári jegyzék újraszerkesztése, a megfelelő kutatási segédletekkel nem rendelkező irategyüttesek megfelelő raktári jegyzékkel történő ellátása. A tervhez képest jelentős mértékben túlteljesítettük a feladatot, ennek oka, hogy mielőbb szeretnénk áttérni az online iratkikérésre, ennek azonban feltétele a minél teljesebb nyilvántartás.

Az MNL OL szervezeti egységei 2013 utolsó hónapjaitól kezdve igyekeztek munkafolyamataikat az új nyilvántartó rendszerrel összhangba hozni, de a betöltésségéd rutinszerű alkalmazása csak az idei év második felétől vált általánossá, amit a mellékelt táblázaton a február és április közötti alacsony rekordszámok mutatnak. Május és július között jutott el az ÁROP projekt a migráció szakaszába, ennek keretében valamennyi tagintézmény teljes fondjegyzéke – közel félmillió leírási egység – bekerült a nyilvántartásba. Jelentős előrelépés, hogy valamennyi tagintézmény nyilvántartása egy központilag menedzselte egységes szempontok szerint vezetett alkalmazás támogatásával valósul meg, amelynek a kutatói felülete is közös keresést tesz lehetővé.

Hónap	Betöltött új leírási egységek száma	Kumulált érték
1	0	226.802
2	1.936	228.738
3	3.728	232.466
4	4.211	236.677
5	131.327	368.004
6	120.635	488.639
7	259.356	747.995
8	184.017	932.012
9	214.566	1.146.578
10	425.406	1.571.984
11	533.356	2.105.340
12	469.163	2.574.503

A migráció és az online kéréslapok bevezetésének terve az év második felében nagy lökést adott a további adatrögzítésnek. Augusztus és december között 1,8 millió leírási egységgel bővült a nyilvántartás és 2014 december 31-én 2.574.503 levéltári leírási egységet tartalmazott. Eredményes volt a levéltárak nyilvántartásának migrációja, amelyből európai adatcsere szabványnak megfelelő exportot alakítottunk ki az év során, ami együtt járt az ISIL kódok meghatározásával és a tartalom felülvizsgálatával.

A Scope üzemeltetésével kapcsolatos további kihívások részben szakmai, részben informatikai jellegűek. Biztosítani kell a levéltári anyag leírásának, a korábbi segédletek betöltésének támogatását a megyei tagintézményeknél, tartós,

újrahasznosítható oktatási anyagokat kell készíteni a betöltés támogatásához. Ki kell terjeszteni a rendszer használatát a szervnyilvántartásbeli névtérre és meg kell valósítani a Scope Loan moduljának bevezetését az online kérelmleadásnál. A rendelkezésre álló infrastruktúra a megyei tagintézményeknél szélsőséges, az amortizálódott gépállomány egyes tagintézményeknél alkalmatlan a szakmai feladatok ellátásához. A 2014 augusztusától havi átlagban 350 ezres növekmény egyben azt jelenti, hogy az alkalmazás nem támogatja megfelelően az adatbázist, szinkronizációs problémák jelentkeztek, ezeket a problémákat a gyártói supporttal kell kiküszöbölni.

A nyilvántartással kapcsolatos adatokat az alábbi táblázatban összegeztük:

A levéltár megnevezése	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ifm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ifm)	Tárgyévben elkészült új raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok	Tárgyévben elkészült javított raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL 1945 előtti kormányisz	23565,69	-	59,00	C, F szekciók	424,96	C, D, E, K szekciók
MNL OL 1945 utáni kormányisz	37030,0	-	-	-	2071,44	XVIII., XIX., XX., XXVI., XXVII., XXXII., XXXIII. M szekció
MNL OL MGYG	23124,63	103,82 + 133896 felvételhez	180,34	XXIX., P, R, V, X szekciók	3559,40	P, R, Z szekciók, XXIX.
MNL OL összesen	83720,32	103,82	239,34	-	6055,8	-
MNL BKML	6891,20	3545,54	323,03	IV., V., VIII., IX., X., XIV., XV., XXIII., XXIV., XXXV.	38,27	IV., XV., XXIII.
MNL BaML	10 236,91	7280,32	97,57	IV., V., XI., XII., XIII., XVII., XXIII., XXIX., XXXIII.	2,80	VIII.
MNL BéML	7083,88	1723,77	185,43	VIII., IX., XIV., XV., XXV., XXIX., XXXIII., XXXVII.	142,25	IV., V., VIII., IX., XI., XIV., XXIII., XXV., XXIX., XXX.
MNL BAZML	12 096,58	-	101,37	VIII., XIII., XIV., XV., XXIII., XXV., XXIX., XXXVII.	283,55	IV., V., VI., VIII., X., XI., XIII., XV., XXIII., XXV., XXIX., XXX.
MNL CSML	11 024,41	6303,47	163,00	VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XXIII.	73,34	IV., VIII., IX., XIV., XV., XXV.

A levéltár megnevezése	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ifm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ifm)	Tárgyévben elkészült új raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok	Tárgyévben elkészült javított raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL FML	9812,00	-	65,48	IV, V, XI., XXIII., XXIV., XXIX., XXX.	901,48	VI., VII., VIII., IX., XI., XV., XXIV., XXV., XXIX., XXX.
MNL GYMSML Győr	5365,21	2634,22	1,80	VIII.	35,54	IV., VI., VII. XIV., XVI., XXIV., XXV., XXIX.
MNL GYMSML Sopron	6385,97	7,76	70,05	IV, V, X, XII., XIII., XIV., XV., XVI., XXIII., XXIV., XXXVII., XXXVIII.	-	-
MNL HBML	7342,33	3309,19	159,88	V, VII., VIII., X, XV., XXIII., XXIV., XXIX., XXX., XXXV.	51,35	IV, V, XI., XIII.
MNL HML	8434,00	240,00	159,22	VII., VIII., XV., XXIII., XXIV., XXV., XXXV., XXXVI.	55,43	XXIII., XXIX.
MNL JNSZML	7738,31	494,56	46,38	VIII., XXIII., XXX.	477,45	IV, V, XV, XXIII., XXIV., XXIX., XXXIII., XXXVI.
MNL KEML	10 210,91	-	212,89	IV, VI., VIII., IX, XIII., XXIII., XXIV., XXIX., XXXVI.	80,98	IV, XXIII., XXIV.
MNL NML	5277,90	4466,50	135,68	XIII., XIV., XXIV., XXV., XXIX., XXX.	-	-
MNL PML	14 247,00	5568,00	174,17	IV, VII., XV., XXIII., XXXV.	4620,34	IV, V,
MNL SML	16 325,974	-	1136,391	IV, VIII., IX., XIII., XIV., XV., XXIII., XXIV., XXV.	-	-
MNL SZSZBML	5672,65	1151,46	235,81	IV, VIII., XIII., XIV., XXXIII., XXIX., XXXVII.	456,19	V, IX., XXIII., XXV.
MNL	11 165,00	1251,00	106,87	V, VII., VIII., IX, X, XIII.,	182,92	VIII., XXIII., XXX.

A levéltár megnevezése	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ifm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ifm)	Tárgyévben elkészült új raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok	Tárgyévben elkészült javított raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
TML				XIV., XXII., XXIV., XXV., XXX.		
MNL VaML	9088,00	696,00	128,77	IV., V., VIII., X., XIII., XIV., XV., XXIII., XXV., XXVI., XXIX., XXXII., XXXIV., XXXVII.	71,90	VIII., XIII., XXIII.
MNL VeML	13 708,00	1315,00	163,13	IX., XI., XV., XXIII., XXIV., XXV., XXXV., XXXVII.	48,83	V., XV., XXI., XXIII., XXV., XXVI.
MNL ZML	6100,21	4730,24	114,60	IV., V., VII., VIII., XIV., XV., XXIII., XXV., XXXV.	-	-
Megyei levéltárak összesen	184 206,744	44 717,03	3781,52	IV., V., VI., VIII., VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XV., XVI., XVII., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXI., XXXII., XXXIII., XXXIV., XXXV., XXXVI., XXXVII.	7522,62	IV., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XV., XVI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXIII., XXXVI.
MNL Összesen	267 927,064	44 820, 82	13578,45	-	4020,86	-

III. 5. Rendszerezés, rendezés

Az MNL OL iratórész főosztályain az alapos munka következtében módosultak a tervszámok több helyen is. Az 1945 utáni kormányzati főosztályán több középszintű rendezés helyett mintaállványozással egybekötött raktári rendezés történt az egyik toronyraktár tömörítése miatt. Az 1945 előtti kormányzati főosztályán és a Magánlevéltárak, gyűjtemények és gazdasági szervek főosztályán a Scope betöltés miatti raktárjegyzékek ellenőrzése során kellett a tervezettnél sokkal több ellenőrző rendezést végezni. Az 1945 előtti kormányzati főosztályán terven felüli darabszintű rendezést is végeztek olyan anyagban, aminek munkálatait a tervezésnél a segédletkészítéshez sorolták.

	MNL OL rendezései				rendezési szintek terv/tényleges ífm
	alapszintű	középszintű	darabszintű	ellenőrző, kiegészítő	raktári
1945 előtti kormányzervek főosztálya	0/0	0/0	0,48/5,28	332,42 / 456,05	0/0
1945 utáni kormányzervek főosztálya	166,9/ 76,12	385,45/87,71	0/ 35,69	990,25/ 845,62	284,41/599,01
Magánlevéltárak, gyűjtemények és gazdasági szervek főosztálya	0/0	31,82/13,22	1,9 + 4000 db/14,24 + 4000 db	7,84/219,95	40/53,81
terv összesen	167	497,23	1,44 + 4000 db	1256,71	284,41
tény összesen	76,12	100,93	55,21 + 4000 db	1521,62	653,81

Az MNL megyei tagintézményei 2014. évi szakmai beszámolója alapján megállapítható, hogy szinte valamennyi megyei levéltár a középszintű rendezést tekinti kiemelt feladatának, mennyiségben ezek teszik ki a rendezési munkálatok legnagyobb részét. A középszintű rendezés a legnagyobb mértékben a megyei, városi és községi tanácsok, önkormányzatok, valamint az oktatási intézmények fondjait érintette. Ugyancsak jelentős mennyiségű az állami vállalatok és szervezetek iratainak középszintű rendezése is. Alapszintű rendezést 13 tagintézmény, ellenőrző rendezést 17, raktári rendezést pedig 18 megyei levéltár végzett 2014-ben. Általános munkafolyamatnak számított viszont a darabszintű rendezés, amelyet 19 tagintézmény hajtott végre a tárgyévben.

Főként a közép- és darabszintű rendezés alá vont fondok kiválasztásánál szem előtt tartják a tagintézmények, hogy mely anyagok azok, amelyek a kutatók által inkább preferáltak, és törekszenek ezek megfelelő segédletekkel történő ellátására. A darabszintű rendezések pedig gyakorta már az adott iratanyag adatbázis-építésre való előkészítését is jelentik.

A megyei levéltárakban a rendezések szinte minden esetben raktári rendezési munkálatokkal járnak együtt, a fondok mintaállványozását, a jelzeteletést általában mindenhol elvégzik, az iratok raktári helyükre kerülnek. A raktári rendezést a legtöbb helyen a Levéltári Kollégium 2002. évi 2. számú Ajánlása nyomán egyesített fondok összerendezése is indokoltá tette. A raktári rend megteremtését, illetve megtartását mindenhol fontosnak tekintik. A raktári kapacitások szűkössége miatt a legtöbb levéltár kényszerűségből is felvállal nagyobb volumenű átrendezéseket, amelyekkel megpróbálnak további szabad férőhelyet nyerni.

A megyei levéltárakban a rendezési munkálatok természetesen a legnagyobb mértékben a hagyományos iratokra terjedtek ki, de az egyéb információhordozókhoz (pl. hangkazetta, pausz, adománylevél, diploma, képeslap, plakát, hanglemez, fénykép, digitális képmásolat) kötődő rendezési munkálatok is történtek több megyei levéltárban.

III. 5.1. Alapszintű rendezés

A levéltár megnevezése	fondok száma (db)	terjedelme (ífm)	Alapszintű rendezésre kerülő érintett fondfőcsoportok
MNL BKML	4	2,66	V., XIV., XXIII.
MNL BaML	4	14,07	XXIII.

MNL CSML	12	5,33	IV., VIII., X., XI., XII.
MNL GYMSML Sopron	2	0,96	XIV.
MNL HBML	53	79,68	VIII., XIV., XXIX., XXX.
MNL HML	1	19	XXIV.
MNL KEML	16	59,82	IV.
MML PML	1	6,48	XXIV.
MNL SZSZBML	1	6,50	XIV.
MNL TML	-	6,00	-
MNL VaML	12	14,22	XXIII., XXV., XXVI., XXIX., XXXII., XXXVII.
MNL VeML	8	60,19	IX., XI., XXIII., XXV., XXIX., XXXVII.
MNL ZML	281	109,57	VIII., XXIII.
Összesen	395	384,48	IV., V., VIII., IX., X., XI., XII., XIV., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXII., XXXVII.

Az MNL megyei levéltáraiban 2014-ben mind a fondok számát, mind terjedelmet tekintve az előző évihez hasonlóan alakultak a számadatok az alapszintre rendezett iratanyag tekintetében: összesen 395 fondot (2013-ban: 380 fond) érintett, amelynek összterjedelme 384,48 ifm (2013-ban: 411,96 ifm) volt. A 2014. évi munkatervhez képest végül több tagintézményben került sor alapszintű rendezésre. Csupán 5 tagintézmény számolt az alapszintű rendezés szükségességével 36 fondot érintően 292,95 ifm terjedelemben. Ezzel szemben 12 megyei levéltárban végeztek alapszintű rendezést, amelynek eredményként a munkatervhez képest mintegy 100 ifm-rel nagyobb iratmennyiséget vontak alapszintű rendezés alá.

III. 5.2. Középszintű rendezés

A levéltár megnevezése			Középszintű rendezésre kerülő
	fondok száma (db)	terjedelme (ifm)	érintett fondfőcsoportok
MNL BKML	46	131,59	IV., V., VI., IX., X., XIV., XXIII., XXIV., XXXV.
MNL BaML	12	99,52	IV., V., VIII., IX., X., XI., XII., XIII., XXIX.
MNL BéML	48	216,11	V., VIII., IX., XI., XIV., XXIII., XXV., XXIX., XXX., XXXIII., XXXVII.
MNL BAZML	7	27,66	V., VIII., XIII., XIV., XXIX.

MNL CSML	42	183,94	IV., VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XV., XXIII., XXV.
MNL FML	6	33,70	XXIV., XXIX., XXX.
MNL GYMSML Győr	3	47,70	XXV., XXIX.
MNL GYMSML Sopron	16	26,52	X., XIII., XIV., XV., XVI., XXIII., XXIV., XXXVII., XXXVIII.
MNL HBML	30	243,68	V., VIII., X., XIII., XV., XXIII., XXIV., XXIX., XXX., XXXV.
MNL HML	24	159,20	VI., VIII., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXXV., XXXVI.
MNL JNSZML	17	46,38	VIII., XXIII., XXX.
MNL KEML	3	93,87	XXIII., XXIV., XXIX.
MNL NML	42	180,74	XIII., XIV., XXIV., XXV., XXIX., XXX.
MNL PML	15	81,09	XXIII., XXXV.
MNL SML	362	1201,371	IV., VIII., IX., XIV., XV., XXIII., XXIV., XXV., XXXVII.
MNL SZSZBML	19	69,10	IV., V., VIII., XIII., XIV., XXIII., XXIV., XXXVII.
MNL TML	24	98,79	VII., X., XIII., XIV., XXIV., XXV., XXX.
MNL VaML	30	99,53	IV., V., VIII., XIII., XIV., XV., XXIII., XXV., XXVI., XXXIV.
MNL VeML	18	88,03	V., IX., XI., XV., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX.
MNL ZML	140	183,04	IV., V., VIII., XV., XXIII., XXIV., XXXV.
Összesen	904	3311,561	IV., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XV., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXIV., XXXV., XXXVI., XXXVII., XXXVIII.

Az MNL megyei levéltáraiban együttesen **904 fondot** rendeztek középszinten, amelynek összterjedelme **3311,561 ifm** volt. Ez kis mértékben ugyan, de alatta marad a 2013. évinek (3749,785 ifm). Az összterjedelme tekintve ugyanakkor szinte teljes az egyezés a megyei tagintézmények 2014. évi munkatervében foglaltakkal, hiszen ott a középszinten rendezni kívánt iratanyag terjedelmeként 3308,57 ifm szerepelt. A megyei tagintézmények 2014. évi munkatervéhez viszonyított középszintű

rendezését az alábbi diagram szemlélteti:

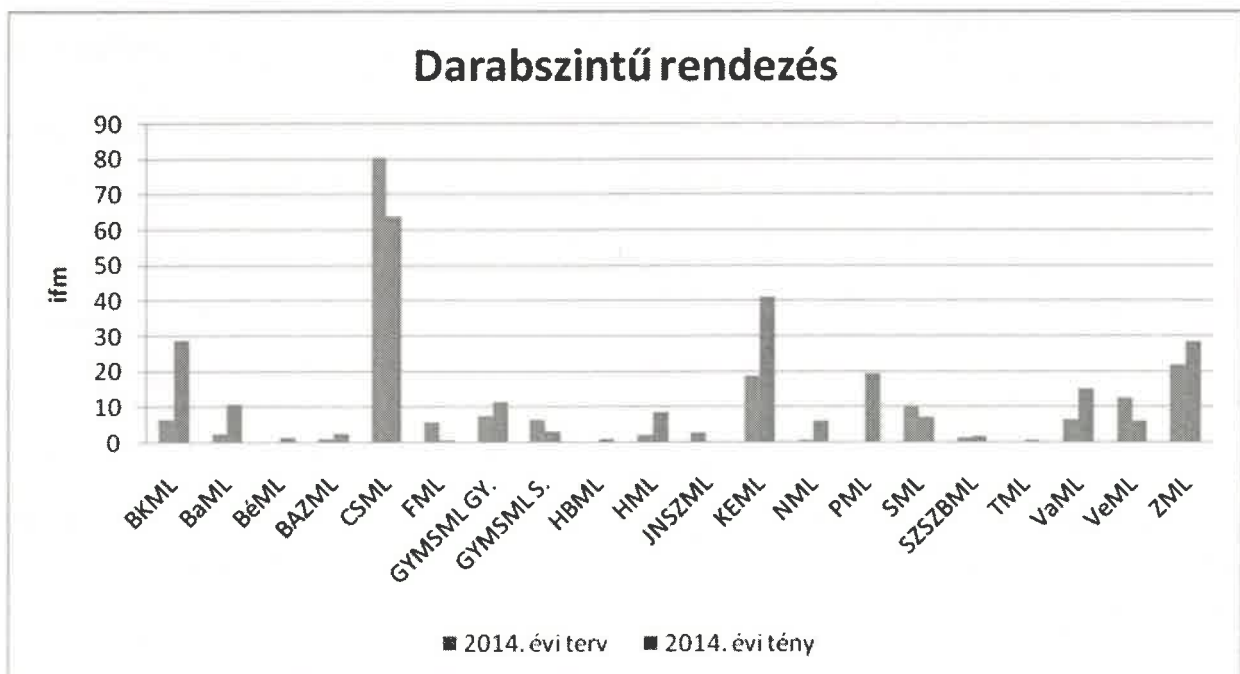

III. 5.3. Darabszintű rendezés

A levéltár megnevezése	fondok száma (db)	terjedelme (ifm)	Darabszintű rendezésre kerülő érintett fondfőcsoportok
MNL BKML	26	28,72	IV., V., XV., XXIII., XXXV.
MNL BaML	4	10,60	V., XI., XIV., XV.
MNL BéML	3	1,13	XIV., XV., XXIII.
MNL BAZML	6	2,12	XIII., XIV., XV., XXX.
MNL CSML	14	63,73	IV., V., VIII., XII., XV., XXIII., XXIX.
MNL FML	1	0,50	IV.
MNL GYMSML Győr	13	11,20	IV., VII., VIII., XIV., XVI., XXIV., XXV.
MNL GYMSML Sopron	3	2,93	IV., XIV., XXIII.
MNL HBML	2	0,79	VIII., XIII.
MNL HML	9	8,43	VIII., XV., XXIII., XXIV.

MNL KEML	7	40,99	VI., VIII., XV., XXIV.
MNL NML	2	5,63	XXIV., XXX.
MNL PML	10	19,37	IV., VII., XV., XXXIII.
MNL SML	8	6,88	XIII., XV., XXXIII.
MNL SZSZBML	4	1,28	IV., XIII.
MNL TML	1	0,37	XV.
MNL VaML	32	14,94	VIII., X., XIV., XV., XXIII., XXV., XXVI., XXXIV., XXXVII.
MNL VeML	4	5,80	XI., XV., XXIII.
MNL ZML	29	28,22	IV., XIV., XV., XXIII.
Összesen	178	253,63	IV., V., VII., VIII., X., XI., XII., XIII., XIV., XV., XVI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXIII., XXXIV., XXXV., XXXVII.

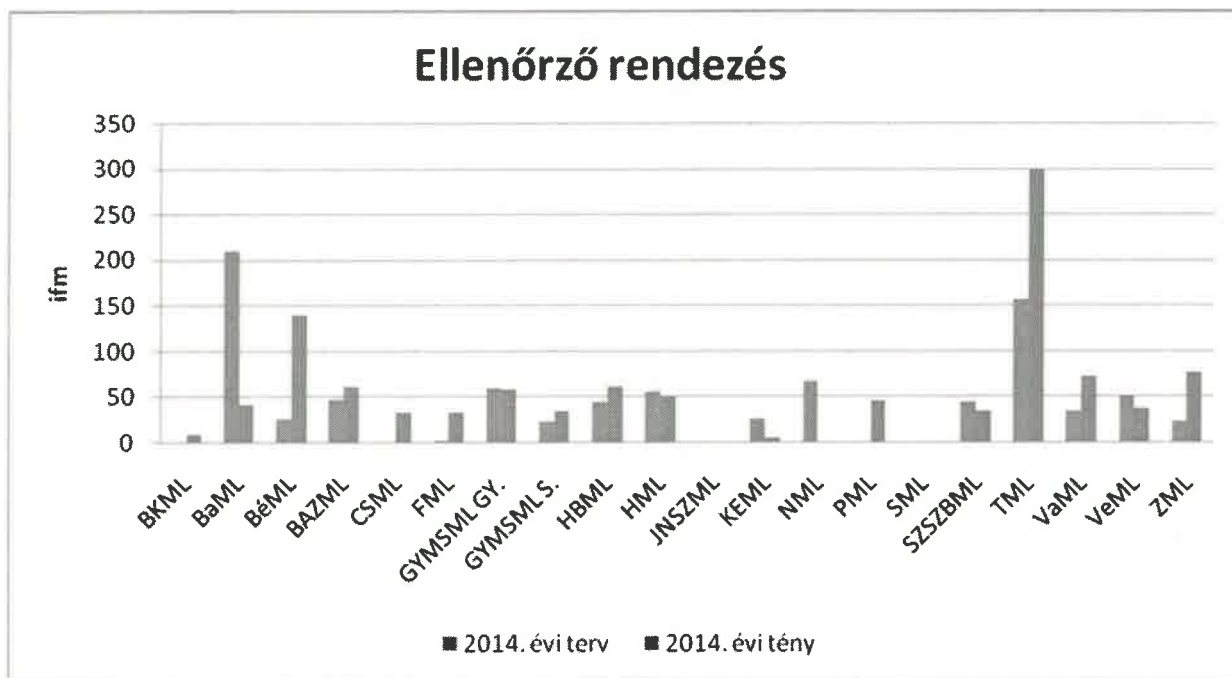
Darabszintű rendezést 2014-ban a megyei levéltárak szinte az előző évvel megegyezően (2013: 182 fond) végeztek: összesen **178 fondban**, amelyek mennyisége (2013: 277,47 ifm) **253,63 ifm** volt. Mindenképpen ki kell ugyanakkor emelni, hogy a tagintézmények a 2014. évi munkatervben jelettekhez (180,12 ifm) viszonyítva összességében sokkal nagyobb – mintegy 70 ifm-rel több – iratmennyiséget vontak darabszintű rendezés alá. A megyei tagintézmények 2014. évi munkatervhez viszonyított darabszintű rendezését az alábbi diagram szemlélteti:

III. 5.4. Ellenőrző rendezés

A levéltár megnevezése			Ellenőrző rendezésre kerülő
	fondok száma (db)	terjedelme (ifm)	érintett fondfőcsoportok
MNL BKML	4	8,93	X., XV.
MNL BaML	3	41,48	IV., XIV., XVII
MNL BéML	4	139,08	XXIII., XXV., XXIX., XXXIII.
MNL BAZML	15	60,32	IV., V., VI., VIII., XI., XV., XXX.
MNL CSML	7	32,09	V., VI., X., XII., XV.
MNL FML	6	32,83	IV., VIII., XI., XXIII., XXIX., XXX.
MNL Győr GYMSML	9	58,45	VI., VIII., XXIII., XXIV., XXV., XXVI.
MNL Sopron GYMSML	11	33,54	IV., V., XII., XIV., XVI., XXIII., XXIV., XXXVIII.
MNL HBML	26	60,91	IV., V., VIII., X., XI., XIII., XXIII., XXX.
MNL HML	7	49,96	XXIII., XXIV., XXIX.
MNL KEML	1	4,75	XV.
MNL PML	3	45,41	XXIII., XXV.
MNL SZSZBML	7	34,42	V., XXIII., XXV., XXXIII.
MNL TML	236	299,74	VIII., XXIII., XXIX., XXX.
MNL VaML	12	71,90	VIII., XIII., XXIII.
MNL VeML	18	36,38	V., XV., XXI., XXIII., XXV., XXXV.
MNL ZML	8	76,55	IV., VII., XV.
Összesen	377	1086,74	IV., V., VI., VIII., X., XI., XII., XIV., XV., XVI., XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXIII., XXXV., XXXVIII.

A 2014. évben az előző évihez képest eggyel több, összesen 17 tagintézmény végzett ellenőrző rendezést, amely 377 fondot érintően (2013-ban: 541 fond) 1086,74 ifm (2013-ban: 1325,819 ifm) terjedelmet jelent. Az ellenőrző rendezés alá vont iratanyag összességében mintegy 150 ifm-rel haladja meg a megyei tagintézmények 2014. évi munkatervében szereplő mennyiséget (924 ifm). A megyei tagintézmények 2014. évi munkatervéhez viszonyított ellenőrző rendezését az alábbi diagram szemlélteti:

III. 5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzetelés, átrendezés)

A levéltár megnevezése			Raktári rendezésre kerülő
	fondok száma	terjedelme (ifm)	érintett fondfőcsoportok
MNL BKML	47	119,45	IV., V., IX., X., XIV., XV., XXIII., XXIV., XXXV.
MNL BéML	178	183,29	IV., XIV., XVII., XXIII., XXV., XXIX.
MNL BAZML	11	54,27	V., VI., XII., XIV., XV., XXIX., XXX.
MNL CSML	71	278,92	IV., VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XV., XXIII., XXV.
MNL FML	3	134,15	VI., VII., XV.
MNL GYMSML Győr	6	23,70	VIII. XXII., XXIII., XXVI.
MNL GYMSML Sopron	2	3,28	XXIII.
MNL HBML	58	304,70	IV., V., VIII., X., XI., XIII., XXIII., XXX.
MNL HML	143	579,65	V., VI., VIII., XXIII., XXIV.,

			XXXVI.
MNL JNSZML	12	51,46	XXIII. XXIV.
MNL KEML	41	268,71	IV., VI., VII., VIII., IX., XXIII., XXIV., XXIX., XXXVI., XXXVII.
MNL PML	52	734,85	IV., V., XXI.
MNL SML	80	2150,96	VII., XIV., XXIII., XXV., XXXVII.
MNL SZSZBML	1	382,46	XXIV.
MNL TML	11	330,62	XXIV., XXV.
MNL VaML	76	137,52	IV., V., VIII., X., XI., XII., XIII., XIV., XV., XVI., XVII., XXIII., XXV., XXVI., XXIX., XXXII., XXXIV., XXXVII.,
MNL VeML	218	707,21	V., VII., IX., XI., XXI., XV., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXXVII.
MNL ZML	129	386,12	IV., XIV., XV., XXIII.
Összesen	1139	6831,32	IV., V., VII., VIII., IX., X., XII., XIII., XIV., XV., XVI., XVII., XXI., XXII., XXIII., XXIV., XXVI., XXIX., XXX., XXXII., XXXV., XXXVI., XXXVII.

A megyei tagintézmények 2014. évi munkatervében jelzett 3228,84 ifm-hez képest több mint dupla iratmennyiséget, 6831,32 ifm-t vontak raktári rendezés alá.

III. 6. Selejtezés

Az OL három iratórzo főosztálya közül az 1945 előtti kormányzervek főosztályán 2014-ben nem volt iratselejtezés. Az 1945 utáni kormányzervek főosztályán a Magyar Közvéleménykutató Intézet pénzügyi iratait (243,48 ifm), a Magánlevéltárak, gyűjtemények és gazdasági szervek főosztályán 1946-1952 között keletkezett vállalati iratanyagot (33,19 ifm) vontak selejtezés alá.

A legtöbb megyei tagintézmény raktározási problémákkal küzd, éppen ezért nagyon fontos, illetve nagyon fontos lenne a selejtezésre mind nagyobb hangsúlyt fektetni. A jogszabályi előírások alapján történő selejtezés mellett a megyei levéltárakban ez a munkafolyamat szinte kivétel nélkül mindenhol szervesen összekapcsolódik a rendezési munkálatokkal. Ez az oka annak is, hogy az alább szereplő táblázatban külön oszlopban tüntettük fel a tényleges selejtezés által és a rendezési munka során bekövetkezett iratcsökkenést.

Megállapítható, hogy a selejtezendő iratok közül kiemelt helyen szerepelnek a XXIII. fondfőcsoportba tartozó tanácsi iratok. A tanácsi iratok selejtezését a Magyar Országos Levéltár által kiadott 374/2004. sz. ajánlás („Ajánlás a tanácsi iratok selejtezési mintajegyzékeiről”) alapján végzik a megyei tagintézmények. Ennek során eltávolítják a duplumokat (a sokszor akár tízes nagyságrendben előforduló stencileket), a tértivevényeket, továbbá a borítékokat (amennyiben az nem tartalmaz olyan adatot, amely jogkövetkezésménnyel járhatna).

Több megyében ugyanakkor a gazdasági iratok selejtezését helyezik előtérbe. Ezek között nagy számban található olyan iratok (elsősorban pénzügyi bizonylatok), amelyek esetében a 2000. évi C. számú számviteli törvény 169. §-a alapján meghatározott őrzési kötelezettség megszűnt.

A XXV. fondfőcsoportba tartozó iratanyagokban két tagintézmény hajtott végre selejtezést (Békés, Veszprém). Itt elsősorban az ügyészégi dokumentumok között található járási és községi tanácsok tanácsülési és vb-ülési jegyzőkönyveinek kisejtezése zajlott.

A levéltár megnevezése					Selejtezés	Rendezés során
	Fondok száma (db)	Selejtezés vont terjedelme (ifm)	alá irat Selejt mennyisége (ifm)	Érintett fondfő-csoportok	Selejtezés jóváhagyása (megtörtént, folyamatban)	bekövetkezett iratcsökkenés (ifm)
MNL OL	3	276,67	6,6	XXVI, XXIX.	folyamatban	0
MNL BKML	3	6,43	0,92	V, XXIII., XXIV.	folyamatban	0
MNL BaML	-	-	-	-	-	0
MNL BéML	1	8,20	7,70	XXV.	folyamatban	0
MNL BAZML	-	-	-	-	folyamatban	0
MNL CSML	-	-	-	-	megtörtént	0
MNL FML	-	-	-	-	folyamatban	0
MNL GYMSML Győr	-	-	-	-	folyamatban	0
MNL GYMSML Sopron	-	-	-	-	folyamatban	1,25
MNL HBML	-	-	-	-	folyamatban	65,38
MNL HML	-	-	-	-	folyamatban	33
MNL JNSZML	2	9,85	2,76	XXIII.	megtörtént	5,08
MNL KEML	1	48,88	40,56	XXIX.	folyamatban	8,30
MNL NML	-	-	-	-	megtörtént	81,09
MNL PML	-	-	-	-	folyamatban	0
MNL SML	3	351,12	247,10	XXIV., XXIX., XXX.	megtörtént	0
MNL SZSZBML	1	1,92	0,32	XXIII.	folyamatban	0
MNL TML	-	-	-	-	megtörtént	1
MNL VaML	-	-	-	-	folyamatban	0
MNL VeML	3	26,25	7,78	XXIII., XXV.	folyamatban	7,35

MNL ZML	25	71,67	30,86	XXIII.	folyamatban	56,18
Összesen	42	800,99	338	V., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX.	megtörtént: 5 folyamatban: 15	258,63

Az Országos Levéltár 2014. évi munkatervében megjelölt 285,43 ifm iratanyag selejtezése megtörtént. A megyei tagintézmények 2014. évi összesített munkatervében a selejtezés alá vont irat terjedelmeként 2203,18 ifm szerepelt. A 2014. évben ténylegesen selejtezés alá vont iratanyag ugyanakkor csupán 517,18 ifm volt. Ez ugyan igen nagy eltérést jelent a munkatervben jelzettekhez képest, az elmaradás ugyanakkor érthető okokra vezethető vissza. A munkaterv elkészítésekor még nem valósult meg a fenti táblázat alapján történő tagolás, azaz nem lett egymástól elkülönítve a jogszabályi előírások alapján selejtezési eljárás alá vont anyag és a rendezés során bekövetkező iratcsökkenés. A megyei tagintézmények így mindazon fondok terjedelmét feltüntették a 2014. évi munkatervük „Selejtezés alá vont irat terjedelme” rovatban, amelytől a rendezés során jelentős mennyiségű selejt irat eltávolítását valószínűsítették.

III. 7. Segédletkészítés

Az MNL OL szervezeti egységei és a megyei tagintézmények a középtávú szakmai célkitűzésnek megfelelően 2014-ben is nagy hangsúlyt fektettek a felhasználók, kutatók munkáját támogató és a levéltári anyag használatát, nyilvántartását megkönnyítő segédletkészítésre, amely elsősorban a korábbi években megkezdett munkák folytatását jelentette. A segédletkészítés tekintetében az új nyilvántartó rendszerre történő átállással párhuzamosan a 10/2002. NKÖM-rendelet értelmében a nyilvántartással kapcsolatban elvégzett feladatokat a levéltári nyilvántartások közé soroltuk, köztük a raktári jegyzékek készítését is. Ezt indokolta az is, hogy az új, a ScopeArchivra alapozódó nyilvántartórendszer (LNYR), azt követeli meg, hogy az általunk őrzött iratanyagot a lehető legrészletesebben írjuk le. A nyilvántartórendszer és a repertóriumok, raktári jegyzékek célkitűzései így lényegében azonos szintre érkeztek, a repertóriumok további készítése valójában feleslegesség is vált. Az OL-ben már 2013-ban is ezt a gyakorlatot követtük, 2014-ben pedig a megyei levéltárak is áttértek az új nyilvántartással erre a gyakorlatra. Ez azt eredményezte, hogy a segédletkészítés hagyományos felosztása helyett a szervezeti egységek és tagintézmények beszámolóiban a következő főbb csoportokra osztottuk a segédleteket: adatbázis, tematikus segédlet, regeszta, lajstrom, repertórium. Utóbbit azért hagytuk meg, mert a megyei levéltárakban még folyamatban vannak korábban kezdett repertóriumkészítési munkálatok. A ScopeArchiv bevezetésével az Országos Levéltárban lehetővé vált, hogy szinte minden elektronikus segédlet folyamatosan a rendszer részévé tegyünk, így elmosódik a hagyományos határ nyilvántartás és segédlet között. A MGYG főosztálya majd minden adatbázisát integrálta a Scope-ba, és a másik két főosztály is hasonlóan megkezdte ezt a munkát. Mivel a legtöbb adatbázis építése több éve folyamatos és az adattartalom nem feltétlenül köthető iratfolyóméterhez, ezért a beszámolóban sem lehet megadni az egy éves segédletkészítési tevékenységet iratfolyóméterben. Az Országos Levéltári segédletkészítési tevékenységet leginkább a Scope adattartalmának és az Adatbázisok online gyarapodásával lehet mérni (lásd nyilvántartások fejezetet). Az 1945 előtti kormányzati főosztályán 2014-ben 340 780 rekord mennyiségű adatbázis építést végeztek, lényegében a terv szerint (a Holokauszt évforduló és az I. Világháborús megemlékezésekhez kapcsolódó adatbázisokban), de terven felüli munkaként végezték el a Nemzeti Községi Egységgyűjtemény kiegészítését (24 doboz 2,88 ifm – 265 300 rekord). Ugyanitt 4,08 ifm (34 doboz) iratanyag esetében készítettek tematikus segédletet. Az 1945 utáni kormányzati főosztályán a terv szerinti adatbázisépítés folyt a belügyminisztériumi, külügyminisztériumi iratokban mintegy 78,16 iratfolyóméterhez. A Magánlevéltárak, gyűjtemények és gazdasági szervek főosztályán feltöltöttek a Scope-ba összesen: 891 db jegyzéket, 3582,45 ifm és 126580 felvétel terjedelmű anyaghoz, összesen: 327784 leírási egységet. Megtörtént az anyakönyvi adatbázis javítása, a korábban készült különféle adatbázisok összefésülése, ellenőrzése, elérhető Adatbázisok online.hu felületén. Tovább folytatódott a címereslevelek adatbázisának építése az 1945 előtti kormányzati főosztályával közösen NKA pályázat keretében, ez is online elérhető. Az adatbázis a Magyar Levéltárosok Egyesülete által meghirdetett az Év Levéltári Kiadványa Díj versenyen A levéltári adatbázisok kategóriában I. helyezést ért el.

A 2014. évi beszámolókból jól látszik, hogy már nemcsak az Országos Levéltárban készülnek adatbázisok, hanem egyre nagyobb teret hódítanak a megyei levéltárak munkatársai által készített adatbázisok is. A segédletek ezen formájának térnyerését a kutatói, felhasználói igények mellett az NKA-hoz benyújtott sikeres pályázatok is előmozdították. Az adatbázis-építés másik jelentősége, hogy a tagintézmények által készített ilyen típusú segédleteket az MNL Adatbázisok online közös keresési lehetőséget biztosító felületén, valamint a tagintézmények honlapján elektronikus formában is hozzáférhetővé lehet tenni. A tárgyévben mind a feldolgozott iratanyag mennyiségét, mind az érintett fondcsoportok számát tekintve a legnagyobb volumenű segédletkészítés az adatbázisok terén valósult meg, míg a legkevesebb iratanyagot érintő segédletkészítés érthető módon a regesztázás esetében történt. Problémát jelent, hogy a megyei levéltárak által 2014-ben készített adatbázisok jelentős részének internetes hozzáférése még nem megoldott, így a kutatók távoli hozzáférése sem minden esetben biztosított.

A 2014. évi tervadatokkal összevetve megállapítható, hogy a megyei tagintézmények megvalósított segédletkészítési

munkateljesítménye összességében kis mértékben marad el az eredeti célkitűzésektől. Az adatbázisok esetében a tematikák sokfélesége – az év közben felmerült munkafeladatok miatt – növekedett, míg az elkészült adatbázisok 80%-os teljesülést mutatnak a tervezetthez képest. A középszintű levéltári segédletek tekintetében a tematikus segédletek esetében viszont csupán 40%-os volt a teljesülés, amelynek hátterében elsősorban az a tény áll, hogy a megyék által korábban az ugyancsak a középszintű levéltári segédletek körében szerepeltetett raktári jegyzékek adatai a levéltári nyilvántartások fejezetbe kerültek át. Kiemelhetjük, hogy a repertóriumok esetében közel hatszoros többleteljesítmény, a legnagyobb felkészültséget, szakmai tapasztalatot és időráfordítást igénylő darabszintű segédletek tekintetében a lajstromok esetében 95%-os teljesülés, míg a regeszták esetében közel másfélszeres többleteljesítmény mutatkozik a tervadatokhoz képest.

A levéltár megnevezése	Adatbázis (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Tematikus segédlet (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Regeszta (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Lajstrom (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)	Repertórium (fondfőcs., fond, mennyiség ifm)
MNL BKML	-	XXV. 4,30 ifm	-	IV., XV., XXIV. 3,90 ifm	-
MNL BaML	(+ A levéltári kéziratár anyagának feldolgozása 1767 tétel)	IV., V., XI., XIV. 54,14 ifm	-	-	-
MNL BéML	IV., V., VII. 3,56 ifm (+ A gyulai zsidó temető adatbázisa, Holokauszt emlékévké program)	-	-	-	-
MNL BAZML	IV., V., VII., VIII., IX., XV., XXV., XXXIII., XXXV. 133,9 ifm	V., XXIV. 5,68 ifm	-	XIII., XIV., XXX. 0,23 ifm	IV., V., VI., XIV., XXX. 4,92 ifm
MNL CSML	VII., XV 0,48 ifm (+ A megyei levéltár őrizetében lévő gyászjelentések adatbázisa 616 tétel)	-	-	V., XII., XV., XXIII., XXIX. 9,51 ifm	IV., VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XXIII. 32,56 ifm
MNL FML	-	-	-	-	-
MNL GYMSML Győr	-	-	IV. 0,74 ifm	VII., XXIV., XXV. 1,83 ifm	-
MNL GYMSML Sopron	IV. 0,36 ifm	-	-	XXIV. 1,56 ifm	-
MNL HBML	IV., XV. 0,36 ifm	-	-	-	-
MNL HML	-	-	-	-	-

MNL JNSZML		IV., V., XXIII. 5,10 ifm (+ A megyei levéltár őrizetében lévő [IV. Alisp. ir. 407.] útlevélkérelmek tematikus segédlete 567 tétel)			
MNL KEML	IV., XXIII., XXIV. 20,53 ifm				
MNL NML		IV., V., VIII., IX., X., XIII., XIV., XV., XVII., XXIV. 71,04 ifm	IV. 0,2 ifm	XXIV., XXX. 5,63 ifm	
MNL PML	IV., XV. 2,31 ifm				
MNL SML	IV., XV., XXIII. 165,66 ifm				
MNL SZSZBML	IV., V., XV., XXIII. 7,34 ifm			IV., XIII. 1,24 ifm	
MNL TML	IV., XXXIII. 0,31 ifm (+ A megyei települések világháborús halottainak adatbázisa 4578 tétel)	IV. 3,63 ifm	IV. 0,1 ifm	XV. 0,37 ifm	
MNL VaML					XI. 8,50 ifm
MNL VeML	V., XV. (+ A megyei levéltár őrizetében lévő digitális képmások, illetve első világháborús adatbázis 4895 tétel)	V. 1,62 ifm	XI. 0,29 ifm	IV., XV., XXIII. 14,28 ifm	
MNL ZML	IV., XVII. 10,04 ifm (+ Házak, háztulajdonosok Zalaegerszegen 1800–1857., valamint Párt/Állam archontológia adatbázisok)		Mohács előtti oklevelek tétel	IV., V., XIV., XV., XVII., XXXV. 64,3 ifm	

Megyei összesen:	levéltárak	IV, V, VII, XV, XVII, XXIII, XXIV, XXV, XXXIII, XXXV. 344,85 ifm + 11856 tétel	IV, V, VII, VIII, XI, XIII, XIV, XV, XVII, XXIII, XXIV, XXXV. 145,51 ifm	IV, XI. 1,33 ifm + 532 tétel	IV, V, VI, VII, VIII, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XXIII, XXIV, XXV, XXIX, XXX, XXXV. 102,85 ifm	IV, V, VI, VIII, IX, X, XI, XIII, XIV, XXIV, XXX, XXXIII. 45,98 ifm
---------------------	------------	---	---	------------------------------------	---	---

III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat

Az MNL tagintézmények kutató- és ügyfélszolgálati tevékenysége egységes eljárásrendjének kialakítása részeként 2014 folyamán főigazgatói utasításokban szabályoztuk az illetékszedéssel, valamint a reprodukciós eljárásokkal kapcsolatos feladatokat és díjtételeket. Az MNL tagintézményeiben alkalmazott reprográfiai térítési díjak az önköltségszámítás és a központi és megyei levéltárak kutatóinak szociális helyzetére tekintettel kerültek kialakításra.

A magas színvonalú szolgáltatások biztosításának azonban több tagintézményben is infrastrukturális akadályai vannak. Az ügyfélszolgálati helyiségek, kutatótermek legtöbb esetben nem akadálymentesítettek, elavult bútoraik, infokommunikációs és egyéb technikai felszerelésük nem felel meg a jelenkor követelményeinek. Nem egy intézményben a mikrofilmolvasó berendezések előregedtek, tönkrementek, használatukhoz rendszeresen sorszámot kell osztani. További nehézséget jelent a megyei levéltárak számára, hogy a mikrofilmtekercekről nem tudnak másolatot kiadni, ami azzal jár, hogy a dokumentumokat ismételt sokszorosításnak kell alávetni.

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára kutatószolgálat és a megyei levéltárak – az általuk kínált szolgáltatások színvonalának, a kutatás körülményeinek fejlesztése érdekében – 2014-ben a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiuma „A levéltári közönségszolgálati terek – kutatóterem, kiállítóter, előadóterem – látogatóbarát fejlesztésére” c. nyílt pályázati felhívására nyertes pályázatot adott be. A pályázat fontos célja, hogy mind az OL Hess András téri kutatóteremének, és a Bécsi kapu téri épület kiállítóteremének fejlesztése, mind pedig a megyei levéltárak kutató- és ügyfélszolgálati tereinek felújítása megtörténhessen. A beruházás révén az Országos Levéltár Hess András téri, az 1945 utáni kormányzati iratainak kutathatóságát biztosító kutatóterme nemcsak megújul, hanem digitális olvasótermi részleggel is kibővül. A 2014. évben előkészítő munkák (bútorközbeszerzés előkészítése, informatikai eszközök beszerzésének előkészítése és a műszaki tartalom összeállítása) eredményesen megtörténtek. Ennek köszönhetően a beszerzések és kivitelezési munkálatok 2015. tavaszán fejeződhetnek be. Az MNL tagintézményei a sikeres pályázatnak köszönhetően közel 85 m Ft-ot fordíthatnak együttesen e célok megvalósítására.

A szolgáltatások színvonalának fejlesztését eredményezte, hogy 2014-ben a hálózatfejlesztéseknek köszönhetően a kutatótermek számítógépein elérhetővé vált az MNL belső hálózatán található adatbázisok egy jelentős része. Az adatbiztonság szempontjait is figyelembevevő fejlesztés révén a kutatók olyan levéltári állományokban is kereshetnek, amelyek a világhálón még nem elérhetőek.

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára kutatószolgálat az Elektronikus Levéltár Projekt keretében beszerzett Scope nyilvántartási programot – a jogszabály által előírt nyilvántartási kötelezettségnek eleget téve – a kutatótermi folyamatokhoz kapcsolódva (regisztráció, kérések és kutatási esetek rögzítése) akadálytalanul használja, és az elektronikus szolgáltatások – online kikérés – (Scope, ScopeQuery, ELP szolgáltatások) bevezetésére megkezdte a felkészülést. Az elektronikus regisztráció és kérelem leadás 2014. év eleje óta üzemel, az online kérés beindítására technikai okok, eszközhány (számítógép, nyomtató, órjegy, kériólap riportok) miatt nem került sor. Az elektronikus levéltár szolgáltatásainak teljes körű alkalmazásához tervezeteket készítettünk a kutatószolgálati folyamataink átalakításához. A kutatók részére az Elektronikus Levéltári Portál szolgáltatásaihoz (regisztráció, online kikérés) elkészült egy alapsúgó. Célunk, hogy a jövőben a Scope kutatói modulját a megyei levéltárakban is alkalmazni tudjuk, ehhez azonban jelentős infokommunikációs fejlesztések szükségesek.

Az MNL OL 2014. szeptemberében elindította a levéltári kutatást népszerűsítő kutatói blogját, az Aktakalandot, amely az OL-beli kutatási témák bemutatásával foglalkozik: a társadalmat teszi nyitottá a levéltár felé. A blog egyik célja – az összegyűjtött tudáshalmaz átadásán túl – annak tolmácsolása, hogy az állampolgárok a levéltári kutatás által hogyan lehetnek aktív részesei akár a saját, vagy a magyar történelem megismerésének. A kettős megfelelés a blognál is megjelenik: a népszerűbb, köznapi bejegyzések mellett a kevésbé ismert kutatási témák és források bemutatásával elsősorban a professzionális kutatók érdeklődését kívánják fenntartani. Eddig összesen 14 szakmai bejegyzést (10 kutatási téma, 4 levéltári kutatást különbözően bemutató interjú, és két képgaléria) tettek közzé. A blognak 2014-ben 6 646 látogatója volt, és összesen 22 167 megtekintést regisztráltak (napi átlag: 177 megtekintés, szakmai cikkeket összesen 10 562-en olvasták). Az olvasók legnagyobb része Magyarországról, ezt követően Németországból és Romániából látogatta az oldalt. Jelentős a szlovákiai és az USA-beli kattintások száma is. Egy bejegyzést átlagosan 754-en tekintettek meg és 28 hozzászólás érkezett.

Az MNL kutatószolgálati tevékenységét az alábbi táblázat összegzi:

A megnevezése	levéltár	Regisztrált kutató	Külföldi kutató	Kutatási esetek	Kutatási kérelmek	Leadott kériólapok
MNL OL		2660	272	18088	2660	21742
MNL BKML		229	3	990	235	1208
MNL BaML		321	9	1538	323	897
MNL BéML		266	6	759	266	815
MNL BAZML		489	64	1391	486	1345
MNL CSML		478	10	2480	486	1395
MNL FML		137	2	438	137	356
MNL GYMSML GYŐR		188	10	858	188	640
MNL GYMSML		170	19	665	170	450

A megnevezése	levéltár	Regisztrált kutató	Külföldi kutató	Kutatási esetek	Kutatási kérelmek	Leadott kérérlapok
SOPRON						
MNL HBML		410	12	1168	419	1112
MNL HML		223	4	877	223	657
MNL JNSZML		203	1	716	203	716
MNL KEML		95	10	464	96	575
MNL NML		83	5	320	83	113
MNL PML		376	10	2087	376	3049
MNL SML		95	4	774	145	426
MNL SZSZBML		353	17	1623	353	673
MNL TML		146	3	925	147	601
MNL VaML		249	26	1190	247	469
MNL VeML		370	5	1885	370	1181
MNL ZML		267	10	979	876	876
Megyék összesen		5148	230	22127	5829	17554
MNL OL		2660	272	18088	2660	21742
MNL összesen		7808	502	40215	8489	39296

A kutatószolgálat elsődleges szerepe a 2014. évben is az volt, hogy – az információs társadalom elvárásainak megfelelően – a levéltár által őrzött, az iratörző osztályok által segédlettel ellátott levéltári anyagot – fizikailag és virtuálisan is – a társadalom rendelkezésére bocsássa. Ehhez a folyamathoz kapcsolódva az általános kutatási trendek felismerését, és a kutatói igények megértését fontos feladatunknak tekintjük.

Az Országos Levéltár esetében a 2014. évre vonatkozó kutatóforgalmi mutatószámok a korábbi évhez viszonyítva lényegesen magasabbak. Ennek egyik lehetséges oka a hétfői nyitvatartás visszaállítása. Megállapítható, hogy 2014-ben kiemelt érdeklődés mutatkozott a levéltári kutatás iránt.

a) *Növekedés a beiratkozott kutatók és leadott kutatási kérelmek számában*

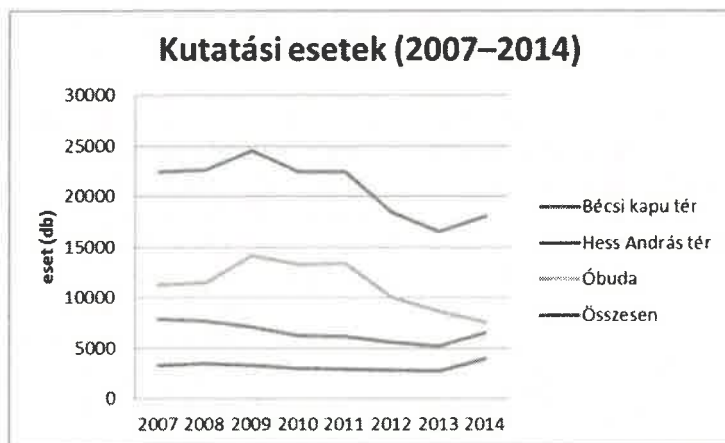
2014-ben 2660-an, 2013-hoz viszonyítva 14,66%-al többen regisztráltak magukat kutatóként az Országos Levéltárban. A tudományos kutatók aránya 47,86%. Az online beiratkozást mindössze 135 fő (a beiratkozók 5,08%-a) vette igénybe.

b) *Számottevő elmozdulás történt a három kutatóterem látogatottságában 2014-ben*

2014-ben 18 088 látogatási esetet regisztráltunk, mely mutató a 2013. évi mélyponthoz képest 9,19%-os növekedést jelent. A leglátogatottabb kutatóterem továbbra is a Lángliliom utca (látogatási esetek 41,98%-a), ezt követi a Bécsi kapu téri (látogatási esetek 36,23%-a), majd a Hess András téri kutatóterem (látogatási esetek 21,78%-a). A kutatóforgalmi adatok teljes áttekintéséhez és megértéséhez szükséges többféle szempontból is megvizsgálni az adatokat.

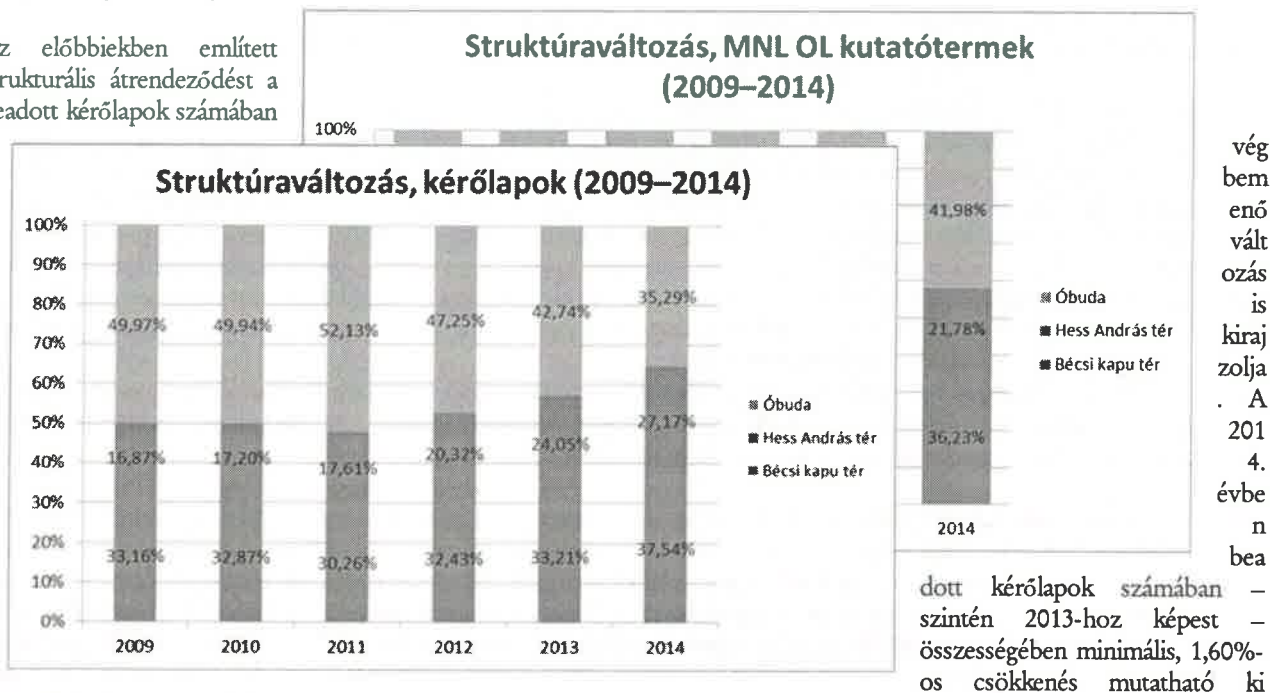
A grafikonról leolvasható, hogy a Bécsi kapu téri és a Hess András téri kutatóterem forgalma 2007-től enyhén csökken, majd a 2014. évben jelentősen megugrik: az előző évhez viszonyítva a Bécsi kapu téren 25,45%-os pozitív irányú elmozdulás, a Hess András téri forgalomban erőteljes, 43,27%-os növekedés jelentkezett. Ugyanakkor az Óbudai Kutatóterem forgalma a 2009 és 2011-es csúcspontok követően lassan fogyatkozik. A tavalyi évhez képest ebben a kutatóteremben 11,47%-al csökkent a forgalom.

c) *Változott az egyes kutatóteremek súlya az összlátogatottsági adatokon belül*

Az első féléves adatok alapján előrevetített struktúraváltozás, mely szerint a Hess András téri kutatóterem súlya (és a 20. századi kutatások) megnő, illetve az Óbudai Kutatóterem funkciója megváltozik (a családkutatás az anyakönyvi adatbázisnak köszönhetően gyorsabban és hatékonyabban elvégezhető) a második félévben tovább folytatódott. A látogatottsági adatok alapján elmondható, hogy a Hess András téri kutatóterem részaránya egyre növekszik. A Bécsi kapu téri kutatók és a patinás kutatóterem nemcsak hogy nem veszítette el jelentőségét, hanem tovább növelte súlyát. A Lánglilium utcai kutatóterem látogatottsági részaránya csökken.

Az előbbieken említett strukturális átrendeződést a beadott kéréslapok számában

vég
bem
enő
vált
ozás
is
kiraj
zolja
. A
201
4.
évbe
n
bea

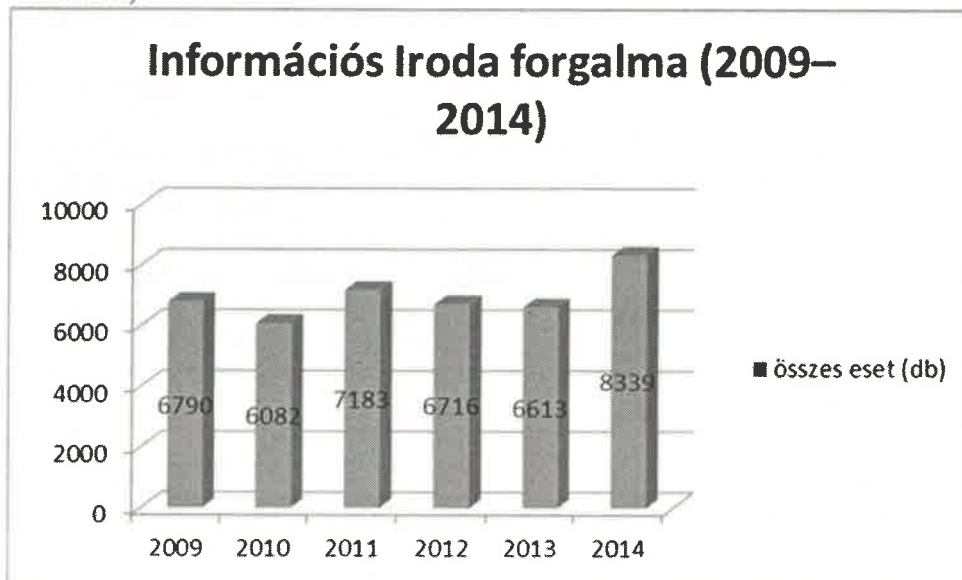
dott kéréslapok számában – szintén 2013-hoz képest – összességében minimális, 1,60%-os csökkenés mutatható ki

(összes kéréslap: 21 742 db).

A Lánglilium utcai kutatóteremben 7672 kéréslapot (az összes kérés 35,29%-a), a Bécsi kapu téri kutatóteremben 8162 kéréslapot (kiemelt forgalmat jelez a mutatószám, az összes kéréslap 37,54%-a), Hess András téren 5908 kéréslapot (az összes kérés 27,17%-a) regisztráltunk. 2009 óta a 2014. évben először fordult elő, hogy az évek óta a legmagasabb kéréslapszámot kezelő Óbudai Kutatóterem elvesztette vezető szerepét. A stafétabotot, 37,54%-os aránnyal a Bécsi kapu téri kutatóterem vette át.

A Lánglilium utcai kéréslapokban 18,76%-os csökkenés látható. Az adat nem meglepő az anyakönyvi adatbázis folyamatos bővülésének függvényében. A mikrofilm-tári kérések száma összességében 21,59%-al csökkent. Ezekkel összefüggésben az évek óta tartó sorszámosztás megszűnt, a nehezen kezelhető kutatóforgalom mérséklődött. Meg kell jegyeznünk, hogy a kutatók „átképzésére” (az anyakönyvi adatbázis használatának betanítása, a használat támogatása) fordított humán erőforrás-ráfordítás jelentős, így a munka mennyisége egyelőre változatlan. Ellenkező irányú változás, fokozott növekedés mutatható ki a Bécsi kapu téri (11,23%-os növekedés 2013-hoz képest) és a Hess András téri kutatóterem (11,18%-os növekedés 2013-hoz képest) kéréslapjainak számában.

Az Információs Iroda forgalma 2014-ben az előző évhez képest kiugró, 26,10%-os növekedést mutat: összesen 8339 magyar, angol és német nyelvű megkeresést (2606 személyesen érkező ügyfél, 2658 db e-mailes és 3075 db telefonos megkeresés) kezelték a munkatársak. Konzultációt összesen 64-en vettek igénybe (53 online jelentkezés, 11 alkalmi konzultáció).

Összefoglalva a 2014. év adatait elmondható, hogy a Magyar Nemzeti Levéltár stratégiai törekvéseit – a családkutatásban az online kutatás erősítése, a „történeti” és a 20. századi

gyűjtemények elektronikus segédleteinek bővítésével a kikérhetőség egyszerűsítése és sikerességének növelése – követik és igazolják a kutatótermi forgalomban végbemenő átrendeződések. Az Országos Levéltár reprodukciós szolgáltatásai iránt a 2014. évben magasabb érdeklődés (↑12,70%) mutatható ki. A kutatói által megrendelt *másolatokból* (canon, xerox, kutatói filmszkenner, digitális másolat stb.) befolyó árbevétel a 2014. évben 6 503 839 Ft (2013: 5 558 063 Ft, 2012: 7 139 510 Ft, ↑17,02%) volt.

A kutatók körében továbbra is népszerű a sajátgépes felvételezés lehetősége, 2014-ben mindösszesen 935 darab *fotójegyet*adtunk ki. A fotójegyek eladásából származó *bevétel* 2014: 4 240 000 Ft volt, amely 6,67%-os növekedést mutat a korábbi évhez képest (2013: 3 975 000 Ft; 2012: 3 652 000 Ft; 2011: 2 622 000 Ft; 2010: 2 432 000 Ft) volt.

A megyei levéltárak 2014. évi kutatóforgalmát összegezve elmondható, hogy a megyei tagintézmények kutatóforgalma nem csökkent érdemben a tárgyidőszak során, a több mint 5 ezer kutató, több mint 22 ezer kutatási eset azt igazolja, hogy megyei levéltárakban végzett történeti, családtörténeti kutatások továbbra is fontos részét képezik a nemzeti, helyi és családi múlt megismerésének. A megyei levéltárak kutatószolgálati számára a legnagyobb kihívást a családkutatások iránti folyamatos igény jelenti. Kevés kivételtől eltekintve (pl. Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Zala) az intézményi hálózat megyén belüli tagoltsága miatt (leginkább a fióklevéltárakban) a legtöbb helyen egynél több kutatószolgálatot működtetnek a tagintézmények. A megyei levéltárak arra törekszenek, hogy a kutatószolgálatot a jogszabályok által előírt heti legalább négy napra elosztott 30 órában tartsák nyitva. A fióklevéltárakban – általában a kisebb látogatottság miatt – a kötelezően előírt 30 óras nyitvatartási idő azonban nem mindenhol biztosított.

A kutató- és ügyfélszolgálaton közreműködő munkatársak számát tekintve megállapítható, hogy a kisebb személyi állománnyal rendelkező tagintézményekben szinte minden szakalkalmazott részt vesz a munkában, míg a nagyobb létszámú levéltárakban kutatószolgálatban dolgozó munkatársak látják el ezen feladatokat.

Az MNL ügyfélszolgálati tevékenységében a megyei levéltárakra hárul több teher. Az ügyfélszolgálati tevékenységét jellemző adatok (a 10 ezret is meghaladó hivatalos szervek által történő megkeresés és az állampolgárok által történő közel 3 és fél ezres megkeresés) alapján megállapítható, hogy az MNL és tagintézményei nagyon fontos szerepet látnak el a területi közigazgatás munkájának támogatása és az állampolgárok jogbiztosítása tekintetében is. A levéltárak ügyfélszolgálati által intézett megkeresések és elvégzett levéltári kutatások főbb típusai: építési, földhivatali, telekkönyvi ügyek, hagyatéki-, örökbefogadási- és gyámügyek, jogszolgáltatási, TB, munkaviszony-igazolások, iskolai végzettség igazolása, állampolgársággal kapcsolatos ügyek, anyakönyvekkel kapcsolatos ügyek, selejtezések engedélyezése.

Az MNL ügyfélszolgálati tevékenységének adatai:

A levéltár megnevezése	Hivatalos szervektől érkezett megkeresések száma	Allampolgároktól érkezett megkeresések száma	Ügyek típusai
MNL BKML	186	71	Szolgálati idő igazolása, bérkimutatás, hagyatéki ügyek
MNL BaML	190	72	Munkaviszony, tanulói, építési, földhivatali, telekkönyvi és jogszolgáltatási ügyek
MNL BéML	243	50	Építési, földhivatali, jogszolgáltatási, munkaviszony, hagyatéki, iskolai bizonyítvány, áttelepítési iratok, tervdokumentáció
MNL BAZML	32	291	Építési ügyek, anyakönyvi ügyek, iskolai bizonyítvány és jogviszony igazolások, állampolgársággal kapcsolatos ügyek, bértárolt iratanyagból munkaviszony igazolása
MNL CSML	216	148	Munkaviszony igazolások, ingatlanügyek, iskolai végzettséget igazoló dokumentumok, építési és használatbavételi engedélyek, hagyatéki- és gyámügyek
MNL FML	282	138	Építési, földhivatali, telekkönyvi ügyek, jogszolgáltatási, TB, munkaviszony-igazolások, hagyatéki ügyek, iskolai végzettség igazolása, selejtezések engedélyezése
MNL GYMSML GYŐR	1862	79	Földhivatali, hagyatéki, és építési megkeresések, munkaviszony-igazolások, gyámhatósági ügyek, jogszolgáltatási esetek,

A levéltár megnevezése	Hivatalos szervektől érkezett megkeresések száma	Állampolgároktól érkezett megkeresések száma	Ügyek típusai
			iskolai bizonyítványok
MNL GYMSML SOPRON	247	117	Földhivatali hagyatéki jogszolgáltatási TB és munkaviszony igazolási, építési ügyek
MNL HBML	318	142	Munkaviszony, tanulóidő, hagyaték, építésügy, földhivatali, jogszolgáltatás
MNL HML	66	91	Építési, jogszolgáltatási, munkaviszony, TB, hagyatéki, iskolai
MNL JNSZML	67	68	Építési, földhivatali, hagyatéki, bírósági ügyek, válási határozatok, gyámügyek, munkaviszony, iskolai végzettség igazolása
MNL KEML	135	245	Telekkönyvi, tulajdonviszonyt igazoló irat, építési és használatbavételi engedély, hagyatéki irat, munkaviszony, tanulóidő igazolás
MNL NML	2156	291	Építési, földhivatali, jogszolgáltatási, TB, munkaviszony, hagyatéki, örökbefogadási, iskolai bizonyítvány pótlás, anyakönyvi bejegyzések
MNL PML	120	160	Építési (használatbavételi), földhivatali, ingatlan kisajátítás, -megosztás, munkaviszony- és iskolaidő igazolás, hagyatéki, iparengedély, válóper, egyéb bírósági határozatok, személyek felkutatása
MNL SML	438	107	Építési, földhivatali, jogszolgáltatási, TB, munkaviszony, hagyatéki, iskolai, gyámügy, hagyatéki
MNL SZSZBML	1999	413	Építési, földhivatali, jogszolgáltatási, TB, munkaviszony, hagyatéki, iskolai, egyéb
MNL TML	931	299	Építési, földhivatali, tulajdonjog igazolás, jogszolgáltatás, TB, munkaviszony, iskolai igazolások, bizonyítványok, hagyaték, magánszemélyek életére, családokra vonatkozó adatszolgáltatás, névváltoztatás
MNL VaML	122	134	Munkaviszony, hagyatéki, bírósági, anyakönyvi, iskolai, örökbefogadási, építési, nyugdíj, házasságfelbontás, telekkönyvi
MNL VeML	247	204	Bírósági, hagyatéki, föld- és ingatlanügy, személyi és anyakönyvi, munkaviszony, építési és tervek, egyéb, iskolai végzettség, kárpótlás, gyámügy
MNL ZML	492	215	TB, munkaviszony, földhivatali, jogszolgáltatás, építési, iskolai végzettség, egyéb
Megyéék összesen	10349	3335	-
MNL OL	51	107	munkaviszony, telekkönyvi nyilvántartás, büntetőügyek és bírósági ítéletek, restitúció, állampolgársági igazolás, végelszámolások és felszámolások bejelentése
MNL összesen	103400	3442	

A kutatók által igénybe vett hagyományos reprográfiai szolgáltatások mellett egyre népszerűbb a fotójegyek vásárlása. A megyei tagintézményekben a tárgyév során csökkent a kutatói megrendelésre készített fénymásolatok száma, míg 2014-ben közel azonos mennyiségű fotójegy értékesítésére került sor. Az Országos Levéltár kutatói megrendelésekből befolyó bevétele a 2014. évben bruttó 10 743 849 Forint volt (a 2013. évhez viszonyítva 12,7%-os növekedés). A Bécsi kapu téri kutatóterem részesedése 58,95%, a Hess András téri kutatóteremé 22,15%, az Óbudai Kutatóteremé 18,89%. Általános tapasztalat, hogy a megrendelések ügyintézési határideje az ügyfelek által elvárt (1–5 nap) és a más környezetben megszokott határidőhöz képest nagyon hosszadalmas (15–30 nap), de az ftp-s feltöltések révén ugyanakkor kiszámíthatóbbá vált a megrendelések teljesítésének határideje is. A megoszlás a levéltár által készített másolatok (digitális másolat, fénymásolat) és a

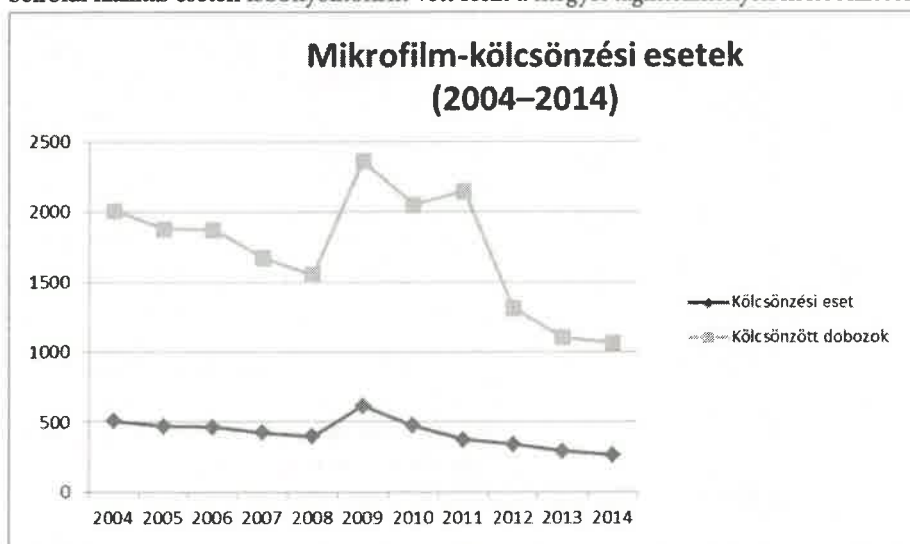
kutatók saját maguk által készített másolatok (fotójegy) között az alábbi: 60,54%–39,46%.

A megyei levéltárak által kiadott fotójegyek és kutatói megrendelésre készített másolatok száma:

A levéltár megnevezése	Kiadott fotójegyek száma	Kutatói megrendelésre készített fénymásolatok száma
MNL BKML	34	598
MNL BaML	62	323
MNL BéML	28	578
MNL BAZML	91	417
MNL CSML	59	149
MNL FML	27	217
MNL GYMSML GYŐR	25	638
MNL GYMSML SOPRON	127	169
MNL HBML	46	841
MNL HML	44	51
MNL JNSZML	77	675
MNL KEML	15	835
MNL NML	2	93
MNL PML	83	272
MNL SML	40	650
MNL SZSZBML	51	543
MNL TML	25	480
MNL VaML	20	10
MNL VeML	34	458
MNL ZML	37	239
MeGYék összesen	927	8236
MNL OL	935	23629
MNL összesen	1862	31865

III. 8.1. Ügyviteli, kutatási és kiállítási célú iratkölcsönzés

A 2014. év folyamán az Országos Levéltár 11 belföldi és 1 külföldi kiállításra összesen 144 eredeti iratot kölcsönzött. Két belföldi kiállítás esetén lebonyolítóként vett részt a megyei tagintézmények kölcsönzéseiben.

Tudományos célú kutatásra 2014. évben 8 alkalommal 274 db oklevélfénykép-borítékot kölcsönzött az MNL Csongrád Megyei Levéltára kutatói részére. Mikrofilmet 26 levéltár részére 262 alkalommal 1066 mikrofilm dobozt kölcsönzött. Az MNL kutató- és ügyfélszolgálati tevékenysége során lebonyolított iratanyag-kölcsönzések típusa és mennyisége:

A levéltár megnevezése	Ügyviteli célú	Kutatási célú	Kiállítási célú	Levéltári működési célú
MNL BKML	4	0	3	0
MNL BaML	0	0	1	1
MNL BéML	6	0	2	2
MNL BAZML	2	0	0	0
MNL CSML	14	88	19	1

A levéltár megnevezése	Ügyviteli célú	Kutatási célú	Kiállítási célú	Levéltári működési célú
MNL FML	0	0	1	0
MNL GYMSML GYŐR	0	0	0	0
MNL GYMSML SOPRON	1	0	0	1
MNL HBML	3	13	4	0
MNL HML	0	1/8	0	0
MNL JNSZML	2	0	1	0
MNL KEML	0	11	0	0
MNL NML	1628/6953	0	0	0
MNL PML	1	0	0	0
MNL SML	1	0	0	3
MNL SZSZBML	4	8	3	0
MNL TML	2	0	1	1
MNL VaML	28	0	2	1
MNL VeML	24	3	1	0
MNL ZML	8	0	3	0
Megyék összesen	1728/7053	123 1/8	41	10
MNL OL (eset/db)	0	34/1340	12/144	0
MNL összesen				

III. 8.2. Az MNL online szolgáltatásai 2014-ben

Az MNL online szolgáltatásainak legtöbbjénél az elmúlt években beállításra került a Google Analytics követési funkciója, ami 2014-ben már lehetőséget teremt arra, hogy a szolgáltatásokat idősorosan és egymással is összevetve értékeljük. A jelentősebb szolgáltatásaink közül nincs mérés a Digitarchiv honlapján, a külső szolgáltatások közül nem férünk hozzá a Magyar Levéltári Portál és az Európai Levéltári Portál statisztikáihoz.

Az összegző adatok és az általános trendek mellett az öt legnagyobb látogatottságú szolgáltatást vizsgáltuk meg közelebbről. Összegző adatok

Az abszolút használati sorrend a honlapokra való belépések számát mutatja. 2014-ben a legnagyobb látogatottságot az MNL honlapja érte el, közvetlen utána az Adatbázisok online és az Archivnet következik. Szintén jelentős felhasználói közönséget vonz az Arcanum által üzemeltetett DLDF adatbázis és az Elektronikus Levéltári Portál.

	Munkamenetek	Munkamenet átlagos hossza	Visszafordulási arány
www.mol.gov.hu			
(Magyar Országos Levéltár UA-6924788-1)	142 641	0:02:13	68,97%
Adatbázisok Online			
(AdatbázisokOnline UA-38286603-1)	81 885	0:07:14	27,47%
www.archivnet.hu			
(Magyar Országos Levéltár UA-6924788-8)	61 610	0:03:44	62,84%
MOL DLDF			
(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)	50 385	0:15:15	18,70%
Elektronikus Levéltári Portál			
(Elektronikus Levéltári Portál UA-44465938-1)	35 889	0:06:55	28,03%
MOL MEDIEVAL			
(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)	27 079	0:17:02	22,29%
www.e-archivum.hu:8080/mol/fond			
(Magyar Országos Levéltár UA-6924788-6)	21 887	0:04:53	26,05%
MOL TERKEP			
(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)	20 821	0:07:28	34,35%
MOL UC			
(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)	14 465	0:09:24	32,22%
MOL DIGILIB			
(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)	11 738	0:09:45	33,26%
MOL KIRKILL			
	10 047	0:07:07	38,35%

(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)			
<u>E-levéltár MNL mikroszájt</u> (E-levéltár MNL mikroszájt UA-34966252-1)	3 880	0:02:07	61,16%
<u>www.e-archivum.hu:8080/mol/opac</u> (Magyar Országos Levéltár UA-6924788-4)	2 748	0:03:05	22,78%
<u>www.e-archivum.hu:8080/mol</u> (Magyar Országos Levéltár UA-6924788-5)	1 465	0:04:09	34,13%
<u>www.e-archivum.hu:8080/mol/masz</u> (Magyar Országos Levéltár UA-6924788-7)	1 169	0:02:00	42,09%
<u>nfo.arcanum.hu/moldigilib</u> (Magyar Országos Levéltár UA-6924788-2)	1	0:00:00	0,00%

1. ábra - Az MNL online szolgáltatásai 2014-ben a munkamenetek csökkenő sorrendjében

A látogatások száma mellett érdemes figyelni az adott szájon a felhasználók által eltöltött időre és a visszafordulások arányára. Ebből a két adatból következtetni lehet a látogatók érdeklődésére és viselkedésére. A DLDF adatbázis és a középkori Magyarország Digitális Könyvtára magas értékei azt mutatják, hogy a használók tudatosan, kutatási eszközként dolgoznak ezekkel a szolgáltatásokkal. Az online tartalomhoz képest a segédlet adatbázisok használói rövidebb ideig, de visszatérő vendégként vannak jelen, míg az intézményi honlap és az Archivnet hírportálokra jellemző profillal magas felhasználói számmal, de igen rövid látogatásokkal és magas visszafordulási aránnyal működik.

A szolgáltatások monitorozása 2014-től már lehetővé teszi az elmúlt évek adataival való összehasonlítást is, azzal a megszorítással, hogy a 2013. október 1-jén indult ELP és a 2013. március 18 óta mért Adatbázisok onlinenál a táblázat az elmúlt év azonos időszakával való összehasonlítást tartalmazza.

	Munkamenetek	Munkamenet átlagos hossza	Visszafordulási arány
<u>Adatbázisok Online</u>	44,85%	-19,59%	33,00%
(AdatbázisokOnline UA-38286603-1)	63 572 -- 43 888	00:07:04 -- 00:08:47	28,77% -- 21,63%
<u>www.archivnet.hu</u>	25,62%	-5,39%	1,09%
(Magyar Országos Levéltár UA-6924788-8)	61 610 -- 49 043	00:03:44 -- 00:03:57	62,84% -- 62,16%
<u>www.e-archivum.hu:8080/mol/fond</u>	6,67%	-7,57%	8,25%
(Magyar Országos Levéltár UA-6924788-6)	21 887 -- 20 519	00:04:53 -- 00:05:17	26,05% -- 24,07%
<u>MOL UC</u>	4,61%	-11,47%	3,09%
(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)	14 465 -- 13 827	00:09:24 -- 00:10:37	32,22% -- 31,25%
<u>MOL MEDIEVAL</u>	4,14%	-9,69%	3,97%
(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)	27 079 -- 26 003	00:17:02 -- 00:18:51	22,29% -- 21,44%
<u>www.mol.gov.hu</u>	-1,17%	-4,68%	2,60%
(Magyar Országos Levéltár UA-6924788-1)	142 641 -- 144 328	00:02:13 -- 00:02:19	68,97% -- 67,22%
<u>Elektronikus Levéltári Portál</u>	-2,49%	-2,72%	13,55%
(Elektronikus Levéltári Portál UA-44465938-1)	8 743 -- 8 966	00:06:26 -- 00:06:37	29,65% -- 26,11%
<u>MOL KIRKILL</u>	-3,18%	-17,96%	-5,99%
(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)	10 047 -- 10 377	00:07:07 -- 00:08:40	38,35% -- 40,79%
<u>www.e-archivum.hu:8080/mol</u>	-5,06%	-26,21%	10,40%
(Magyar Országos Levéltár UA-6924788-5)	1 465 -- 1 543	00:04:09 -- 00:05:37	34,13% -- 30,91%
<u>MOL DLDF</u>	-6,37%	-13,68%	5,91%
(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)	50 385 -- 53 811	00:15:15 -- 00:17:40	18,70% -- 17,65%
<u>MOL TERKEP</u>	-7,13%	-10,02%	-5,29%

(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)	20 821 -- 22 420	00:07:28 -- 00:08:18	34,35% -- 36,26%
www.e-archivum.hu:8080/molk/opac	-15,99%	-43,87%	59,22%
(Magyar Országos Levéltár UA-6924788-4)	2 748 -- 3 271	00:03:05 -- 00:05:30	22,78% -- 14,31%
www.e-archivum.hu:8080/mol/masz	-26,52%	-3,44%	-10,84%
(Magyar Országos Levéltár UA-6924788-7)	1 169 -- 1 591	00:02:00 -- 00:02:05	42,09% -- 47,20%
MOL DIGILIB	-54,22%	7,18%	-9,42%
(MOL, MUZEUM UA-18327523-4)	11 738 -- 25 638	00:09:45 -- 00:09:06	33,26% -- 36,72%
E-levéltár MNL mikroszájt	-78,43%	-27,59%	20,47%
(E-levéltár MNL mikroszájt UA-34966252-1)	3 880 -- 7 984	00:02:07 -- 00:02:56	61,16% -- 50,77%

2. ábra - Munkamenetek száma az MNL szolgáltatásaiban: a 2014 változása 2013. évvel összevetve

Az Adatbázisok online kiugró adatait a tavalyi fejlesztések indokolják. A felület angol, német, francia és szlovák nyelven is kutatható, a Google keresőmotorja közel félmillió oldalt indexelt le, miközben év végére már 3000 tekercs anyakönyvi mikrofilm kutatható Óbudán és a megyei tagintézményekben.

Az Archivnet kiemelkedő, 25%-os növekedése mögött a média-megjelenések nagyobb és tartósabb hatása húzódnak meg, ami magasan tartotta az archív tartalmak látogatottságát is.

A többi fontos oldal látogatottsága nem változott, egyedül a könyvtári adatbázisok (OPAC és DIGILIB) visszaesése szembetűnő, miközben az e-levéltári mikroszájt szerepét véglegesen átvette az ELP.

III. 8.3. Általános trendek

A kommunikáció szempontjából fontos információ, hogy hogyan jutnak el a felhasználók az egyes oldalakhoz. Az általános célú szolgáltatások (Archivnet, mnl.gov.hu) esetében az ún. organikus – Google találatain keresztül való – elérés a meghatározó, de jelentős az aránya a külső hivatkozásoknak is. Az MNL honlapját emellett közvetlenül is sokan keresik. A segédlet adatbázisoknál és az online hozzáférésnél a hivatkozásokon keresztüli és a közvetlen elérés a magas – ebben kiemelkedik a DLDF. A visszatérő látogatók száma is kiugró, közel 78%. Az éves átlag ugyan elrejt, de az év második felében az Adatbázisok online organikus forgalma jelentősen, 10%-kal nőtt, ami az adatbázisok Google motorral való indexelésének köszönhető, és ami a felhasználók számában is megmutatkozott.

Tanulságos ugyanakkor, hogy a közösségi média nem bizonyul belépési pontnak egyik szolgáltatáshoz sem, az MNL honlapját mindössze 0,16%, 274 felhasználó kereste fel a Facebookról indulva.

Elérés	Archivnet	MNL	AOL	DLDF	ELP
Organikus	53	43	29	2,5	10
Hivatkozás	29	17	44	38	63
Közvetlen	13	39	23	57	25
Közösségi	4	0,2	2,5	1,2	1,2

III. 8.4. Az 5 legnagyobb látogatottságú szolgáltatás

MNL

Az MNL honlapjának használata minimális visszaesést mutat az előző évihez képest, elsősorban a felhasználók száma csökkent (-7%), ami azt jelenti, hogy 5200-zal kevesebben keresték fel a szájt, mint 2013-ban.) A használati esetek adatai, oldalmegtekintések, visszafordulás stb. ennél kisebb arányban, de ugyancsak romlottak.

3. ábra - Az MNL honlap használatának áttekintése a 2014 és 2013. évek összehasonlításával

A földrajzi megoszlás tekintetében az mnl.gov.hu Magyarország központú 84%-os részesedéssel. Szlovákia 3,2%, USA 2,5%, Románia 1,5%, Ausztria, Németország 1-1% felhasználót jelent.

Adatbázisok Online

Az anyakönyvi mikrofilmek 2014. január 29-étől az 1-1015 számú tekercsig év végére 3000 tekercsig elérhetővé váltak Óbudán, májustól pedig a tagintézmények kutatótermeiben. Érdeemes megfigyelni, hogy ez nemcsak a felhasználók számát és a kutatási eseteket tekintve dobta meg az AOL használatát, hanem a nyitvatartáshoz igazodó heti ciklust alakított ki, annak ellenére, hogy a belső hálózaton csak a felhasználók 10%-a használja a szolgáltatást.

A kutatási esetek 44%-os, felhasználók 54%-os, az új felhasználók 48%-os növekedése és a Google felől érkező keresések arányának 20%-os növekedése azzal járt együtt, hogy több lett a kevésbé elkötelezett, laikus érdeklődő, ami negatív adatokat is eredményezett: a visszafordulási arány 33%-os növekedését, az oldalon eltöltött idő másfél perccel való csökkenését.

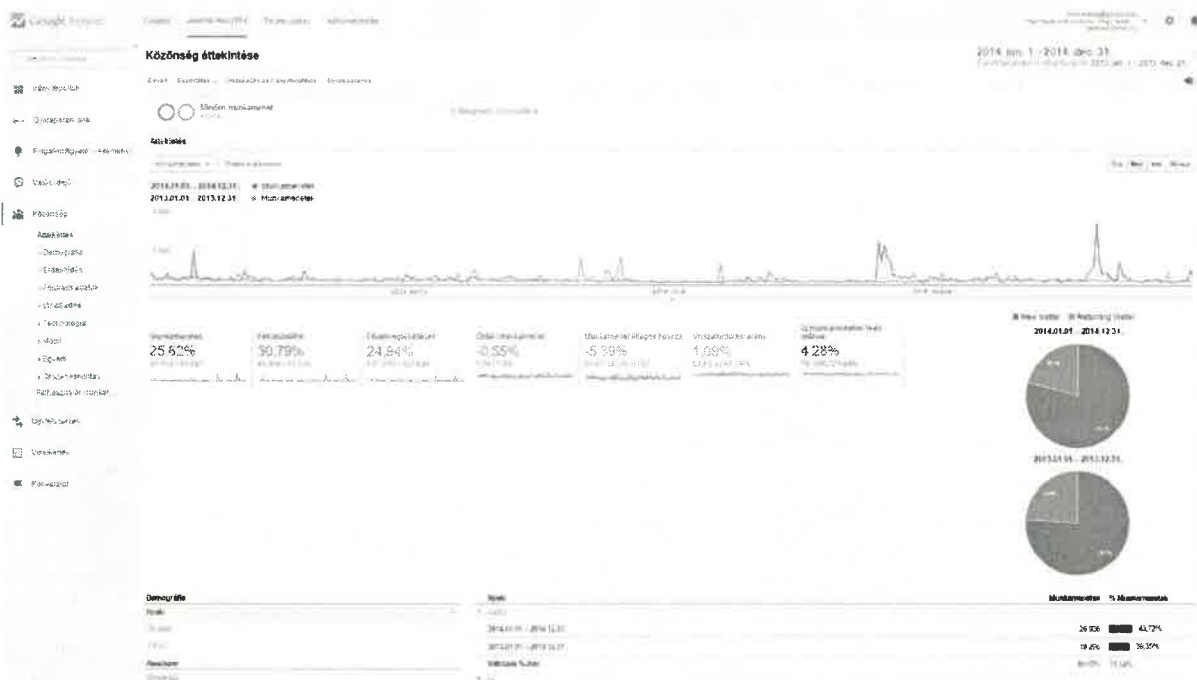
4. ábra - Az AOL használatának áttekintése a 2014 és 2013. évek összehasonlításával

A nyelvi változatok publikálása nem hozott átörést, ami azt mutatja, hogy a felület többnyelvűsége nem elegendő, maguknak az adatbázisoknak a lefordítása is indokolt lenne. A francia nyelvű használat alacsony bázison 140%-kal haladta meg az előző évit, a német nyelvterületen Ausztria 71%-kal, Németország 66%-kal nőtt. Igazából nominálisan kizárólag ez

utóbbi a jelentős: 300 új – többnyire bajor és berlini – felhasználót jelent. Érdekes még megemlíteni a Brazíliából induló kereséseket, ahol 213 új felhasználó fedezte fel az AOL-t.

Archivnet

Az Archivnetet 30%-kal többen használták tavaly, a kutatási esetek száma pedig 25%-kal haladta meg az előző évit. Mivel itt korábbi adatokkal is rendelkezünk (2011.11.04), látható, hogy 2012-höz képest még jelentősebb, 74% illetve 65%, a növekedés, ami azt jelenti, hogy a szolgáltatás folyamatosan és erőteljesen nő, és egyre több látogatót vonz.

5. ábra - Az Archivnet használatának áttekintése a 2014 és 2013. évek összehasonlításával

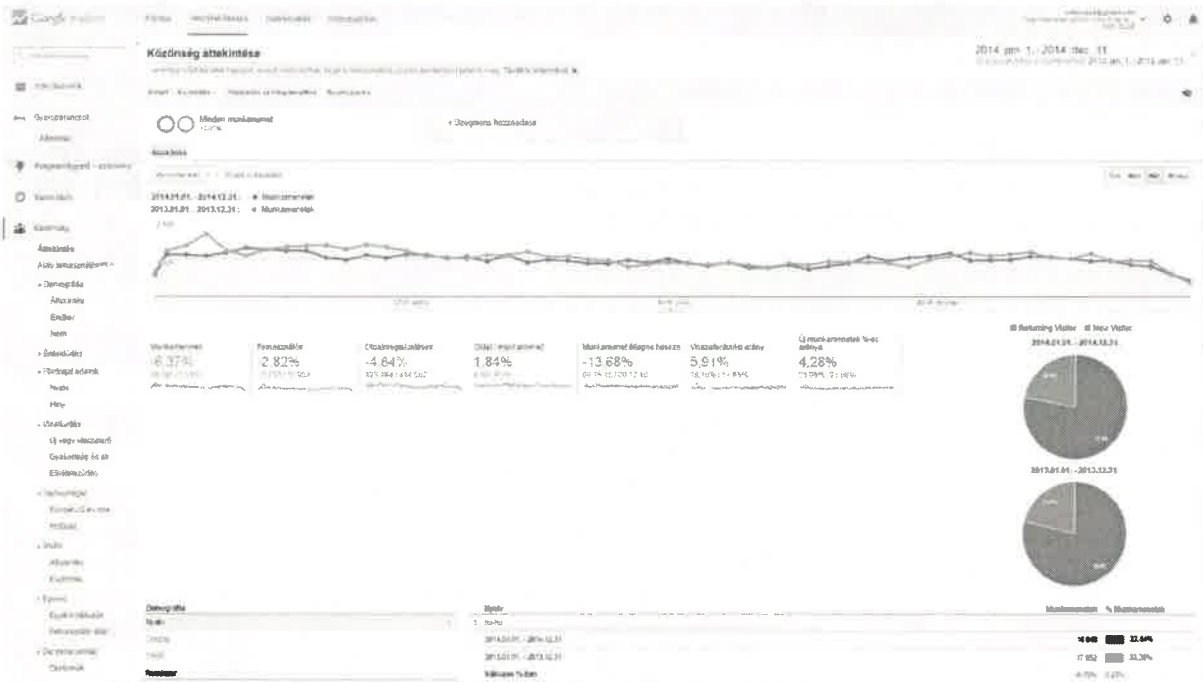
A földrajzi megoszlás tekintetében az Archivnet az intézményi portálnál is jobban Magyarország központú, a látogatók 87%-a itthoni. Szlovákia, Románia, Ausztria, Németország és az USA hozzávetőleg 1-1%-ot jelent.

Az Archivnet esetében érdemes megemlíteni, hogy a mobil eszközök elterjedésével jelentősen nőtt a telefonok (151%) és tabletek (117%) általi használat, a tavalyi 6%-kal szemben a felhasználók 12%-ka használt mobil eszközt, ami indokoltá tenné reszponzív honlap alkalmazását.

DLDF

Az Arcanum által működtetett DLDF adatbázist naponta stabilan 140-150 felhasználó használja annak ellenére, hogy a szolgáltatásban évek óta nem volt fejlesztés. Az éves adatokban a kutatási esetek számának 6,37%-os csökkenéséhez hozzá kell tennünk, hogy az adatbázis az MLP-n és decembertől kezdődően a Hungaricana-n keresztül is elérhető.

A szolgáltatás jellegét leginkább a visszatérő látogatók – kiugróan magas – 78%-os aránya és a kutatási esetek hossza jellemzi. Bár ez utóbbi 2014-ben két és fél perccel csökkent, 15 percet meghaladó átlagos idejével azt bizonyítja, hogy a felhasználók nem csak az oklevelekre való rácsodálkozás miatt látogatják ezt az oldalt, de tényleges kutatást is folytatnak. Az 50.385 kutatási esetből 15 ezer 10 percnél 8266 pedig 30 percnél is hosszabb volt, 4794 esetben (9,5%) a felhasználók 20-nál több oldalt töltöttek le.

6. ábra – A DLDF használatának áttekintése a 2014 és 2013. évek összehasonlításával

7. ábra - A DLDF elköteleződési diagramja a 2014 és 2013. évek összehasonlításával

A DLDF használata a leginkább nemzetközi, a felhasználóknak csupán 60%-a magyarországi, miközben igen jelentős a környező országokból való használat.

	Kutatási esetek	Új felhasználók	Visszafordulás	Oldalak	Eltöltött idő
Magyarország	30 478(60,49%)	7 106(63,87%)	0,1794	8,56	0:15:18
Szlovákia	9 457(18,77%)	1 388(12,48%)	0,1697	7,83	0:16:34
Románia	4 726(9,38%)	722(6,49%)	0,1847	9,41	0:16:50
Horvátország	1 620(3,22%)	363(3,26%)	0,137	7,5	0:13:35
Ausztria	790(1,57%)	163(1,47%)	0,1747	7,57	0:16:13
Szerbia	707(1,40%)	319(2,87%)	0,1513	16,88	0:13:34
Németország	396(0,79%)	156(1,40%)	0,2879	8,41	0:12:41
Ukrajna	392(0,78%)	99(0,89%)	0,5255	5,76	0:09:19
Egyesült Államok	319(0,63%)	221(1,99%)	0,6113	3,26	0:04:46
Csehország	243(0,48%)	90(0,81%)	0,3374	4,53	0:05:35

8. ábra - A DLDF használata országok szerinti megoszlásban

ELP – Elektronikus Levéltári Portál

Az Elektronikus Levéltári Portál egyelőre nem hozta meg az áttörést. Bár januárban a felhasználók száma megdöntötte a bevezetési rekordot, az év második felében ezt már nem tudta megközelíteni és havi 3000 látogatás körül állandósult. Ennek oka az, hogy jelentős mennyiségű és komoly érdeklődésre számot tartó iratanyag nem került publikálásra a betöltések lassúsága és a támogatás hiánya miatt. Mindemellett a hét perc körüli munkamenetek és az AOL-lal megegyező vagy az intézményi honlaponál alacsonyabb visszafordulási arány pozitív, miként a visszatérő felhasználók 43%-os aránya is. Az csak remélhető, hogy az elköteleződés magas aránya – a felhasználók egyharmada 3-30 perc közötti időt tölt a szolgáltatással – nem a magas válaszütdőknek 4,36 másodperc (kutatói kérések oldal esetében 70 másodperc) tudható be.

9. ábra - Az ELP használatának adatai 2013. október 1. és 2014. december 31. között

A megyei levéltárakban 2014 folyamán digitalizált iratállomány össz mennyisége jelentős gyarapodást mutat a korábbi időszakhoz képest. A digitalizálást a megyei tagintézmények részben saját erőforrásokból (ahol megfelelő digitalizáló műhely áll rendelkezésre), részben az MNL Országos Levéltára központi kapacitásainak igénybevételével, jelentős részben pedig pályázati forrásokból (ilyen jelentősebb projekt volt a tárgyévben a kataszteri térképek digitalizálása) végezték. A technikai adottságok eltéréseiből eredően az egyes megyei levéltárak nagyon eltérő képet mutatnak a digitalizált iratállomány mennyiségét tekintve, több megyei tagintézmény is van, ahol ezek a munkálatok a korábbiakban nem kezdődtek meg. Ebben az MNL közös digitalizálási programjai hozhatnak elmozdulást, amelyre 2014-2015 folyamán a Holokauszt és az első világháborús évfordulós megemlékezésekhez, valamint a Holokauszt Dokumentációs Központ megbízásából végzett iratfeltárási/digitalizálási kint, illetve kínál lehetőséget. Fontos megemlíteni a táblázatban nem szereplő egyéb levéltári források digitalizálását is (pl. kéziratos térképek, pártanyagban található magnetofonszalagok), amelyek digitalizálására NKA pályázat keretében került sor a tárgyévben. A levéltárak elektronikus anyagához való hozzáféréseinek tárgyévben tervezett mértéke a munkatervi feladatellátáson túl sok szempontból függ a pályázati lehetőségektől, azok eredményességétől, így évről évre ezek az adatok változó tendenciát mutatnak.

Megfigyelhető törekvés, hogy az offline megjelentetett digitalizált állományokról fokozatosan áttevődik a hangsúly a közvetlen elérhetőséget biztosító online megjelenésre, amelyet előmozdít az MNL központi adatbázis-fejlesztő tevékenysége, a belső hálózatokhoz való hozzáférés technikai feltételeinek megteremtése és a központi szervereken történő elhelyezés lehetősége. Mindez természetesen a kapacitások folyamatos bővítését igényli, és felveti a hozzáférési térítési díj kérdését. További fejlődést eredményez 2015 folyamán az MNL közös internetes gyűjtőportáljának fejlesztése, ami az egységes megjelenésen túl várhatóan a kapacitások és funkciók bővülését, a felhasználók jobb és gyorsabb kiszolgálását is eredményezi.

A megyei tagintézmények adatbázis-építő tevékenysége a korábbi évek gyakorlatának megfelelően a tervezett mértékben folytatódott 2014-ben is, a tervezett 179 meglévő adatbázis helyett a tárgyévben 180 darabra bővült az elektronikusan is elérhető adatbázisok/segédletek száma, és a 2015. évre is további jelentős (25 db) növekménnyel kalkulálnak a tagintézmények. Mindemellett a megyei levéltárak adatbázisainak döntő részét sikerült integrálni az MNL Adatbázisok online felületére, ami az MNL megyei levéltárak digitalizált állományainak egységes kereshetőségét, felhasználhatóságát biztosítja a kutatók számára.

Az MNL megyei levéltárak honlapjainak látogatottsága 86%-os teljesítettséget mutat a 2014. évi tervadatokhoz képest. A tervezetthez képest tapasztalható elmaradás okát az MNL honlapján megjelenő adattartalmak (adatbázisok online, hírportál) előkészítés alatt álló fejlesztési munkálataival, az infrastrukturális problémákkal, a levéltárak információit, eseményeit, adatbázisait egyesítő közös portálok, valamint a közös közgyűjteményi portál szolgáltatásainak kiterjesztésével (archivportál, hungaricana) indokolható. Ebben érdemi előrelépést az MNL egységes megjelenést és hozzáférést biztosító új honlapjának kialakítása hozhat.

III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység

Az MNL iratátvételi, őrzési és szolgáltatási feladatai mellett rendkívül sokrétű tudományos tevékenységet is folytat. Az MNL mint közlevéltár tudományos tevékenységének alapját a levéltári törvény (1995. évi LXVI. törvény) képezi, tehát tudományos tevékenysége alapfeladatnak számít. A 258/2011. (XII. 7.) Kormányrendelet (25.§) módosította a 150/1992. (XI. 20.) Korm. rendeletet, eszerint a közgyűjteményi intézményekben – így az MNL-ben is – eddig alkalmazott ún. „kutatónap” 2012. január 1-jével a korábbi formában megszűnt. Az MNL számára a továbbiakban is fontos intézményi feladat a tudományos és a kiadványkészítési tevékenység, ezért a továbbiakban is biztosítja egyes, tudományos munkakörben foglalkoztatott munkatársaknak a kutatónap igénybevételét, előzetesen benyújtott egyéni tudományos tervek alapján, amelyről a főigazgató dönt a felügyeleti vezetők – a megyei igazgatók, főosztályvezetők, főigazgató-helyettesek, valamint – a Tudományos Tanács véleményének kikérése után. Az egyéni tudományos témáknak összhangban kell lenni az intézmény középtávú tudományos tervével. A tudományos munkakörben foglalkoztatott munkatársak maximum heti egy nap kutatónapra pályázhattak, megfelelő kutatási programmal és az addig elért, érdemi tudományos tevékenység dokumentálásával. 2014-től a kutatónap pályázatokat és beszámolókat online kitölthető adatlapon kell benyújtani.

2014-ben az OL-ben és a SZKK-ban 52, a megyei tagintézményekben 155 tudományos munkát is végző levéltáros dolgozott, közülük a központban 20, a tagintézményekben 30 főnek van tudományos fokozata. A fiatalabb levéltáros generáció több tagja is megkezdte, illetve végzi PhD tanulmányait, 2014-ben 3 fő szerzett fokozatot. A 2014-re tervezett fokozatszerzési eljárások jelentős része áthúzódik a 2015. évre. Az egész intézményrendszer szintjére vetítve az MNL-ben tevékenykedő tudományos munkatársak létszáma és teljesítménye alapján elmondható, hogy a történeti és egyes történeti segédtudományok terén az MNL rendelkezik az egész országot átfogó legjelentősebb, társadalmilag is jól beágyazott kutatói hálózattal.

Az Országos Levéltárban 34, a megyei levéltárak munkatársai közül 109 fő vett igénybe kutatónapot 2014-ben, összesen (1244+4098=) 5342 nap erejéig. A levéltárosok kutatási eredményeiről konferenciákon, papíralapú és elektronikus kiadványokon keresztül adtak számot. E publikációk döntő része a levéltárak honlapján is nyomon követhető. Az MNL Kutatónap szabályzata értelmében a kutatónapot igénybe vevő munkatársaknak publikációs jegyzékét az MTA Magyar Tudományos Művek Tára internetes portálon is vezetni kell.

III. 9.1. Tudományos konferenciák

2014-ben a MNL OL *bét* tudományos konferenciát rendezett, ebből három közös szervezésű volt más intézménnyel, ezeket nem a levéltár épületében tartották meg.

2014. február 20. – Az MNL OL és a Kúria közös szervezésében, a levéltárban tartottuk meg az „Életutak és pályaképek” című sorozat harmadik konferenciáját, amelyben az egyes kúriai elnökök életútját és az adott korszakot mutatták be az előadók. A konferencián levéltárunkat – Kulcsár Krisztina – képviselte.

2014. június 27. – Az MNL OL, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és az MTA Agrártörténeti és faluszociológiai Osztályközi Állandó Bizottságának közös szervezésében: *Földosztástól a kollektívizálásig* címmel tartottak konferenciát tartottak a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban, Az MNL-ből Mikó Zsuzsanna főigazgató és Tóth Judit levéltáros adott elő.

2014. szeptember 11–12. – Közművelődési-kerekasztal címmel rendeztük meg reményeink szerint első műhelykonferenciánkat. A rendezvényen az MNL összes tagintézmény közművelődéssel foglalkozó munkatársa

részt vett, kb. 75 fő. A rendezvényt a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban és a szállást adó hotelben tartottuk meg. Levéltárunkból a közművelődés terén dolgozó kollégák adtak elő – Farkas Noémi, Apáti Zita és Farkas Andrea.

2014. október 8. – Az MNL OL és a Kúria közös szervezésében, a Kúria épületében tartott „Életutak és pályaképek” című konferencián az egyes kúriai elnökök életútját és az adott korszakot mutatták be az előadók. A konferencián levéltárunkat – Mikó Zsuzsanna főigazgató és Németh László Sándor – képviselte.

2014. november 5. – Az MNL és az ELTE ÁJK közös szervezésében az ELTE ÁJK épületében tartott „500 éves a Hármaskönyv” című konferenciát, levéltárunkat – Laczlavik György és Sunkó Attila – és Rácz György képviselte.

2014. november 7. – „A falu jegyzőjétől a Bach-buszárokig” címmel rendeztünk közigazgatás-történeti műhelykonferenciát a Bécsi kapu téri épület nagykutatójában. Mikó Zsuzsanna főigazgató köszöntője mellett Tuza Csilla tartott előadást.

2014. november 13–14. – Az MNL és az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont közös szervezésében az MTA épületében került sor „A Jagellók Magyarországa – Új kutatások és eredmények” című konferenciára. A levéltár munkatársai közül a következők publikálták kutatási eredményeiket: Rácz György, Reisz T. Csaba és Sz. Simon Éva.

2014. november 19. – „25 év után. A rendszerváltó elit – a rendszerváltó nép” címmel rendeztük meg a levéltár Hess András téri épületében a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára forrásaira alapuló műhelykonferenciát. A levéltár munkatársai közül a következők publikálták kutatási eredményeiket: Szabó Csaba, Garadnai Zoltán, L. Balogh Béni, Simon István, Ólmosi Zoltán, Tóth Judit, Kocsis Piroska, Keresztes Csaba és Ring Orsolya.

2014. december 18. – A Magyar Nemzeti Levéltár 2014. évi digitalizálási eredménye címmel tartottunk konferenciát, a rendezvényen a levéltár munkatársai adtak elő – Szatucsek Zoltán, Avar Anton, Reisz T. Csaba és Török Enikő.

III. 9.2. Kiadványkészítés

OL

Elektronikus kiadványok:

A jelenlegi honlapot gyártó cég megszűnése miatt az év folyamán többször volt fennakadás az elektronikus periodikák megjelenésében és használatában, ugyanis a folyóiratok motorja szorosan kötődik a honlaphoz. Az MNL honlap megújítása érdekében 2014-ben elkezdődött az MNL gyűjtőportál létrehozása, a megvalósítás áthúzódik 2015-re. Az új honlap rugalmasabban és gyorsabban fogja tudni kezelni a levéltár elektronikus periodikáit.

ArchívNet – Az 1–6. szám a nehézségek ellenére megjelent, emellett jól halad a Lapszemle rovat újraindítása, illetve elkezdődött a Kronológia feltöltése. A folyóirat 2013-ban felkerült az MTA Történettudományi Bizottság listájára, amely a tudományos folyóiratokat tartja nyilván.

Hét dokumentuma – Folyamatosan közöljük a forrásokat, a cikkek a honlapon hétfői nappal érhetőek el. Mivel *A hét dokumentuma* is erősen kötődik a Levéltár honlapjához, a technikai nehézségek miatt egyre nehezebben működő honlap ezt a publikációs fórumot is veszélyeztette.

Papíralapú periodikák megjelenése

Levéltári Szemle, 63. (2013) 1–4. számok (társkiadó)

Levéltári Közlemények. 83. kötet, 2013. szám megjelent 2014 elején, a 2014. évi 84. kötet nyomdában van, 2015 elején megjelenik

Turul, 86. (2014) 1–4. számok (MNL OL társkiadó a Magyar Történelmi Társulat és a Magyar Heraldikai és genealógiai Társaság mellett), 40, 40, 40, 40 p.

Megjelent egyedi kiadványok

„A Hátország a Nagy Háborúban” című katalógus. Szerk. Ólmosi Zoltán (64 p.)

Az MNL társkiadóként a következő munkák kiadásában vett részt:

- Kolontári Attila–Seres Attila: A Komintern „védőszárnyai” alatt. Orosz levéltári források Rákosi Mátyás börtönéveiről 1925–1940.
- Babus Antal: Egy konzervatív úr a baloldali zarándokok között. Magyary Zoltán szovjetunióbeli útja.

- Rosonczy Ildikó: Hadaink vonulnak. K. R. Szemjakin orosz ezredes magyarországi levelei 1849-ből.
- Az 1918/1919 előtti Erdélyre vonatkozó fondok és gyűjtemények jegyzékei. 9. Hargita megye. Összeáll. Bicsok Zoltán.
- Az 1918/1919 előtti Erdélyre vonatkozó fondok és gyűjtemények jegyzékei. 12. Maros megye. Összeáll. Pál-Antal Sándor.
- Wiener Archivforschungen. Festschrift für den ungarischen Archivdelegierten in Wien, István Fazekas. Hrsg.: Zsuzsanna Cziráki–Anna Fundárková–Orsolya Manhercz–Zsuzsanna Peres–Márta Vajnági.

Megyei levéltárak:

A megyei tagintézmények közül többen, a korábbi évek gyakorlatához híven, de természetesen a pályázati pénzek függvényében, 2014-ben is jelentkeztek évkönyveikkel, periodikáikkal. Ennek keretében idén összesen 13 tagintézmény 14 kötetet jelentetett meg, Vas megyében pedig három szám látott napvilágot a *Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények*ből.

Az MNL további nyolc tagintézményében (BéML, BAZML, GYMSML SL, HBML, JNSZML, SZSZBML, VaML, VeML, ZML) az egyes munkatársak kutatási területének megfelelően további 16 kötetet is kiadtak. Az idei év tudományos kutatásait alapvetően a holokauszt 70. évfordulója és az I. világháború centenáriuma tematizálta. Döntően ezeknek a jegyében jelentek meg a megyei levéltárak kötete is. Közülük is ki kell emelnünk *A holokauszt Békés megyei történeteiből* című munkát, amely a Holokauszt Emlékévből a Magyar Nemzeti Levéltár által szervezett központi konferencián elhangzott előadások írott változatait adja közre. Az előző évhez képest (1 kötet) lényeges emelkedést mutat azon kötetek száma, amelyeket a levéltárak más kiadónál, illetve más kiadóval közösen jelentettek meg (5 kötet). Ezek a kiadványok elsősorban a helyi önkormányzatok támogatásának köszönhetően születhettek meg.

Szintén komoly emelkedést mutat a 2013. évhez viszonyítva a megyei tagintézmények tudományos munkatársai által megírt tanulmányok száma: a tavalyi 69 helyett idén 99-en összesen 262 tanulmányt (2013-ban 206) jelentettek meg tanulmánykötetekben, országos szakfolyóiratokban, illetve helytörténeti kiadványokban.

Állandó, már több évre visszatekintő elektronikus folyóirata egy megyének – Bács-Kiskun – van, amely *Múltbanéző* címmel jelenik meg évente két alkalommal. Digitális kiadványt 3 tagintézmény (DVD: HBML 2 db, JNSZML 1 db; CD-Rom: NML 1 db) adott ki.

A megyei tagintézményekben összesen 35 levéltári nap, illetve konferencia megtartására került sor. A megyék közül e téren kiemelendő Hajdú-Bihar, ahol 6 tudományos ülést szerveztek. A konferenciák témáit tekintve kijelenthető, hogy azokat a már említett két évforduló alapvetően meghatározta. Szinte minden levéltárban rendeztek I. világháborús vagy a holokausztot középpontba állító konferenciát, a legtöbb esetben pedig mindkét eseményről megemlékeztek a tagintézmények rendezvényeikkel. Amint a megjelentett kötetek kapcsán arról már szó esett, a Magyar Nemzeti Levéltár Holokauszt Emlékévből szervezett központi konferenciájának is az egyik megyei tagintézmény, Békés megye, adott otthont 2014. június 12-én. Mindemellett vannak olyan, a szakma egészét érintő fontos területek, amelyek aktuális kérdéseinek megvitatása szintén egy-egy konferencia, esetleg műhelybeszélgetés során valósult meg. Itt kell megemlítenünk, hogy Veszprémben immáron ötödik alkalommal rendezték meg a *Levéltári informatikai napot*, míg Esztergomban pedig az egyre nagyobb teret és hangsúlyt kapó levéltár-pedagógia került terítékre a *Társadalmi kapcsolatok és oktatás* című műhelybeszélgetés keretében. A Vas megyei tagintézmény ugyanakkor egy országos szintű rendezvénynek adott otthont: Szombathelyen szervezték meg a *XV. Országos Honismereti Kiadványkészítő Konferenciát*, amelynek témája az I. világháború emlékezete volt.

A 2014. évben a levéltáros kollégák közül 111 fő tartott valamely tudományos konferencián előadást, összesen 338 alkalommal. A levéltári rendezvényeket pedig közel 3500 fő tisztelte meg jelenlétével.

Az MNL megyei levéltárainak munkatársai több hazai és nemzetközi tudományos programban is képviselték az intézményt. 2014-ban a megyei levéltárak 59 munkatársa összesen 30 hazai és 21 munkatársa 18 nemzetközi tudományos programban vett részt.

A tárgyévben több MNL szintű közös tudományos-kutatási program is elindult. A tagintézmények összehangolt munkájának eredményeként jött létre a „Törvényes megszállás” – Szovjet csapatok Magyarországon 1944–1947 között című dokumentumkötet, valamint a „Szomszédaink voltak...” a magyarországi holokauszt 70. évfordulójára létrehozott virtuális kiállítás.

III. 10. Közművelődés, oktatás, PR-tevékenység

Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően az MNL intézményei 2014-ben is fokozott figyelmet fordítottak az általuk őrzött kulturális javak széleskörű társadalmi hasznosulásának előmozdítására, valamint aktív szerepet vállaltak a helyi tudományos és kulturális életben is. Ennek érdekében szakmai munkájukban komoly hangsúlyt helyeztek a közművelődésre és az

oktatásra, illetve programjait, eredményeit népszerűsítésére.

A kiállítások, közművelődési és oktatási programok, illetve a levéltári rendezvények lehetőségeit korlátozza, hogy az MNL megyei tagintézményei infrastrukturális tekintetben többnyire nem rendelkeznek sem megfelelő helyiségekkel (akadálymentesített kiállítóterekkel, előadótermekkel), sem korszerű eszközökkel (interaktív táblák, projektorok stb.) e programok megvalósításához. Ennek ellenére a megyei levéltárak évről évre egyre nagyobb számú érdeklődőt vonzanak rendezvényeikkel.

Amint az éves tudományos, úgy a közművelődési tevékenységet is nagyban meghatározta a 2014. évre meghirdetett Holokauszt Emlékév és az I. világháború centenáriuma. A tagintézmények által rendezett állandó, illetve időszakos kiállítások koncepciója is döntően e két témából eredt (pl.: *Elfeledett soproniak. Arcok, sorsok, áldozatok*. Kiállítás a holokauszt 70. évfordulója alkalmából [GYMSML SL], „*Ötször hullottak le a falevelek...*” *Esztorgom és Komárom vármegye 1914–1918*. [KEMML]). A megyei levéltárak összesen 52 önálló kiállítást készítettek, míg más helyi közgyűjteményekkel együttműködve további 36 kiállítás létrehozásában vettek részt. Az önálló tárlatokat közel 7500, míg a más intézményekkel közösen szervezetteket több mint 15 500 fő tekintette meg.

A 2013-as Bethlen, illetve Gárdonyi Emlékév apropóján, az intézményi egységet is jól szimbolizáló közös programok valósultak meg. Ennek keretében jött létre két vándorkiállításoként is funkcionáló tárlat, amely a 2014-es év folyamán több megyei tagintézménybe is eljutott. *A regény és a valóság – Gárdonyi Géza és történelmi regényei* című tárlatot a Pest Megyei Levéltár Nagykőrösi Fiókleveletárában mutatták be, míg a *Bethlen Gábor és kora* című kiállítás öt tagintézménybe is eljutott (BAZML, HML, SML, VaML, VeML). Az OL által saját dokumentumaiból készített „*A Hátország a Nagy Háborúban*” – című kiállítást az I. világháború kitörésének 100. évfordulója alkalmából 2014. június 21-én nyitották meg. A kiállításról a Nyitott levéltárak NKA pályázati támogatásából 10+1 roll up is készült, amelyek az év folyamán vándorkiállításoként több megyei tagintézményben kerültek kiállításra.

Az Iparművészeti Múzeum megkeresésére Lechner Ödön halálának 100. évfordulója alkalmából *Lechner, az alkotó génusz* címmel rendeztek egy nagyszabású kiállítást, amelynek sikeréhez három megyei tagintézmény (BKML, BaML, CSML) és az Országos Levéltár is hozzájárult iratai kölcsönzésével.

Az Országos Levéltár „*Életutak és pályaképek*” címmel készített kiállítást az MNL OL és a Kúria által szervezett konferencia részeként. A színes, hat nagyméretű tablón Juhász Andor, Domokos József és Töreky Géza Kúria elnökök a hozzájuk kapcsolódó levéltári források másolatai mutatják be pályafutásukat és a magyar felsőbirászkodás történetének több csomópontjait.

Több megyei tagintézmény állandó kiállítással is rendelkezik. Békés megyében egy levéltár-történelmi kiállítás mellett a lépcsőházi galérián Békés megye jelentős történelmi alakjait idéző tárlat látható. Levéltár-történelmi állandó kiállítása van Bács-Kiskun megyének is. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei tagintézmény Békéshez hasonlóan szintén két állandó tárlattal büszkélkedhet (*A barlangrajztól a nyomtatott könyvig és a Levéltár kincsei*). 2014-ben nyitott új állandó kiállítást a Baranya Megyei Levéltár a pécsi zsinagógóban „*Együtt éltünk – együtt élünk*” – a pécsi és a baranyai zsidók története a 18. századtól napjainkig címmel. Az utolsó éveit a Zemplén vármegye levéltárában töltő Kazinczy Ferencnek állít emléket a Sátoraljaújhelyi Fiókleveletár új állandó kiállításával.

A Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozatban 2014-ben az OL és 9 tagintézmény vett részt, és összesen több mint 5000 (ebből az OL 1569) érdeklődőt láttak vendégül. A beérkezett beszámolókból egyértelműen megállapítható, hogy azon tagintézmények rendezvényei bizonyultak legsikeresebbnek, ahol a levéltárak nem önállóan, hanem más helyi közgyűjteményekkel összefogva szervezték meg programjaikat. A programok egyébként a legtöbb helyen szervesen összefonódtak a levéltárakban megtekinthető kiállításokkal, de raktárlátogatásokra is lehetőség nyílt, sőt kézműves-foglalkozásokkal, ismeretterjesztő előadásokkal és filmvetítéssel is igyekeztek megnyerni az érdeklődőket. A Bács-Kiskun megyei tagintézmény a Múzeumok Éjszakájához igazította időszakos kiállításának megnyitását, amelyet „*Színház az egész világ*.” *Szemelvények Kecskemét színház-történetéből* címmel tekinthettek meg a látogatók.

A megyei tagintézmények 2014-ben rendkívül színes és gazdag közművelődési programokkal várták a helyi közönséget. Egyes levéltáraknak már több éves hagyományra visszatekintő rendezvény-sorozata van. Így például Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a *Múltról mindenkinek* című közművelődési sorozatuk mellett az *Arcok és könyvek a történettudomány műhelyéből* sorozat keretében 7 rendezvényt tartottak, ahol az elmúlt időszak kiadványaiból szemezgetve hívtak meg szerzőket. Veszprémben pedig a *Veszprémi Történelmi Szalon* összejöveleiből négyet szerveztek 2014-ben. Mindemellett minden tagintézményben könyvbemutatók, tudományos-ismeretterjesztő előadók is zajlottak. Néhány megyei kiadvány bemutatásának az MNL Országos Levéltárának Lovagterme is otthont adott.

Ezen rendezvények egy része szervesen illeszkedett az országosan meghirdetett programokba, mint például az Ünnepi Könyvhét, a Kulturális Örökség Napjai, Múzeumok Őszi Fesztiválja, Kutatók Éjszakája, de ez idei évben két tagintézmény (GYMSML SL, VaML) a Tanárok Éjszakája rendezvényébe is bekapcsolódott, amely alapvetően a múzeumok oktatást segítő programjaira hívja fel a pedagógusok figyelmét.

Az Országos Levéltár aktívan bekapcsolódott a budai várban szervezett programokba. 2014. szeptember 5–7-én – *A magyar nyelv és a magyar könyv ünnepe* – rendezvényen könyv- és kiadvány árusítás és gyerekfoglalkozással vett részt. A rendezvény alatt lehetőség nyílt megtekinteni a Bécsi kapu téri épületet és a Cseh Tamás Archívumot is. A 2014-es év kimagasló

rendezvénye volt - összesen 2800 fő látogatásával – a március 15-én a KIM által szervezett ingyenes családi nap, amelyen az OL „*Csatáról csatára*” – címmel kínálta programját, amelyen a látogatók kalandos időutazáson vehettek részt a Bécsi kapu téri épületben. A levéltár őrizetében lévő gazdag iratanyag segítségével végigjárhatták az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc jelentős színtereit, megismerhették annak legfontosabb eseményeit, szereplőit. A kicsik és nagyok névre szóló korabeli útlevelemásolatot és a játékos feladványok sikeres teljesítése után komáromi menlevelet kaptak. 2014. szeptember 20–21-én rendezett *Kulturális Örökség Napok* rendezvény központi témája a „*His-Turizmus*” címet viselte. A Bécsi kapu téri palota, a levéltári raktárak, a kiállítás (Hátország a Nagy Háborúban) mellett a kutatóteremben eredeti iratanyagokat állítottak ki Ybl Miklós és Pecz Samu épületterveiből. Két nap alatt 1900 vendéget fogadtak. Sikeres a 2014. november 28-án megrendezett *Levéltári Éjszaka*, amelynek témája Márai Sándor volt. A Bécsi kapu téri levéltári palotába látogatók a Petőfi Irodalmi Múzeum és az OL frissen szerzett, témához kapcsolódó eredeti dokumentumait tekinthették meg, és részt vehettek a „*Márai asztalánál*” című műhelykonferencián. A felsoroltak mellett számos kisebb rendezvényt tartottak, fogadtak látogatókat. Csak említésszerűen 2014. január 22. – A *Cseh Tamás Archívum* ünnepélyes megnyitása, 2014. február 11. – A *MACSE Év Kutatóhelye Határon túli Díj 2013-as* ünnepélyes átadása, 2014. április 30. – Szathmáry-gyűjtemény bemutatója – a MNL a Szerencsekerék Zrt. pénzügyi támogatásával vásárolta meg a majdnem 300 tételből álló kollektiót. Az iratok között több történeti jelentőségű irat és irodalomtörténeti vonatkozású dokumentum is megtalálható (pl. Márai Sándor, Horty Miklós, Szálasi Ferenc). 2014. június 11. – *A rendszerváltás előtti belügyi iratok kutatása* – Belügyminisztériumi parancsok 1945–1989 digitalizálása. A MNL és a Nemzeti Közzolgálati Egyetem közös projektjének bemutatása. 2014. október 3–12. – „*ÁTTÜNÉS 1914*” címmel öltözék kiállításnak adott helyszínt a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára a Design Hét alkalmából. A SYMBEL 2014-2018 cross cultural project célja az I. világháború időszakát felidézni, az emlékezés közös nyelvét, szimbolikáját kialakítani nemzetközi tervezői csapat közreműködésével. 2014. december 3. – a Bécsi kapu téri lovagteremben történt *Az Év Levéltára* díj átadása (és a nyertes bemutatkozó előadása), amely a kiemelkedő szakmai tevékenységet folytató levéltári intézmények elismerését szolgálja. 2014-ben az MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltár pályázata volt sikeres.

Az OL 2014-ben tartott 17 *könyvbemutatója* (2013: 11) fontos szerepet töltött be a rendezvények között, amelyeken az MNL nem csak a saját kiadványait mutatta be, hanem rendszeresen lehetőséget biztosította más kiadók (kutatóhelyek, megyei levéltárak, közgyűjtemények, felsőoktatási intézmények) számára, hogy kiadványaik bemutatásának helyszínéül az MNL Bécsi kapu téri székházát válasszák.

A megyei tagintézmények szerepet vállaltak a tanórán kívüli oktatásban is. Több megyében a nyertes EU-s pályázatok adtak lehetőséget a levéltárak ez irányú tevékenységének további bővítésére: Hajdú-Bihar megyében TIOP pályázat keretében a Hajdúböszörményi fióklevéltárban alakítottak ki egy 20 fő befogadására képes oktatóteremet; Szabolcsban és Veszprémben ugyancsak egy TIOP pályázat keretében oktatótérket létesítettek. Baranyában szintén az oktatótér kialakításának TIOP pályázata, míg Jász-Nagykun-Szolnok megyében a *Nyitott levéltár – Velünk élő múlt* című iskolai foglalkozások megtartására irányuló TÁMOP projekt fenntartási időszakban volt 2014-ben is. Tanórán kívüli oktatás keretében a megyei tagintézmények munkatársai nem csak a levéltárak falain belül, hanem azon kívül, az iskolákba ellátogatva is tartottak rendhagyó történelem vagy éppen forráselemző órákat. 2014-ben a megyei levéltári kollégák összesen 257 tanórán kívüli levéltári foglalkozást tartottak, amelyeken 5289 általános, illetve középiskolás diák vett részt. Csoportos levéltár-látogatások során pedig 202 alkalommal összesen 4350 látogatót fogadtak a tagintézmények.

A levéltáros kollégák mindemellett honismereti vetélkedőt szerveztek (Csongrád), részt vettek a helytörténeti, családtörténeti pályamunkák meghirdetésében és elbírálásban (Szabolcs-Szatmár-Bereg), segítették az OKTV-re készülő diákokat (Hajdú, Jász-Nagykun-Szolnok), továbbá bekapcsolódtak a helyi civil szervezetek munkájába is. Szerepet vállaltak a helyi ünnepek lebonyolításában ünnepi beszédek megtartásával.

Felsőoktatásban oktatóként a tagintézmények munkatársai közül hatan vettek részt, összesen 374 órát tartottak, a felnőttképzésben részt vevő oktatók száma pedig a tavalyi négyről hét főre növekedett.

Az online közművelődés és oktatás különböző formái is egyre nagyobb teret kaptak. Ennek legelterjedtebb s talán leglátványosabb elemei a majd minden levéltár honlapján megtalálható virtuális kiállítások. Több megyében forrásokat tettek közzé (Békés, Hónap dokumentuma rovat: BaML, HML, JNSZML), Hajdú-Biharban minden tudományos munkatárstól elvártak két-két cikket a honlap *Levelesláda kincsei* vagy *Könyvismertető* című rovatába. Pest megyében pedig az I. világháborús évfordulóra emlékezve blogot indítottak. Az OL-ben *Szomszédaink voltak...* címmel online virtuális kiállítást készítettek a Magyar Nemzeti Levéltár válogatott dokumentumaiból a magyarországi holokauszt 70. évfordulójára.

A csoportos levéltár látogatók fogadása az egyik legfontosabb oktatási-közművelődési feladata az intézménynek, amely esetenként jelentős bevételt is hozhat. Az év folyamán a Bécsi kapu téri épületbe bejelentett csoportok száma összesen 78 (1374 személy) volt, amiből összesen 186 000 Ft bevétel volt, költségmentes csoportnak adott kedvezmény 103 000 Ft. (Igen nagyszámú volt a látogatók között az MNL-lel együttműködési megállapodással rendelkező intézmények száma, ők ingyenesen jöhettek.) A különböző szintű iskolai csoportok főképp levéltárpedagógiai foglalkozáson vettek részt (középiskolai, főiskolai és egyetemi hallgatók), amely során a levéltáros kollégák az épület vezetésén kívül raktár- és iratbemutatót is tartottak – összesen 19 ilyen eset volt. Határon túli egyetemi csoportok is érkeztek az év folyamán: Hollandiából, a kolozsvári és ungvári egyetemről; továbbá több külföldi levéltár vezetői és kollégái (Poznani Levéltár, Szentpétervári Városi Levéltár); több nagykövetségi delegáció – algériai, német, izraeli. Még a 2013-as év második félévében bevezettük a heti két nap – hétfő és csütörtök – bejelentés nélküli levéltár-látogatást. Erre a célra a Bécsi kapu téri épület bejárata elé kihelyezett két – „megállító” tábla (magyar és angol nyelven) hívja fel a figyelmet. A lehetőséget 166 fő (főként

turista) használta ki.

A megyei levéltárak közművelődési programjainak lebonyolítására elsősorban pályázati pénzek állnak rendelkezésre, így azok intenzitása, volumene nagymértékben függ a külső források rendelkezésre állásától.

A megyei levéltárak honlapjai nem csupán az intézményben folytatott szakmai, tudományos, közművelődési munkáról tudósítanak, hanem egyre több tagintézmény helyezi el a kutatók munkáját segítő segédleteit, adatbázisait, digitális tartalmait is ott. Az MNL létrejöttével azonban szükségessé vált a központi és a megyei levéltári honlapok továbbfejlesztése, átalakítása, a helyi jellegzetességeket magába integráló egységesítése.

A tagintézmények munkájuk, rendezvényeik, kiadványaik népszerűsítése érdekében egyre szélesebb skálán mozgó PR-tevékenységet folytattak: városi vagy épp más közgyűjteményekkel közös programfüzetekben való megjelenés, saját népszerűsítő nyomtatvány készítése, elektronikus hírlevél, közösségi oldalakon való megjelenés.

A központi és megyei tagintézmények aktív és gyümölcsöző kapcsolatot ápoltak a központi és helyi médiával: tv-ben való beszélgetések, rendezvények népszerűsítése, kiadványok bemutatására sajtótájékoztató összehívása, helytörténeti rovatok a helyi lapokban. A sajtómegjelenések között vezető szerep jutott az elektronikus megjelenéseknek. A központi és megyei tagintézmények munkájáról 2014-ben 249 nyomtatott sajtómegjelenés, 103 rádiós, 269 televíziós (helyi és országos), valamint 540 elektronikus sajtómegjelenés tudósított.

Elkészült az MNL továbbképzési koncepciójára vonatkozó javaslat, amelyben a tervezett képzéseket egységes, világos tartalommal megtölthető modulokból felépülő rendszerbe foglalták a MOTIKO munkatársai.

Az év folyamán elkészült és megvitatásra került az MNL középtávú (2015-2019) közművelődési koncepciója, amit 2015 legelején jóváhagyott a főigazgató.

III. 11. Könyvtári munka

Az MNL Levéltár-tudományi Szakkönyvtára számára 2014. évben összesen 857 kötet beszerzése történt meg 15 244 421 Ft értékben, míg a Históriaantikkkal kötött szerződés keretében 2014 januárjában 1 940 digitalizált dokumentumot szereztek be mintegy 4 000 000 Ft értékben. Ezek a dokumentumok 2015. évtől lesznek elérhetőek.

2014. évben a Könyvtárnak lehetősége volt a kiadványcsere-szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítésével a munkatervben vállalt feladatokat elvégezték. Kiadványokat postai küldeményként (13 partner-levéltárba 71 kötetet), a szomszédos országokba (27 partner-levéltár), és belföldön személyes átadással teljesítettük.

A 2014. évre tervezett gyarapodás nem valósult meg, részint a személyi állomány csökkenése miatt nem volt elég kapacitás a más intézmények által kijánlott fölös példányok válogatására. Másrészt köszönhető annak, hogy kiadványcsere partnereinktől kevesebb kiadványt kaptunk (2014: 103; 2013: 166) a 2014. évben. Harmadrészt a Históriaantik Kiadóval kötött digitalizálási megállapodás sem az elvárt ütemben folyt a kiadóban történt személycserék miatt. A gyarapítás során beszerzett kiadványokat a könyvtár állományba vette, katalogizálta, vonalkódozta és az online katalógusban elérhetővé tette.

MNL szinten az egységes, Corvina-alapú könyvtári rendszerbe történő átállás a 2014. évben forráshiány és technikai okok miatt nem valósult meg, így a közös adatbázis építése és a minden levéltári könyvtárra kiterjesztendő elektronikus katalogizálás nem kezdődött meg.

A muzeális dokumentumok revíziója lassult, a 2000 kötet beárazása elmaradt a létszámproblémák miatt. A revíziót 2013. év elején kezdtük, s 2014. év végére 1 317 (2013: 2 117) kötet leírása, kötetzeti jellemzőinek és állapotának felmérése és feljegyzése készült el. Így 2014. év végére 3 434 (2013: 2 117) kötet készült el, ami a teljes állomány (13 ezer kötet) mintegy 27%-a.

A könyvtár stratégiai terve a tárgyév során nem készült el, azonban az ehhez szükséges előzetes tanulmányok elvégzése megtörtént.

	Nyomtatott művek (kötet)	Elektronikus művek (db)	Online dokumentumok (db)
Allomány aktuális adatai a 2014. elején	132206	837	0
Gyarapodás (2014. év)	857	25	1940
Törlés (2014. év)	0	0	0

Összesített állomány december 31-én	2014.	133063	862	1940
--	-------	--------	-----	------

Az éves gyarapodást 2011. óta a Corvina Integrált Könyvtári Rendszer szerzeményezési modul segítségével visszük be az adatbázisba, a 2014. év adatainak rögzítése egész évben folyamatos volt. A folyóiratszámok nyilvántartását – a 2014. évben is – kardex-en vezettük.

Az MNL Levéltártudományi Szakkönyvtár állományának egészét a Corvina Integrált Könyvtári Rendszerrel dolgoztuk fel. A 2014. évben összesen 511 (2013: 992; 2012: 4040; 2011:16 107; 2010: 13 454) rekord készült el. Így jelenleg 82 420 (2013: 81 909; 2012: 80 917; 2011: 76 876; 2010: 60 519) rekord naprakészen mutatja a 133 925 könyvtári egységből álló állományt, amely teljes egészében a honlapon megtalálható és hozzáférhető a könyvtárhasználók számára.

A 2014. évben összesen 304 (2013: 225; 2012: 185) fő használta a könyvtárat. Az MNL OL Levéltár-tudományi Szakkönyvtárát a 2014. évben 1206 (2013: 1249; 2012: 1640; 2011: 2200; 2010: 2601) alkalommal használták, amely egy napra vetítve átlagosan 5 használati esetet jelent. Ezen alkalmakkor összesen 3 011 (2013: 3 788; 2012: 5 065; 2011: 5 545; 2010: 7 238) művet kértek 4 049 (2013: 4 977; 2012: 6 455; 2011: 6 958; 2010: 10 119) kötetben. Ez napi átlagban 13 művet jelent 17 kötetben. Könyvtárközi kölcsönzés keretében 3 (2013: 1; 2012: 1; 2011: 3; 2010: 4) esetben 3 kötetet (2013: 1; 2012: 1; 2011:3; 2010: 7) művet kértünk, tőlünk 12 (2013: 23; 2012: 36; 2011:26; 2010: 59) esetben kérték 12 (2013: 31; 2012: 45; 2011:31; 2010: 116) kötetben.

Különleges gyűjteménynek tekinthető a Separatum, amelynek száma 2014. év végén 313. Ehhez kapcsolódik Gecsényi Lajos főigazgató ajándéka, amely mintegy kétszáz dedikált különlenyomatot jelent. Ennek bevételezése 2013. évben megkezdődött, SG jelzettel 2013-ban 34, 2014-ben 110 bevételezése történt meg. Így összesen 144 kötet bevételezése történt meg.

A megyei levéltárak szakkönyvtárai a korábbi esztendőkhöz hasonlóan 2014-ben is elláták a jogszabályok által előírt hagyományos tevékenységeiket (dokumentumok állományba vétele, olvasószolgálat működtetése, állományellenőrzés, statisztikai adatszolgáltatás stb.). A tárgyév során az MNL folytatta az előkészületeket a megyei levéltárak szakkönyvtárainak egységes könyvtári hálózatba szervezésére.

A megyei levéltárak szakkönyvtáraiban gyakorlatilag mindenütt szakképzett könyvtárosok látták el a feladatokat (nincs szakképzett könyvtáros: MNL BaML, MNL GYMSML Soproni Levéltára, MNL SML). A korábbi évek gyakorlatát figyelembe véve 2014-ben is állománygyarapításra, kiadványok vásárlására kizárólag az NKA Közgyűjteményi Kollégiumának pályázati támogatása biztosított forrást az erre pályázott 13 megyei tagintézmény könyvtára számára. Emellett a megyei levéltárak szakkönyvtárai a tervidőszakban is elsősorban csere útján szerezték be a társintézmények kiadványait, ajándékozás formájában jutottak hozzá a levéltár munkatársainak, kutatóinak közreműködésével elkészült dokumentumokhoz.

A 2014. évi folyóiratok megrendelése a főigazgatói utasításnak megfelelően (max. 100 000 Ft értékben), az előfizetésre javasolt periodikajegyzék jóváhagyása után megtörtént.

Az állományrevíziót 5 könyvtárban teljesen (MNL HML, MNL NML, MNL SML, MNL SZSZBML, MNL VaML), míg 2 könyvtárban részlegesen (MNL FML, MNL GYMSL Soproni Levéltára) végezték el. Az MNL BaML Könyvtár Kézirattárának darabszintű rendezése (1767) és digitalizálása történt meg. Az MNL FML könyvtára idén be-, míg az MNL SML salgótarjáni részlege kiköltözött.

A beszámoló alapján kijelenthető, hogy a könyvtári nyilvántartások tekintetében nem egységes a megyei levéltárak szakkönyvtárainak helyzete. 11 tagintézmény rendelkezik elektronikus nyilvántartási rendszerrel (e-Corvina, TextLib), 9 könyvtár online elérhető katalógussal, de a megyei levéltárak egy jelentős részében — különösen igaz ez a kisebb fióklevéltárakra — nincs sem elektronikus nyilvántartás, sem online katalógus, hagyományos alapon leltárkönyvet, cédulakatalógust (szerző, cím szerint) és kutatói könyvtárhasználati naplót vezetnek. A következő időszakban célként kell megfogalmazni az MNL valamennyi szakkönyvtárának egységes nyilvántartási rendszerbe történő integrálását.

Az MNL megyei levéltárak szakkönyvtárainak 2014. évi gyarapodási alapadatai:

A levéltár megnevezése		Állomány adatai tárgyév elején / végén				
		Nyomtatott művek (kötet)		Elektronikus művek (db)		Online dokumentumok (db)
	2014. elején	2014. végén	2014. elején	2014. végén	2014. elején	2014. végén
MNL BKML	27 157	27 468	133	144	0	0
MNL BaML	23 191	23 364	59	64	0	0

MNL BéML	21 862	22 165	185	202	68	80
MNL BAZML	27 373	27 550	86	86	0	0
MNL CSML	39 268	39 882	0	0	0	0
MNL FML	18 256	18 407	5	5	0	0
MNL GYMSML Győr	7 399	7 590	114	120	0	0
MNL GYMSML Sopron	31 971	32 225	110	116	0	0
MNL HBML	21 394	21 766	185	194	0	0
MNL HML	32 322	32 450	189	190	20 514	20 514
MNL JNSZML	11 957	12 129	228	249	0	0
MNL KEML	15 532	15 810	220	230	0	0
MNL NML	34 780	35 097	186	218	77	77
MNL PML	32 585	33 032	194	201	0	0
MNL SML	29 206	29 358	252	261	0	0
MNL SZSZBML	20 527	20 516	89	91	0	0
MNL TML	25 612	25 877	181	194	11 214	12 310
MNL VaML	23 489	23 873	188	193	0	0
MNL VeML	30 678	31 226	131	146	0	0
MNL ZML	19 633	19 839	165	173	78	80
Összesen:	494 192	499 624	2 900	3 077	31 951	33 061

Az MNL megyei levéltárak szakkönyvtárainak 2014. nyilvántartási alapadatai:

A levéltár megnevezése	Könyvtári anyag nyilvántartása (leltárkönyv [ezen belül egyedi v. címleltárkönyv, csoportos leltárkönyv], kardex, cédula, számítógépes)			Könyvtári anyag feldolgozása
		Cédulakatalógus	Elektronikus nyilvántartás	Online katalógus
MNL BKML	Kecskemét: címleltárkönyv, csoportos leltárkönyv, kardex (folyóiratok, újságok) Kiskunfélegyháza: címleltárkönyv Kiskunhalas: címleltárkönyv	Nem gyarapodik	TexLib	Igen
MNL BaML	Egyedi, nem csoportos leltárkönyv, Excel	Szerzői, cím és sorozati	Excel	Nem

MNL BÉML	Egyedi v. címleltárkönyv, számítógépes	Nincs	TexLib	Igen
MNL BAZML	Címleltárkönyv	Keresztkatalógus Miskolc: ETO, raktári katalógus	Corvina	Nem
MNL CSML	Egyedi leltárkönyv Szegeden (a csongrádival együtt vezetve) és Hódmezővásárhelyen. Számítógépes leltárkönyv Szegeden, Hódmezővásárhelyen és Szentesen.	Szerzői: Szeged, Hódmezővásárhely, Szentes Cím: Szeged, Szentes	Excel, Word	Nem
MNL FML	Leltárkönyv, címleltárkönyv, cédula, CD/DVD leltárkönyv, kéziratár-, fénymásolatár- és folyóiratmutató	Szerzői, cím, tárgyszó	Nincs	Nem
MNL GYMSML Győr	Leltárkönyv, excel	Szerzői, cím	Excel	Nem
MNL GYMSML Sopron	Leltárkönyv, Excel	Szerzői, cím, sorozat	BiblioBASE	Nem
MNL HBML	Egyedi v. címleltárkönyv, számítógépes	Szerzői, cím	Access	Nem
MNL HML	Címleltárkönyv, cédulaletár, sorozati, számítógépes nyilvántartás	Szerzői, cím, tárgyszó, sorozati, folyóiratok és újságok, címkatalógus (CD/DVD)	TexLib	Igen
MNL JNSZML	Címleltárkönyv, számítógépes	Nincs	TexLib	Nem
MNL KEML	Egyedi leltárkönyv, számítógépes (TexLib)	Szerzői, cím, sorozati, tárgyszavas. Lezárt	TexLib	Nem
MNL NML	Egyedi állomány-nyilvántartó könyv (címleltár)	Nincs	Corvina	Igen
MNL PML	Budapest: leltárkönyv, egyedi vagy címleltárkönyv, kardex, számítógépes Nagykőrös: leltárkönyv, kardex	Budapest: kereszt, tárgyszó Nagykőrös: szerzői	TexLib	Nem
MNL SML	Egyedi címleltárkönyv	Szerzői, cím, szak	Nincs	Nem
MNL SZSZBML	Címleltárkönyv (kötetek), számítógépes (elektronikus dok.)	Cédulakatalógus, lezárt	ALEPH	Igen
MNL TML	Egyedi leltárkönyv, kardex	Szerzői/cím, helyismereti raktári	Corvina	Igen
MNL VaML	Szombathely: egyedi v. címleltárkönyv, csoportos leltárkönyv, kardex Kőszeg: címleltárkönyv	Szombathely: Szerzői, cím, Lezárt Kőszeg: szerzői, cím	Szikla	Igen
MNL VeML	Címleltár, kardex	Leíró, Szak	TexLib	Igen
MNL ZML	Egyedi v. címleltárkönyv	Szerzői, cím. Lezárt	Sziren	Igen

A könyvtári anyag nyilvántartása tekintetében leltárkönyv 18 megyében, kardex 5 megyében, cédulakatalógus 4 megyében, számítógépes nyilvántartás 8 megyében található. Már nem építenek cédulákat 4 megyében, leíró vagy keresztkatalógus 3 megyében, szakkatalógus 2 megyében, raktári katalógus 2 megyében, ETO katalógus 1 megyében, szerzői katalógus 13 megyében, címkatalógus 12 megyében, tárgyszó-katalógus 3 megyei levéltárban található. A számítógépes nyilvántartás tekintetében TEXTLIB 7 megyében, CORVINA és EXCEL 3 megyében, ALEPH, SZIKLA, SZIRÉN, BIBLIOBASE, ACCESS, WORD 1-1 megyében található, nincs számítógépes nyilvántartás 2 megyében.

A megyei levéltári szakkönyvtárak esetében kéziratár 6 megyében, folyóiratár 9 megyében, szakdolgozat, disszertáció gyűjtemény 4 megyében, CD, DVD-tár 3 megyében található. Fénymásolatár, tankönyvek, nyomtatványok, statisztikai kiadványok, elektronikus dokumentumok, mikrofilmek, plakátok, képeslapok, fényképek, aprónyomtatványok, helytörténeti gyűjtemény 1-1 levéltárban található. Egyedi gyűjtemények pl. Táncsics-gyűjtemény (Békés), Skublics gyűjtemény (Zala) 2 megyei levéltári szakkönyvtárban található.

III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése

Az MNL megyei tagintézményei 2014-ben is munkatervi feladatként hajtották végre az utólagos bejegyzések bevezetését a levéltárak őrizetében lévő anyakönyvi másodpéldányokba.

Az anyakönyvi másodpéldányok kezelése terén hét megyének (Békés, Fejér, GYMSML Soproni Levéltára, Heves, Pest, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Zala) van elmaradása.

Békés megyében a legjelentősebb a hátralék, ahol, bár 21 730 utólagos bejegyzést bevezettek az év folyamán, ennek ellenére az elmaradás továbbra is tetemes: 17 164. A tavalyi évhez képest a hátralék ugyan lényeges csökkenést mutat (32 350 volt a hátralék 2014 elején), de a 2015-ös évre még mindig igen komoly feladatot ró a tagintézményre az adatbevitel.

A 2014-es év során két olyan megyében is hátralék keletkezett, ahol ez korábban nem volt tapasztalható: kisebb számú elmaradás halmozódott fel Fejér megyében (1198 db), míg ettől némileg több, közel 1800, Heves megyében. Míg az előbbinél a tagintézmény költözésével magyarázható az elmaradás, addig Hevesben azzal, hogy a levéltár kérése ellenére az anyakönyvi hivataloktól hiányosan beérkezett jegyzékek korrigálása nem történt meg eddig.

Az MNL GYMSML Soproni Levéltárában a 2012-től halmozódó hátralékot sajnos nem sikerült felszámolni, a tavalyihoz hasonló arányú a lemaradás, így 1460 db UB pótlása szükséges.

Pest megyében az egyik legmagasabb az évente beérkezett UB-k száma. Már 2013 során 3180 hátralék keletkezett, amely az idei évben tovább halmozódott, így több mint 6000 UB bevitele mellett is 10 000 (10 493) fölé nőtt az elmaradás.

A szabolcsi tagintézményben is már 2013-ban hátralék keletkezett, ami azonban 2014 során tovább növekedett, így jelentős, 10 168 UB bevétel nélkül maradt.

Zala megyében is több évre visszamenő a hátralék eredete. A tagintézmény a 2014-es évet 7649-es elmaradással kezdte, amit az év végére sikerült jelentősen csökkenteni ugyan, de még mindig 3892 a bevezetetlen UB-k száma.

A 2014. évi beérkezett UB-k száma Borsod-Abaúj-Zemplén megyében volt a legmagasabb: 17 236, ennek ellenére itt teljes egészében sikerült a bejegyzéseket rögzíteni.

A többi tagintézményben az évi adatbevitel – a megye nagyságától és a lakosság számától függően 2500 és 13 300 között mozgott. A munkát a legtöbb helyen (13 tagintézmény) 1 fő végzi.

Az előző évi hátralékait három megye tudta felszámolni. Csongrádban 2014 során sikerült az évtizedes elmaradást behozni, így a beérkezett 5308 UB mellett közel 4000 elmaradt bejegyzést rögzítettek. Több évre visszamenő elmaradása volt Somogy megyének is, amelyre a 2013-as év folyamán derült fény. A hiánypótláshoz még abban az évben hozzáálltak, 553 bejegyzést pótoltak, 2014-ben pedig sikerült nullára redukálni az elmaradást. Ugyancsak felszámolták hátralékukat a GYMSML Győri Levéltárának munkatársai is.

A megyei tagintézmények tapasztalata szerint az anyakönyvi hivatalok általában rendben és időben megküldik az UB jegyzékeket. Amennyiben ez mégsem történik meg, a levéltárak felveszik a kapcsolatot az adott hivatallal telefonon, emailben, esetleg ajánlott levélben kérik a hiányok pótlását. Abban az esetben, ha ezek az eljárások nem bizonyulnak kellően hatékonyak, úgy a megyei kormányhivatalok hatósági főosztályaihoz fordulnak segítségért.

III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok

Az MNL nemzetközi kapcsolatait 2014-ben is a Középtávú szakmai tervben lefektetett alapelvek szerint rangsorolta.

- EC szervezetek (EBNA, EAG, DLM) Az MNL 2014-ben is részt vett az Európai Bizottság által életre hívott levéltári szakmai szervezetek munkájában. 2014. június 5-6-án Athénban kerül sor a Európai Nemzeti Levéltárak

vezetőinek 29. találkozója és az EAG szakértői megbeszélésére. Az MNL-t Mikó Zsuzsanna és Szatucsek Zoltán képviselte. A 30. EBNA és 17. EAG ősszel az EU elnökségért felelős Olaszországban került megrendezésre (Torino, 2014. november 1-4. Szatucsek Zoltán, Mikó Zsuzsanna). Az idén 20. jubileumát ünneplő DLM Forum háromévente sorra kerülő, 2014-ben esedékes konferenciáját Lisszabonban tartotta (2014. november 10-14. Szatucsek Zoltán). Az MNL nemzetközi tekintélyét bizonyítja, hogy Szatucsek Zoltánt a DLM Forum elnökévé választották

- **Finanszírozást jelentő projektek.** Az MNL aktívan vett részt az európai összefogással megvalósuló fejlesztési projekteken, az Európai Levéltári Portált fejlesztő APEX projektben, a páneurópai elektronikus levéltári szabványokat megalapozó E-ARK projektben és további kutatás-fejlesztési projekteket készített elő. Az ezekkel kapcsolatos rendezvényeken részt vettek az MNL munkatársai (E-ARK Meeting, Lisszabon, 2014. február 3-5., Szatucsek Zoltán), (APEX Scope Archive Meeting, Bécs, 2014. szeptember 1-2., Szatucsek Zoltán). Több ICARUS együttműködés keretében folyó workshopra került sor 2014-ben: ICARUS, fenntarthatósági workshop (Bécs, február 11–12.) Reisz T. Csaba; Az MNL OL szervezte az ICARUS Workshopját Bukarestben a digitalizálásról (május 5–7.), az MNL-t Reisz T. Csaba (levezető elnök) és Rácz György (előadás) képviselte. A szokásos félévenként tartott ICARUS meetingen Koppenhágában Reisz T. Csaba, Török Enikő és Rácz György vett részt (június 15–18.), Colmarban (november 17–19.) Reisz T. Csaba és Török Enikő. Az ICARUS keretében szerveződő WWI első világháborús projekt megbeszélésén Reisz T. Csaba (Zágráb, április 8–9.), a sarajevói konferencián (június 26–30.) Reisz T. Csaba, Mikó Zsuzsanna, Laczlavik György vett részt a magyar delegáció tagjaként.
- **Hungarika feltárás.** Rég nem látott mértékben igyekezett az MNL a külföldön őrzött magyar vonatkozású iratokkal kapcsolatos feladatainak eleget tenni: két feltárási utat is végeztek az NKA Ithaka pályázatának segítségével. Az USA-beli eredmények: Nagy Károly hagyatékát és Szarvasy Mihály nyomtatványgyűjteményének egy részét sikerült előkészíteni hazahozatalra, megtörtént az Amerikai Magyar Alapítvány levéltárának áttekintése és egy részének jegyzékelése, befényképezése, a képek ajándékként való megszerzése, végül kapcsolatok építése, elérhetőségek gyűjtése a további kutatásokhoz, feltárásokhoz (Avar Anton, Kurecskó Mihály). A kanadai út 2014. (szeptember 27. és október 27. Kovács Eleonóra, Kollega Tarsoly István) a következő állomásokat érintette: Victoria, Vancouver, Toronto, Ottawa, Montreal, Kingston, Toronto, Hamilton, Ancaster. A feladat nem csupán konkrét iratmentés, hanem a helyszíneken a Magyar Házakkal való kapcsolatfelvétel, a későbbiekben végezhető szisztematikus iratmentés előkészítése, magánirat-hagyatékok feltárása, kanadai levéltárak magyar vonatkozású anyagairól információszerzés és interjúkészítés volt. Ezzel párhuzamosan a megyei tagintézmények bevonásával elkészült az MNL Hungarika-startégiája, amit jóváhagyásra felterjesztettek.
- Az IAS magyar képviselőjében Reisz T. Csaba vett részt a 24. Nemzetközi Levéltári Napon, (Trieste-Maribor, október 20-21.).
- ICA. A Nemzetközi Levéltári Tanács munkájában 2014-ben a Magyar Nemzeti Levéltár nem vett részt. Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság ülésein jelen voltak az MNL munkatársai.
- **A kétoldalú kapcsolatok** és más, egyéb nemzetközi együttműködések közül ki kell emelni, hogy felvettük a kapcsolatot a finn nemzeti levéltárral egy oroszországi közös pályázati projekt érdekében. Tovább erősödtek a horvát kapcsolatok: Horvát-magyar Bogdanich-kiállítás nyílt Szabadka (augusztus 29.) az MNL képviselőjében Reisz T. Csaba vett részt az eseményen (mint a kiállítás készítője is). Az MNL Szakmai Koordináció Központ vett részt az elektronikus levéltári rendszert használó levéltárak megbeszélésén (Tessella User Group Meeting, Bécs, 2014. március 4-5., Szatucsek Zoltán) és házigazdája volt az őszi találkozóknak (Tessella User Group Meeting, Budapest, 2014. szeptember 16-17.) a Preservica Enterprise User Group meeting a hozzánk hasonló elektronikus levéltári infrastruktúrát használó levéltárak (Anglia, Hollandia, Svájc, Észtország, Finnország) szakmai tapasztalatcseréje volt, és ezen kívül az észti, svájci és ausztrál nemzeti levéltárak munkatársainak kétoldalú találkozók keretében külön is bemutattuk az elektronikus levéltári projekt eredményeit. Szatucsek Zoltán előadást tartott az EC olaszországi humán-tudományi kutatóközpontjában a levéltárak szerepéről a digitális emlékezet terén, Szófiában a közösségi média szerepéről (SOCIAL MEDIA CONFERENCE, 2014. február 23-25), Hágában az MNL elektronikus levéltári tapasztalatairól (MANAGING DIGITAL PRESERVATION, 2014. április 1-4.). Sallai Katalin restaurátor egyhónapos spanyolországi tanulmányon vett részt a Spanyol Nemzeti Könyvtárban.

Kiemelt jelentőségű a magyar-román levéltári együttműködés, amely egy több éves projekt eredményeként valósul meg. A Magyar Nemzeti Levéltár (jogelődje a Magyar Országos Levéltár) és a Román Nemzeti Levéltár 2011. július 13-án Gyulafehérvárott írt alá együttműködési szerződést az erdélyi vonatkozású levéltári fondok, állagok, sorozatok, valamint gyűjteményes fondok jegyzékének szerkesztési és kiadási szabályai tárgyában. A közlést 2014. december 31-ig tartó együttműködés keretében a két fél kinyilvánította, hogy kiemelt programnak tekinti az 1918/1919-ig keletkezett és a tudományos kutatás számára hozzáférhető romániai, illetve magyarországi közlevéltárakban őrzött Erdélyre vonatkozó levéltári iratanyagok feltárását és a jegyzék megjelentetését. Az együttműködés 2017. december 31-ig történő meghosszabbítását a román fél is támogatta, így az egyezmény 2014. október 21-én Kolozsvárott aláírásra került. Ezzel egyidőben került sor a vállalás első két kötetének – Maros és Hargita megyei – bemutatására. A kötetek a Magyar Nemzeti Levéltár 1918/1919 előtti Erdélyre vonatkozó fondok és gyűjtemények jegyzékai sorozatában jelentek meg.

Hazai intézményi kapcsolataink közül 2014-ben is tovább erősödtek a meglévők (a Kúriával, az Eötvös Loránd

Tudományegyetemmel, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel, a Károli Gáspár Református Egyetemmel, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel, az Országos Széchényi Könyvtárral) de új együttműködési szerződések aláírására is sor került, amelyek honlapunkról elérhetők: az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpontjával (január 6.), a Nemzeti Emlékezet Bizottságával (augusztus 1.), a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolával (szeptember 1.), a Pannonhalmi Főapátsággal (október 2.), a Múlt-Kor Kulturális Alapítvánnyal (október 10.).

Megyei levéltárak

A megyei levéltárak döntő többsége szintén rendelkezik különböző szintű és különböző programok megvalósítására irányuló nemzetközi szakmai kapcsolatokkal, amelyeket az elmúlt évtizedek során külföldi levéltárakkal, társintézményekkel, szakmai szervezetekkel építettek ki. A kapcsolatok egyrészt konkrét programok megvalósítására (közművelődési tevékenységre, kiállítások megrendezésére, konferenciák lebonyolítására, tudományos előadások tartására, rövidtávú szakmai együttműködésekre, digitalizálásra, adatbázis-építésre, hungarikakutatásra) irányul. A környező országok levéltáraival, levéltárosaival kialakított kapcsolatok egy jelentős része azonban nem hivatalos partnerségi kapcsolat, hanem személyes szimpátia, elköteleződés által életre hívott összeköttetés.

Az alábbi megyei tagintézmények rendelkeznek határon átvélő és hazai kapcsolatokkal:

MNL BKML: A szabadkai, zentai, pancsovai területi levéltárakkal, valamint az Újvidéken működő Vajdasági Levéltárral 2004-ben és 2005-ben került aláírásra egy nemzetközi együttműködési megállapodás. Ennek keretében rendszeresen és kölcsönösen részt vesznek a Szabadkai területi levéltárral együttműködve egymás konferenciáin, szakmai rendezvényein. A hagyományosan megrendezésre kerülő levéltári napot a kecskeméti Katona József Múzeummal közös együttműködés keretében szervezték meg.

MNL BaML: A levéltár szakmai kapcsolatainak gerincét az Eszéki Állami Levéltárral, valamint a Szabadkai Történeti Levéltárral való együttműködés képezi. 2014-ben az I. világháború kitörésének centenáriumával kapcsolatosan Eszéken egy tematikus kiállítást, illetve Pécsen levéltári napi konferenciát („Pécs-Baranya és Eszék az első világháborúban”) készítettek. Közreműködtek a Pécsi Tudományegyetem Történettudományi Intézetével, illetve a Pécsi Zsidó Hitközséggel egy közös kiállítás létrehozásában. Az Iparművészeti Múzeum részére Lechner terveket kölcsönöztek a „Lechner az alkotó géniuszt” című kiállításához. A pécsi I. világháborús emlékbizottság munkáját segítették, részt vettek egy tematikus kiállítás létrehozásában.

MNL BéML: A levéltár az Aradi Levéltárral tart fenn váltakozó intenzitású szakmai kapcsolatot. 2014-ben nem került sor találkozásra, közös rendezvényre. Volt egy közös konferencia – Kovách Géza emléke – az aradi Szabadság-szobor Egyesülettel (Arad, október 3.). Az egyesülettel együttműködtek egy Arad és Arad vármegye régi térképeit bemutató kiadvány összeállításában és szakmai munkálataiban. A kiadvány augusztus 20-án jelent meg. Egy munkatársuk részt vett a magyar–román nemzeti levéltárak fondjegyzék-előkészítési munkáiban és tárgyalásain. Egyik munkatársuk a Békéscsabán megjelenő Bárka c. folyóirat társadalomtudományi rovatának szerkesztője. Május 28-án részben levéltári anyagokat felhasználva kiállítás nyílt a Petőfi Irodalmi Múzeumban Haiman György könyvművész – Kner Izidor unokája – születésének századik évfordulója alkalmából. Egy-egy előadással, levéltári háttérrel szerepeltek több, a megyében lezajlott konferencián, például Dévaványán az 1514. évi parasztfelkelés évfordulóján rendezett országos konferencián. Két munkatársuk vett részt a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és az MTA BTK Történettudományi Intézete Politikai hatalomváltás és társadalmi tapasztalat, 1944–1945 – regionális vizsgálatok c. kutatási programban.

MNL BAZML: Egy munkatársuk előadóként részt vett az Eperjesi Egyetem Történettudományi Intézete által szervezett "Kuruc küzdelmek kora" című nemzetközi tudományos konferencián. Előadása címe: Adalékok Sáros vármegye Rákóczi-szabadságharc kori katonai archontológiájához.

MNL CSML: Lengyel és ukrán egyetemekkel, történeti kutatóintézetekkel karöltve rendeztek két konferenciát Szegeden 2014 októberében és novemberében, egyrészt az I. világháború, másrészt Közép-Európa történelme vonatkozásában. Szintén e partnerekkel karöltve Lvivben rendezett konferencián vett részt 2014 decemberében két munkatársuk. Hódmezővásárhelyen közös könyvkiadásra került sor a Hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központtal, konferenciát és könyvbemutatót szerveztek a Hódmezővásárhelyi Emlékponttal Múzeummal együttműködésben.

MNL FML: A székesfehérvári Szent István Király Múzeummal közös magániratgyűjtésbe kezdtek az első és a második világháború témakörében. A tevékenység várhatóan 2015-ben is folytatódik.

MNL GYMSM GYL: A MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára, az MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, a Győri Egyházmegyei Levéltár, a Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjtemény, a Közjegyzői Levéltár és Győr Megyei Jogú város Levéltára közösen pályázott a XVII. Győri – III. Kisalföldi Levéltári Napra. Ennek megrendezésére 2014. október 14-én került sor. A győri Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum számára javaslatokat tettek a XX. századi Győr történetét bemutató tárlat összeállításához. A Kisalföld néprajzi, népi építészetének bemutatásával kapcsolatos szakmai egyeztetések, rendezési munkálatok kezdődtek meg a győri Rómer Flóris Történeti Múzeummal, a győri Széchényi István Egyetemmel, Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatával, és a Műemlékvédelmi Hivatallal közösen.

MNL GYMSM SL: A Soproni levéltár természetes külföldi partnere a Burgenlandi tartományi levéltár. Kiadványcsere

kapcsolat működik, illetve 1994-től egy fő évi 2-3 alkalommal részvevő egy magyar oldalról a Vas megyei levéltár vezetője által vezetett Hungarica kutatásnak. Egy I. világháborús pályázat keretében konferencia megtartására került sor, melynél a Soproni Múzeum volt a támogató fél, ugyanakkor a Soproni Levéltár támogatta a Soproni Múzeum I. világháborús kiállításra benyújtott pályázatát. A Soproni Levéltár támogató partnere volt az MNL GyMSM Győri Levéltárának a 2014-es levéltári nap megtartásában. 2014. május 29-én a Soproni Levéltár együttműködési partnerségével szerepelt az Elfeledett Soproniak c. kiállításában. A Soproni Levéltár támogatta a Nyugat-Magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézete nonprofit szervezetét Sopron város Várkerület felújítási pályázatában. A Soproni Levéltár és a MTA BTK TTI „Lendület” Szent Korona Kutatócsoportjának együttműködésének köszönhetően jelent meg a levéltár két önálló kiadványa is 2014-ben.

MNL HBML: A levéltár hagyományosan jó kapcsolatot ápol a Partiumi Keresztény Egyetemen, a Partiumi Magyar Művelődési Céh-vel, valamint Kassa Város Levéltárával. Városi és megyei közgyűjteményekkel szerte ágazó kapcsolatokat folytat (Debreceni Egyetem, Református Kollégium, Déri Múzeum stb.).

MNL KEML: Szakmai kapcsolatok a Szlovák Belügyminisztérium Nyitrai Állami Levéltárával és annak Komarno-i Fióklevéltárával van. A Nyitrai Állami Levéltárban található Komárom vármegye XVII.-XVIII. századi jegyzőkönyveinek digitalizálása és feldolgozása érdekében OTKA pályázatot adtak be. A Komarnoi Fióklevéltárban Komárom város anyagának I. világháborúra vonatkozó ügyiratait tárták fel tematikus jegyzék készítése érdekében. 2014-ben kölcsönösen előadással vettek részt egymás konferenciáin.

MNL NML: „A Nógrád Megyei Levéltár történelmi Nógrád megye I. világháborús vonatkozású anyagának feltárására” című pályázat keretében iratfeltárára került sor a Besztercebányai Levéltárban. A szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeumban Pálmány Béla: Fejezetek Szécsény történetéből c. levéltári kiadványát mutatták be.

MNL SML: Továbbra is él a Rijekai Állami Levéltárral az a 14. éve meglévő szakmai kapcsolat, amelynek keretében a somogyi levéltárosok rendezik és jegyzékelik az ottani magyar nyelvű iratok egy részét, a horvát levéltárosok pedig részt vesznek a kaposvári levéltári napon (2014-ben májusban), amelyen – hagyományosan – előadást is tartottak. Somogy megye 2003 óta tagja a „Mogersdorf” Nemzetközi Kultúrtörténet Szimpóziumnak. A nemzetközi szervezőbizottságban dr. Bősze Sándor képviselte a megyét, és szervezte hatévenként a soros somogyi konferenciát. A 2014. évi 44. „Mogersdorf” Nemzetközi Kultúrtörténet Szimpóziumot Vas megye rendezte Kőszegen 2014. július 1-4 között, amelyen a levéltár is képviseltette magát.

MNL SZSZBML: A levéltár a Kárpátaljai Állami Levéltárral kötött együttműködés keretében részt vett az opiszok fordításának előkészítésében. Közös könyvbemutatót szerveztek és részt vettek egymás rendezvényein. Jó kapcsolatot ápoltak a II. Rákóczi Ferenc Magyar Főiskolával is.

MNL TML: A levéltár helyi viszonylatban tovább ápolta, bővítette kapcsolatait a megye és a megyeszékhely életét meghatározó intézményekkel, civil szervezetekkel. Ennek köszönhetően 2014-ben is kiírta a Helytörténeti Pályázatot a Tolna Megyei Kormányhivatal, Tolna Megyei Önkormányzat, Szekszárd Megyei Jogú Város, Illyés Gyula Megyei Könyvtár, PTE Illyés Gyula Kara, Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Rotary Club, KLIK, SZGYF TM-i Kirendeltsége, Tolna Megyei Honismereti Egyesület részvételével.

MNL VaML: Két külföldi partnerintézményük van: a Burgenlandi Tartományi Levéltár és Könyvtár, valamint a Maribori Területi Levéltár. Vas megye megbízásából 1969 óta végzik a Mogersdorf Nemzetközi Kultúrtörténeti Szimpóziummal kapcsolatos és a megyét érintő szervezési feladatokat, és egy munkatársuk tagja a konferenciasorozat nemzetközi szervezőbizottságának. A 44. Mogersdorf Szimpóziumra 2014. július 1. és 4. között „Válságok és megoldások a pannon térségben a 18. század végétől az első világháború kitéréséig” címmel Kőszegen került sor. Az intézmény több munkatársa is részt vett a rendezvény operatív előkészítésben és lebonyolításában. A Vas Megyei Levéltár 1982-től végzi a Burgenlandi Tartományi Múzeum, valamint a Burgenlandi Tartományi Levéltár és Könyvtár által évente megrendezett Szalónaki Beszélgetések konferenciasorozat magyarországi szervezési munkáit. A 2014. szeptember 15 és 18. között megrendezett 34. Szalónaki Beszélgetések a „Szintik és romák 1938-ig” című főtémát vizsgálta. Egy munkatársuk több alkalommal vett részt a rendezvény szervezőbizottságának Eisenstadtban tartott ülésén, és végezte a szükséges szervezési munkákat. 2014-ban zalai és a vasi levéltár közötti éves rotáció alapján előbbi volt a magyarországi házigazdája a Maribori Területi Levéltár, a Zala Megyei Levéltár és a Vas Megyei Levéltár 1991 óta működő, unikálisnak számító, közös szakmai programjának, a szlovén–magyar ifjúsági Nemzetközi Levéltári Kutatótábornak.

MNL VeML: A külföldi szakmai partnerekkel közösen és részvételükkel szervezett konferenciákon kívül meg kell említeni az immár több mint fél évtizede folyó hungarica kutatást, amelyet a pozsonyi Szlovák Nemzeti Levéltárban folytatnak alapvetően az Esterházy család cseszneki ágának levéltárában, de veszprémi vonatkozású anyagokat tártak fel a csekélszi ág levéltárából, illetve a Pozsonyi Területi Levéltárban a Mariánus Ferences Rendtartomány levéltárából. az MTA BTK TTI keretén belül megalakult Vidéktörténeti Kutatócsoportban egy kolléga dolgozik.

MNL ZML: A hagyományos 24. szlovén-magyar nemzetközi ifjúsági levéltári kutatótábor, Gomilica (Szlovénia) – Szécsiszigeten 2014. június 24-29. között került megrendezésre, amelynek fő szervezője a levéltár volt. Családok, sorsok, történetek a nagykanizsai zsidóság két évszázadából címmel időszaki kiállítást, a Nagy Háború zalai hősei és hátországa címmel pedig konferenciát szerveztek a Thury György Múzeummal közösen.

Megállapítható, hogy az MNL és tagintézményei a 2014. évben a tervezett módon fejlesztették tovább, ápolták nemzetközi

és hazai kapcsolatrendszerüket. Az MNL meghatározó szerepet vállalt a levéltáros szakma nemzetközi fórumain, jó kapcsolatokat ápol a országos és helyi közgyűjteményekkel, kulturális intézményekkel, az OL és a megyei levéltárak szakmai-tudományos kapcsolatrendszere az intézmény teljesítményalapú munkabeszámolójának tudományos és közművelődési tevékenységet bemutató fejezeteiben, a közös szakmai programok eredményes megvalósításában is visszatükröződik.

Valamennyi tagintézmény a levéltáros szakmai szervezetek mellett hagyományosan jó kapcsolatokat ápol a főváros, illetve a megyéjük területén található közgyűjteményekkel, oktatási intézményekkel, civil szervezetekkel. A 2014-es év tekintetében is elmondható, hogy hagyományosan megmaradt a városi, illetve a megyei önkormányzatokkal való jó kapcsolat, amely több esetben abban is megnyilvánul, hogy anyagi hozzájárulásokkal támogatják a levéltári rendezvényeket vagy akár kiadványok megjelentetését. Fontos azt látni, hogy a megyei levéltárak – tudományos programjaikkal, kiadványaikkal – a helyi tudományos közélet meghatározó, olykor egyedüli képviselői, e szerepkört az elkövetkezőkben is fenn kell tartani.

III. 14. Pályázatok

Az MNL Országos Levéltára és megyei tagintézmények rendezvényeik lebonyolításához, kiadványaik megjelentetéséhez, egyes szakmai feladatok teljesítése, illetve könyvtárállományuk fejlesztése érdekében minden évben, így 2014-ben is, számos pályázatot nyújtottak be, elsősorban az NKA Közgyűjteményi Kollégiumához, kisebb számban az NKA Könyvkiadási Kollégiumához, a NKA Folyóirat-kiadási Kollégiumához, az NKA Szépirodalom és Ismeretterjesztés Kollégiumához. Egyes megyei tagintézményeket a helyi önkormányzat is támogatásban részesített (Sopron). Kiemelt jelentőségű volt az NKA-tól kapott több tagintézményt érintő kutatótermi és kiállítótermi fejlesztéseket érintő céltámogatás. Az intézmény sikerrel bekapcsolódott az I. világháborús és Holokauszt évforduló kapcsán az állam által nyújtott pályázati tevékenységbe.

Jelenleg hat tagintézményünknek van futó, lezáruló vagy fenntartási időszakban lévő EU-s pályázata (MNL OL, MNL HBML, MNL JNSZML, MNL NML, MNL SZSZBML, MNL VEMML), az MNL OL nemzetközi pályázat keretében 4 pályázatot bonyolított.

A korábbi évekhez hasonlóan az alábbi témákban nyújtottak be pályázatokat a tagintézmények:

- önálló kötetek, évkönyvek, periodikák, forráskiadványok megjelentetése,
- levéltári napok, konferenciák szervezése,
- közművelődési tevékenység,
- restaurálás,
- digitalizálás,
- iratvásárlás,
- savmentes dobozok vásárlása,
- speciális tárolóeszközök, illetve elkészítésükhöz szükséges anyagok beszerzése,
- szakkönyvtár gyarapítása,
- raktári eszközök, mérőeszközök beszerzése,
- klímaberendezés karbantartása, tisztítása,
- infrastruktúra fejlesztés,
- energetikai korszerűsítés,
- szakmai továbbképzés,
- informatika, elektronikus közigazgatás fejlesztés tárgyában.

A levéltár megnevezése	Megvalósuló pályázatok száma	Összege
MNL BKML	2 NKA	4.300.000 Ft
MNL BaML	3 NKA	1.695.000 Ft
MNL BéML	6 NKA	6.255.000 Ft
MNL BAZML	3 NKA	4.700.000 Ft
MNL CSML	3 NKA	3.200.000 Ft
MNL FML	4 NKA	6.918.000 Ft
MNL GYMSML GYŐR	3 NKA	3.445.000 Ft
MNL GYMSML SOPRON	12 NKA 2 Sopron M.J.Város Önk.	7.956.000 Ft
MNL HBML	2 NKA 1 Civil Alap-2014 1 TIOP	41.419.672 Ft
MNL HML	2 NKA	4.200.000 Ft
MNL JNSZML	4 NKA	2.950.000 Ft
MNL KEMML	9 NKA	6.472.000 Ft

MNL NML	7 NKA 1 TÁMOP 1 TIOP	62.064.114 Ft
MNL OL	22 NKA 2 OTKA 1 TÁMOP 1 Nemzeti Civil Alap 1 APEX, 1 EARK, 1 Enarch, 1 CO.OP	154.170.622 Ft 597.400 Euro
MNL PML	5 NKA	1.172.000 Ft
MNL SML	4 NKA	4.590.000 Ft
MNL SZSZBML	4 NKA 1 TÁMOP 1 TIOP	55.651.734 Ft
MNL TML	1 NKA	1.000.000 Ft
MNL VaML	5 NKA	4.100.000 Ft
MNL VeML	22 NKA 1 KDOP	14.398.000 Ft
MNL ZML	11 NKA	8.319.000 Ft
Összesen	134 NKA 2 Civil Alap 3 TIOP 3 TÁMOP 1 KDOP 2 OTKA 2 önkormányzati 1 APEX, 1 EARK, 1 Enarch, 1 CO.OP	398.976.142 Ft 597.400 Euro

III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés

Az MNL valamennyi tagintézménye 2014-ben is kiemelt feladatként kezelte az integrációból adódó feladatok elvégzését, az MNL gazdálkodási, ügyviteli és szakmai-tudományos tevékenységében való közreműködést.

A 2014-es év egyes tagintézmények esetében tervezett, míg más esetben kényszerű vezetői személycseréket is hozott. Több megyei levéltár vezetésében is lényeges változások történtek; tragikus haláleset, tartós betegség, vezetői megbízás lejáta, vagy felmentés miatt több levéltár-igazgatói megbízás kiadására és vezetői pályázat lebonyolításra is sor került (Bács-Kiskun, Fejér, Győr, Nógrád, Somogy, Sopron). A vezetőváltások következtében megürült igazgató-helyettesi pozíciókat pályázat útján betöltöttük. Sor került az országos levéltári főigazgató-helyettesi pályázat sikeres lebonyolítására, az általános főigazgató-helyettesi pályázat kiírására.

Az év folyamán jogszabályváltozások következményeként felülvizsgáltuk a korábban kiadott szakmai, gazdálkodási és ügyviteli feladatokat meghatározó, az SZMSZ mellékletét képező szabályzatokat, amelyek az egységes működés vezérfonalául szolgálnak. 2014-ben kisebb módosítás történt az MNL Szervezeti és Működési Szabályzatában, amelyet a fenntartó 2014. február 6-án hagyott jóvá. Ezt követően az alapító okirat változása miatt új, egységes szerkezetben került kiadásra az SZMSZ a nyár folyamán.

Az MNL szakmai működésében, gazdálkodásában 2014-ben is elsődleges szempont volt a jogszabályoknak megfelelő, illetve a fenntartói elvárásokhoz igazodó, felelős, etikus és takarékos működés. Az intézmény ennek érdekében – a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és ellenőrzéséről szóló jogszabályok alapján – alakította ki a tárgyév során belső ellenőrzési és kockázatkezelési rendszerét.

2014. január 1-jével került bevezetésre a Poszeidon iktatóprogram, amellyel megvalósíthattuk az intézmény integrált ügyiratkezelését, ezzel felszámolva a korábbi, többfajta iktatóprogram használatát. A programban 32 helyen végeztünk iktatást. A Magyar Nemzeti Levéltárban 2014-ban 49 215 db iktatási eset került rögzítésre.

Belső szabályzatainkat, munkautasításainkat, a megyei igazgatói és fősztályvezetői értekezletek emlékeztetőit az MNL belső hálózatán, az Extranet-en hozzáférhetővé tettük.

Az intézményvezetés egyes szintjei, valamint a tagintézmények közötti kapcsolattartást jelentősen elősegítette az MNL egységes elektronikus levelezési rendszerének kialakítása.

A tagintézmények munkaterveiket, féléves, éves beszámolóikat határidőre megküldték, adatszolgáltatási kötelezettségeiknek rendre eleget tettek. A féléves beszámolót követően két megyei tagintézmény kérte munkatervének módosítását: Pest és Győr. Újdonság, hogy az MNL tagintézményei a 2014. évtől kezdődően féléves és éves szakmai beszámolóikat, munkaterveiket online kitölthető formában készítik el, ami a beszámolók és munkatervetek esetében is az egységes rendezőelv alkalmazását, az adatok összehasonlíthatóságát, a felterjesztett anyagok gyorsabb feldolgozhatóságát eredményezte.

A tárgyév során a tagintézményekben összesen 6 fő végzett PhD-tanulmányt vagy indította meg fokozatszerzési eljárását, 2 kollégánk doktori disszertációját sikerrel megvédte. Kollégáink a szakmai fejlődésük érdekében folyamatosan továbbképzik magukat, mind közép-, mind felsőfokon. Részt vettek mérlegképes könyvelői, pályázati tanfolyamokon, a felsőoktatásban kulturális örökségvédelem, történelem, papírrestaurátor, szakjogász, számítástechnika-informatika mérnök tanári szakokon folytattak tanulmányokat.

Több tagintézményben is folytatódtak, illetve befejeződtek a TÁMOP pályázatokhoz kapcsolódó nyelvi képzések (MNL OL, MNL NML, MNL SZSZBML, MNL VEML), pályázati és projektmenedzsment, különböző típusú informatikai képzések, vezetői továbbképzés, felsőoktatási szakirányú továbbképzések keretében.

Az előző évekhez hasonlóan 2014-ben is megszerveztük OKJ-s képzés keretében a levéltári kezelő, segédlevéltáros tanfolyamot, melyen saját kollégáink is részt vettek, valamennyien eredményes vizsgát tétel.

Kleblsberg Kuno tudományos ösztöndíjjal 1 kollégánk végzett kutatásokat Bécsben.

Az MNL tagintézményeinek munkarendjét egységes szempontok alapján alakítottuk ki.

A tagintézmények vezetése, munkaszervezése szempontjából új kihívást jelentett, hogy az MNL részt vett a MaNDA, majd önálló program keretében a közfoglalkoztatásban. A közfoglalkoztatottak munkavégzésének szakmai koordinációja az egyes tagintézményekre, míg az adminisztrációja a Gazdasági Igazgatóságra hárult.

A munkarend által megkívánt gyakorisággal megtartottuk a különböző szintű vezetői értekezleteket (főigazgatói értekezlet heti rendszerességgel, megyei igazgatói értekezlet 5 alkalom, főosztályvezetői 3 alkalom). Az utolsó negyedévben a hatékonyság növelése érdekében összevont megyei igazgatói és főosztályvezetői értekezletet tartottunk. Sor került az összmunkatársi értekezletekre is (1 alkalom). A megyei igazgatói és főosztályvezetői értekezletek emlékeztetői az extraneten elérhetők.

2013. június 30-án, a kollégiumi tagok megbízatásának lejártát követően 2014. május 1-jével újjáalakult a Levéltári Kollégium, amelynek titkári feladatait Puskás-Paulik Agnes látta el. A Kollégium 2014-ben 3 rendes és egy rendkívüli ülést tartott.

A Tudományos Tanács megtartotta szokásos évi összejövetelét. Intézményünk hivatalból részt vett a Kleblsberg ösztöndíj bizottság munkájában.

Elkészítettük és közreadtuk a levéltárak éves statisztikai adatszolgáltatását és a közlevéltárak éves gyarapodási jegyzékét, vezettük a levéltárak központi nyilvántartását.

Budapest, 2015. január 30.

Dr. Mikó Zsuzsanna
főigazgató

